

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu

TETTI VÄHÄMAA
Mitä tulikaan kerrottua?
Kyproksen valtion CEDAW-kertomusten narratiivinen analyysi.

Politiikan tutkimuksen laitos
Kansainvälinen politiikka
Pro gradu – tutkielma
Toukokuu 2013

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen laitos

VÄHÄMAA TETTI: Mitä tulikaan kerrottua? Kyproksen valtion CEDAW-kertomusten narratiivinen analyysi

Pro gradu -tutkielma, 100 s., 5 liitettä 22s.

Kansainvälinen politiikka

Toukokuu 2013

Pro gradu – tutkielmani aiheena on Kyproksen valtion CEDAW- kertomukset. Nämä kertomukset ovat seurantakertomuksia joiden avulla valtio päivittää tehtyjä muutoksia sekä edistysaskeleita YK:n Kaikkinaisten naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen puitteissa (CEDAW-sopimus). Tästä sopimuksesta olen valinnut neljä artiklaa joiden toteutumisen suhteen Kyproksen valtiolla on ollut eniten ongelmia. Olen verrannut valtion seurantakertomusta kansalaisjärjestön varjokertomukseen ja pohtinut kuinka kyseisten artikloiden toteutuminen on tapahtunut valtion näkökulmasta ja ruohonjuuritasolla. Tämän vertailun tarkoituksena on selvittää pystyykö valtio takaamaan omalla narratiivillaan (seurantakertomukset) subjektin narratiivin säilymisen (naisten oikeudet yhteiskunnassa).

Olen aloittanut työni pohtimalla naisen tulemistä ihmiseksi ja ruumiin muuttumista subjektiksi. Tämän jälkeen olen jatkanut pohdintaani sillä, tarvitseeko nainen oman ihmisoikeussopimuksen. Tutkimusotteeni läpi koko työn on feministinen ja olen tarkastellut niin työni teoriaosuutta kuin analysoitaviakin kertomuksia kansainvälisen politiikan feministisen tutkimuksen kautta.

CEDAW- kertomusten vertailun ja analyysin olen toteuttanut narratiivisena tutkimuksena käyttäen apuna Joseph Slaughterin tulkintaa jonka mukaan kansainväliset ihmisoikeudet voidaan ymmärtää eräänlaisena työkaluna jolla taataan yksilön narratiivi. Slaughterin näkökulman mukaan ihmisoikeuslainsäädännön pitäisi edistää tietoisuutta itsestä ja subjektista eli kun ymmärretään kansainvälinen ihmisoikeuslainsäädäntö sitoumuksena narratiivisuudelle, se antaa mahdollisuuden yksilölle haastaa häntä sortavat valtarakenteet.

Analysoitavien Kyproksen seurantakertomusten perusteella valtio antaa itsestään erittäin hyvän kuvan subjektin äänen sekä narratiivin turvaajana. Se on pyrkinyt kaikkiin mahdollisiin keinoin toteuttamaan CEDAW-sopimusta ja edistämään naisten asemaa yhteiskunnassa. Kansalaisjärjestön varjoraportti sekä omat kokemukseni saarelta kertovat kuitenkin toisenlaisesta todellisuudesta. Kyproksen valtio on valitettavasti onnistunut tehtävässään subjektin narratiivin suojelijana, vain paperin tasolla. Näin ollen voin sanoa, että nainen tarvitsee oman ihmisoikeussopimuksen, koska ilman sitä tilanne voisi olla vielä huonompi. Lisäksi naisiin kohdistuvat ihmisoikeusloukkaukset ovat luonteeltaan niin nais erityisiä, että muista ihmisoikeussopimuksista ei ole riittävää hyötyä sekä turvaa näiden ongelmien selvittämiseen.

Vierge moderne

En minä ole nainen. Olen neutri.
Olen lapsi, hovipoika ja rohkea päätös,
olen naurava häive helakanpunaista
aurinkoa...
Olen kaikkien ahneitten kalojen verkko.
Olen malja kaikkien naisten kunniaksi,
olen askel kohti sattumaa ja perikatoa,
olen hyppy vapauteen ja omaan itseen...
Olen veren kuiske miehen korvassa,
olen sielun vilu, lihan kaipuu ja kielto.
Olen uusien paratiisien portinkilpi.
Olen liekki, etsivä ja röyhkeä.
Olen vesi, syvä mutta uskalias, polviin asti.
Olen tuli ja vesi rehellisessä yhteydessä, ilman ehtoja.

Edith Södergran

Sisällys

1. JOHDANTO	1
1.1. Tärkeimmät rajaukset.....	2
1.2. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tarkoitus.....	3
1.3. Aikaisempi tutkimus	4
2. TUTKIMUSKOHTEENA KYPROS.....	5
2.1. Kyproksen menneisyys osana nykypäivää.....	5
2.2. Miksi Kypros?.....	8
2.3. Kyproslaiset tutkimukset naisen asemasta.....	10
3. FEMINISTINEN NAISSUBJEKTI OSANA KANSAINVÄLISTÄ POLITIIKKA.....	12
3.1. Feminismin ristiriitainen naissubjekti.....	12
3.2. Subjekti	15
3.2.1. Ruumiista subjektiksi.....	16
3.2.2. Subjektin kehittymiseen vaikuttavat tekijät.....	18
3.3 Voiko henkilökohtainen olla kansainvälistä?	20
3.4. Feministinen tutkimus osaksi nykypäivän kansainvälistä politiikka	22
3.5. Kansainvälisen politiikan liberaali feministinen ihmisoikeustutkimus	24
3.6. Valtio kansainvälisessä politiikassa	27
3.6.1. Valtio osana kansainvälisen oikeuden sopimusta	30
3.6.2. Feministinen näkemys kansainvälisestä oikeudesta	31
3.7. Ihmisoikeudet ja naisten oikeudet.....	32
3.7.1. Naisen tuleminen ihmiseksi.....	34
3.7.2. YK:n Ihmisoikeusjulistus	36
3.7.3. Kulttuurirelativismi vs. universaalius.....	38
4. KAIKKINAISTEN NAISTEN SYRJINNÄN POISTAMISTA KOSKEVA YLEISSOPIMUS (CEDAW).....	42

4.1. Mihin naistenoikeuksien sopimusta tarvitaan?	42
4.2. Sopimuksen synty	44
4.3. Sopimuksen päivitys	46
4.3.1. Peking	48
4.4. Sopimusten kritiikkiä ja varaumat	50
5. SUBJEKTIN ÄÄNEN TURVAAMINEN VALTIOIDEN KERTOMUKSISSA.....	51
5.1. Narratiivinen metodi ja sen käyttö subjektin äänen turvaamisessa.....	51
6. KYPROKSEN VALTION NARRATIIVI SUBJEKTIN VAPAAN NARRATIIVIN TURVAAJA?	57
6.1. Naistenoikeuksien ongelmakohdat	57
6.2. CEDAW-komitea ja sen käytännöt	59
6.2.1. Varjokertomukset	62
6.3. TIP: Trafficking in Persons	63
6.4. Kyproksen valtion CEDAW-narratiivi; todellinen naissubjektin narratiivin turvaaja?	65
6.4.1. Liittymiskertomus: Kyproksen tilanne sen ratifioidessa CEDAW-sopimuksen.....	66
6.4.2. Artikla 2: Naisten tasa-arvoinen asema yhteiskunnassa	67
6.4.3. Artikla 3: Naisten tasa-arvoinen asema yhteiskunnassa osa 2	73
6.4.4. Artikla 5: Ennakkoluulojen poistaminen	78
6.4.5. Artikla 6: Ihmiskauppa ja prostituutio	84
7. JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUKSET	89
LÄHTEET	93
LIITTEET	101
Liite 1 ylitysviisumit.....	101
Liite 2 Mary Wollstonecraft: A Vindication of the Rights of Woman	102
Liite 3 CEDAW	108
Liite 4 artikkelit	115

1. JOHDANTO

”All I have is my story”

Tämä fraasi tuli tutuksi Kay Schafferille ja Sidonic Smithille (2004, ix) kun he tekivät narratiivista tutkimusta naisten ihmisoikeuskertomuksista. Naistenoikeuksien loukkauksen jälkeen näillä naisilla ei ollut mitään muuta jäljellä kuin oma tarina, narratiivi.

Pohdin tässä työssäni naisen olemassaoloa kansainvälisessä politiikassa sekä ihmisoikeuskentällä. Onko nainen ihminen, missä hän on feministisestä näkökulmasta kansainvälisessä politiikassa ja pystyykö valtio luomaan sellaiset olosuhteet, että naissubjekti saa äänensä kuuluviin? Alussa ollut Edith Södergran runo kuvaa mielestäni hyvin tätä naisen olemassa olon monimuotoisuutta ja kompleksisuutta. Kuka hän on, missä hän on ja onko hän oikea ihminen?

Feministit yleensä aloittavat tutkimuksensa yhdellä kysymyksellä: missä nainen on?¹ Kysymys on mielestäni erittäin hyvä ja relevantti. Aloittaessa omaa tutkimustani aloin pohtimaan missä nainen on valtioiden tekemissä naistenoikeuksien seurantakertomuksissa tai mikä merkitys niillä on naissubjektin kannalta. Tai ennemminkin, luoko valtio sellaiset olosuhteet naistenoikeuksienlainsäädännön avulla, että naissubjekti saa äänensä kuuluviin ja pystyy vapaasti luomaan omaa narratiiviaan, kertomaan omaa tarinaansa?

Näitä kaikkia kysymyksiä pohtiessani huomasin, että yksin kansainvälinen politiikka ei pystynyt auttamaan minua vastauksien etsinnässä. Feministinen tutkimus on yleensä perusluonteeltaan tieteidenvälistä ja tämän vuoksi oma tutkimuksenikin liikkuu useiden eri tieteenalojen rajapinnoilla. Sivuan työssäni siis niin naistutkimusta, filosofiaa kuin myös kansainvälisen oikeuden tutkimuskenttää.

Marianne Liljeström on todennut², että feministinen tutkimus 1) pohtii tavalla tai toisella suhdettaan sitä ympäröiviin hallitseviin normeihin ja ihanteisiin eli se tekee näkyväksi ympäristössään

¹ kysymyksen on esittänyt J. Ann Tickner teoksessa *Genderin World Politics*, s.139

² Elisabeth Grosz (1995, *Space, Time and Perversion. Essays on the Politics of Bodies*. Routledge, New York. 9-24) mukailleen

vallitsevia patriarkaalisia tai fallosentrisiä³ oletuksia. Feministiset tutkimukset siis kyseenalaistavat valtaa, joka sisältyy hallitseviin oletuksiin tiedon tuottamisesta, vastaanotosta ja arvioinnista. 2) Feministiset tutkimukset ovat dialogissa johonkin feministiseen tulkintayhteisöön. 3) Feministiset tutkimukset myötävaikuttavat uusien ja mahdollisesti aikaisemmin tuntemattomien diskurssiivisten tilojen tuottamiseen. Tällöin on kyse uudenlaisesta tavasta järjestää tietoa eli uusista tulkinnan ja argumentaation tavoista, jotka kiistävät ja haastavat tieteenalarajojen otetta tiedon tuottamisesta ja vastaanottamisen sääntelystä. (Liljeström 2004b, 11-12.)

Näillä ajatuksilla ja feministisellä asenteella varustettuna uppoudun kansainvälisen politiikan feministiseen maailmaan, etsien sieltä emansipoitunutta naissubjektia joka olisi aito ihminen ja ihmisoikeuksien arvoinen. Tämän jälkeen jatkan kulkuani kohti Kyproksen valtiota, sen tarinoita ja narratiivia jonka avulla voidaan suojella naissubjektin ääni myös tuleville sukupolville.

1.1. Tärkeimmät rajaukset

Feministisessä tutkimuksessa on kyse tulevaisuudesta, visioista jostakin tulevasta ja ”ulospääsystä” nykyisestä tieto/valta -järjestelmästä. Valitessamme tietyn aineiston tai tietyt tekstit tarkasteltavaksi, valinnan perustana ovat erityiset tavoitteet. Aineiston tai tekstien merkitykset eivät piile niissä itsessään, vaan merkitykset ovat riippuvaisia siitä käsittelystä tai luennasta, jolla kyseinen aineisto suhteutetaan muihin teksteihin sekä laajempaan ja kattavampaan tehtävänasetteluun. (Liljeström 2004b, 15, 19.)

Olen rajannut tutkimukseni koskemaan vain ja ainoastaan Kyproksen tasavaltaa eli saaren eteläpuolista kreikkalaista osaa. Pohjoinen turkkilainen osa julistautui 1983 itsenäiseksi, mutta sillä ei ole virallista kansainvälisoikeudellista asemaa. Lisäksi olen tietoisesti jättänyt erittelemättä maan pieniä vähemmistöjä tai seksuaalivähemmistöjä. Olen siis tarkastellut Kyproksen naisia yhtenäisenä ryhmänä, vaikka suurin osa Kyproksen naistenoikeudellisista ongelmista koskettaakin ei-kyproslaisia. Tämän lisäksi olen rajannut työni koskemaan vain YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan yleissopimukseen eli CEDAW-sopimusta.

³ Fallosentrisyys eli falloskeskeisyys tarkoittaa sellaista ihmisenäkemyksiä, jossa fallos kulttuuris-symbolisena metaforana on keskiössä ruumiiden merkityksellistäjänä ja halujen sekä sukupuoli-identiteettien muotoutumisessa.

Kyprokselta on tullut tähän mennessä kaksi CEDAW-sopimuksen seurantakertomusta; toinen 1995 ja toinen 2004 eli tarkastelen vain näitä ja niistä kaikkein eniten huomiota saaneita artikloita. Tällä tarkoitan lähinnä niitä artikloita joita erityisesti CEDAW-komitea on nostanut esille. Apuna tarkastelussa käytän myös NGO:n tekemää varjokertomusta vuodelta 2004 sekä TIP-raportteja⁴.

1.2. Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuskysymyksiksi olen asettanut seuraavat asiat:

1. Onko nainen ihminen valtion ja yhteiskunnan silmissä?
2. Tarvitseeko nainen oman ihmisoikeussopimuksen?
3. Luoko Kyproksen valtio sellaiset olosuhteet, että subjekti saa mahdollisesti äänensä kuuluviin eli turvaako valtio omalla narratiivillaan subjektille vapaan narratiivin?

Olen päätenyt näihin kysymyksiin useista syistä.

1. Tutustuttuani feministisen tutkimuksen ja ihmisoikeuksien historiaan, aloin pohtimaan onko nainen ihminen. Jo historiallisesti aviovaimon asema on rinnastettu orjan asemaan ja vaimon on katsottu olevan miehensä mielivallan alainen. Vaikka 1600–1700 luvulla kirjattiin kansallisiin perustuslakeihin millainen valtion ja sen kansalaisen välinen asianmukainen suhde tulisi olla, tällöin kuitenkin tarkoitettiin vain vapaiden miesten oikeuksia. Lisäksi perheen katsottiin pohjautuvan edelleenkin eriarvoisuuden periaatteelle.

Toisen maailmansodan jälkeen kylläkin otettiin käyttöön neutraali käsite human rights. Tämä ei kuitenkaan muuttanut naisen asemaa ihmisoikeudellisesti, koska oikeudet jättivät huomioimatta monia naisten kannalta tärkeitä asioita. Nainen oli siis edelleenkin näkymätön.

Feministit ryhtyivät määrittelemään naista ensimmäisen kerran 1970-luvulla. Tällöin he huomasivat, että nainen oli toisaalta olemassa, mutta ei kuitenkaan varsinaisesti ollut. Lisäksi nykypäivänä naisten oikeudet ovat hyväksytyt monissa yhteiskunnissa, mutta silti nainen on yhä edelleenkin yhteiskunnan toinen. Tämän vuoksi ensimmäiseksi tutkimuskysymykseksi aloin pohtimaan naisen olemista ihmisenä ja osana yhteiskuntaa.

⁴ Trafficking in Persons, kts. luku 6.3.

2. Edellisen pohjalta aloin myös pohtimaan sitä, tarvitseeko nainen oman ihmisoikeussopimuksen. Toisen maailman sodan jälkeen luotiin YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus jossa asetettiin normit ihmisten kohtelulle. Tällöin tämän ajateltiin koskevan kaikkia ihmisiä, vaikka julistuksen englanninkielisessä käännöksessä käytettiin maskuliinista käsitettä he. Tosin julistuksessa puhutaan myös käsitteestä human rights. Lisäksi julistuksen alussa sanotaan, että se koskee ihmiskunnan kaikkia jäseniä ja siinä uskotaan miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin. Tarvitseeko nainen siis tämän lisäksi oman julistuksen tai sopimuksen oikeuksistaan?
3. Asuttuani ja työskenneltyäni Kyproksella, aloin pohtimaan kuinka valtio todella suhtautuu naisten oikeuksiin. Lisäksi aloin pohtimaan kuinka se perustelee monet käytäntönsä ja tapansa kohdella maansa naisia ja myös ulkomaalaisia naisia. Tämän vuoksi halusin löytää vastauksen kysymykseen turvaako valtio omalla narratiivillaan subjektille vapaan narratiivin.

Tutkimuksen tarkoituksena on löytää vastaus edellä esittämiini tutkimuskysymyksiin keräämäni kirjallisen aineiston, feministisen tutkimuksen ja Kyproksen valtion CEDAW -kertomusten pohjalta. Lisäksi olen hyödyntänyt omia kokemuksiani luodessani kuvaa Kyproksen valtiosta ja sen asenteista naisia kohtaan. Lopullisessa analyysissä eli siinä kohdassa jossa käyn läpi Kyproksen valtion CEDAW-kertomuksia ja sen antamia vastauksia CEDAW-komitealla, olen kuitenkin keskittynyt mahdollisimman objektiivisesti tulkitsemaan turvaako valtio toimenpiteillään ja omalla narratiivillaan naissubjektin vapaan narratiivin.

1.3. Aikaisempi tutkimus

Ihmisoikeuksia on tutkittu paljon, kuten myös eri ihmisoikeussopimuksia. Näissä tutkimuksissa yleisimmiksi aiheiksi nousivat itsemääräämisoikeus, alkuperäiskansat ja vammaisten oikeudet. Myös sananvapaus, kehityspolitiikka ja demokratia olivat ihmisoikeuksien kohdalla puhuttelevia aiheita. Kaikkein eniten huomiota on kuitenkin mielestäni saanut Euroopan Unionin ihmisoikeuspolitiikka ja YK:n Ihmisoikeuksien julistus. Niin kirjallisuudessa kuin tutkimuksissa löytyi monia alaan perehtyneitä.

Aikaisemmat tutkimukset naisten oikeuksista ovat olleet yleisluonteisia katsauksia tai keskittyneet vain tiettyyn naisten oikeuksien ongelmaan. Tutkimuksissa yleisimpiä käsiteltyjä aihealueita olivat perhe, vanhemmuus ja erityisesti äitiys. Lisäksi tutkijoita kiinnostivat naisen rooli ja minäkuva, pari- ja lähisuhdeväkivalta, naisten sosiaaliset verkostot sekä naisten asema ja oikeudet

työelämässä. Myös maahanmuuttajat, pakolaiset ja erityisesti musliminaiset sekä heidän pukeutumiskäytäntönsä olivat yleisiä tutkimuskohteita. Naisten oikeuksien tutkimusalueeseen liittyivät myös ympäristö ja eläintenoikeudet. Suosituimpia tutkimusalueita maantieteellisesti olivat Afrikka ja Etelä-Amerikka.

Naisten ihmisoikeuksia tai naisten kaikkinaisen syrjinnän poistavaa sopimusta oli käsitelty erittäin vähän. Tutkimukset joissa tähän kyseiseen sopimukseen viitattiin, käsittelivät yleensä prostituutiota tai naiskauppaa. Tutkimuksia joissa kohdealueena olisi puhtaasti ollut naisten oikeuksien sopimus, löytyi etsinnöissäni yksi. Katarina Frostellin (2002) tutkimus käsitteli globalisaatiota ja naisten ihmisoikeuksia. Hän keskittyi työssään kolmeen ongelma-alueeseen eli työelämään, naiskauppaan ja köyhyteen. Frostell tarkasteli näitä alueita YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ja YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valossa. Näiden lisäksi hän huomioi tutkimuksessaan eräitä Kansainvälisen työjärjestön ILO:n puitteissa laadittuja sopimuksia. Erityishuomion kohteena hänellä on ollut yllämainittuja sopimuksia valvovien asiantuntijaelinten valtioiden määräaikauskertomusten käsittelyn yhteydessä tuottama materiaali. Hän on tutkimuksellaan pyrkinyt identifioimaan valtioiden juridiset velvoitteet.

Eri julkaisujen artikkeleina löytyi enemmän aiheeseeni liittyvää tekstiä ja tuntuikin siltä, että tutkimuksen sijaan aiheesta käytiin lähinnä debattia tieteellisten julkaisujen kautta. Tämän johdosta työni lähdeaineisto on pääosin keskittynyt näihin artikkeleihin. Kaksi tutkimusta haluan kuitenkin nostaa esille työssäni, koska ne ovat tehty Kyproksella. Toisen tutkimuksen on tehnyt Beryl-Adolph Nalowa Esembe ja siihen on haastateltu useita maahan tulleita naisia. Tutkimuksen nimenä oli *Because I am a foreigner – Migrant Women in Cyprus Speak Out*. Toisen on tehnyt Cynthia Cockburn ja se tutki naisten asemaa kahtia jakautuneella saarella. Tutkimuksen nimenä oli *The Line – Women, Partition and the Gender Order in Cyprus*. Olen esitellyt näitä kahta tutkimusta hieman lähemmin Kypros-osiossa.

2. TUTKIMUSKOHTEENA KYPROS

2.1. Kyproksen menneisyys osana nykypäivää

Tässä tutkimuksessa tarkoitan Kyproksella saaren eteläosaa eli kyproksenkreikkalaista osaa.

Kypros on saari itäisessä Välimeressä lähellä Turkkiä ja Libanonia. Saaren pituus itä-länsi suunnassa on 240km ja etelä-pohjoinen suunnassa 100km. Kyproksen väestömäärä on 840 407 ja näistä miehiä on 408 780 ja naisia 431 627. Eniten väkeä on ikäjakaumassa 25–29 -vuotiaat. Väestöstä asuu pääkaupungin Nicosian alueella 326 980. (mm. Republic of Cyprus, Statistical Service.)

Kyproksella hallintosysteemi on presidentin asemaa korostava. Presidentti valitaan viideksi vuodeksi kerrallaan ja toimeenpanovaltaa käyttää presidentin nimittämä 11-jäseninen hallitus, joka muodostetaan yleensä presidentin omasta puolueesta ja sen liittolaisista. Hallintojärjestelmä on samanlainen kuin Kreikalla. Kyproksen presidenttinä oli vuoden 2013 alkuun asti kommunistinen Demetris Christofias. Tällä hetkellä presidenttinä on demokraatiapuolueen Nikos Anastasiades. Lainsäädäntövaltaa käyttää presidentin nimittämä 56 -paikkainen parlamentti viisi vuotta kerrallaan. Nicosiassa on 34 valtiolla suurlähetystö ja Palestiinalla oma diplomaattinen edustus. (mm. Ministry of Foreign Affairs, Press and Information Office.)

Saaren strategisesti tärkeä sijainti teki siitä historiansa aikana erittäin halutun ja useasti valloitetun kohteen. Pitkäaikaisia valloittajia olivat Ottomaanit jotka hallitsivat saarta 1571-1878. Nykyiset kyproksenturkkilaiset ovat heidän jälkeläisiään ja hallinnon aikana Kreikkalaisortodoksinen kirkko saavutti laajan autonomisen aseman. Vielä nykypäivänäkin sillä on suuri vaikutusvalta yhteiskunnassa ja sen arvoissa. Ottomaanien jälkeen saaren ottivat haltuunsa Brittiläiset jotka pitivät saarella määräysvaltaansa aina vuoteen 1960 jolloin saaren kreikkalaiset halusivat toteuttaa enosiksen eli saaren liittämisen kreikkaan, mutta samalla se taisteli myös itsenäisyydestään jonka se lopulta myös sai. Brittihallinnon aikaisina jäänteinä saarella on edelleenkin kaksi Britannian armeijan tukikohtaa. Monista eri valloittajista huolimatta, Kypros on ylläpitänyt Helleenistä kulttuuriaan ja ortodoksinen kirkko vahvaa asemaansa. Jopa niin vahvaa, että Kyproksen ensimmäinen presidentti oli ortodoksisen kirkon arkkipiispa Makarios III joka myös organisoii itsenäisyystaistelua. Kirkon vahva asema on vaikuttanut muun muassa lainsäädäntöön, josta löytyi vuoteen 1979 asti kohta, jonka mukaan kirkko sallii aviomiehelle avioeron vaimosta mikäli tämä ei ollut neitsyt. Vahva asema näkyy nykyään eettisten arvojen lisäksi myös siinä, että kaikkien kirkkojen ulkoseinissä ovat kaiuttimet joista kreikankielellä laulettu, useampituntinen liturgia välitetään lähiympäristöön. Yleensä sunnuntai aamuisin klo 6.00 lähtien. (mm. Republic of Cyprus ja omat kokemukset.)

Itsenäistymisen aikoihin suurin osa Kyproksen väestöstä oli kyproksenkreikkalaisia. Heitä oli noin neljä viidesosaa ja suurimpana vähemmistönä olivat kyproksenturkkilaiset. Väestöryhmät asuivat

lähinnä omissa yhteisöissään. Valtio oli hyvin pitkälle miesten luoma, miesten määräämä ja miesten ylläpitämä. Itsenäisyyden aika oli erittäin myrskyistä kreikkalaisten ja turkkilaisten välillä. Hallinto oli jaettu näiden kahden välillä siten, että esimerkiksi presidentin ollessa kreikkalainen varapresidentin piti olla turkkilainen. Veto-oikeuden käyttö oli yleistä ja tähän kyllästyneenä 1963 presidentti Makarios III teki joukon lakiesityksiä joiden seurauksena turkkilaisten asema olisi muuttunut liittolaisesta lähemmäksi kansallista vähemmistöä. Seurauksena oli verisiä yhteenottoja kahden kansakunnan välillä. Presidentin hyvät välit Kreikassa vallankaappanneen sotilasjuntan kanssa herättivät myös epäluuloja. Tämän seurauksena presidentti yritettiin salamurhata 1974 mikä taas johti siihen, että Turkki lähetti saarelle omat joukkonsa turvaamaan turkkilaisia. Myös Yhdysvallat oli sotkeentunut mukaan, koska se tuki Kreikan sotilasjuntaa joka vastavuoroisesti rahoitti Richard Nixonin vaalikampanjaa. Tämän kaiken seurauksena Kyproksella tapahtui vallankaappausyritys 1974 jota presidentti pakeni Britannian avustuksella. Kreikka asetti Kyprokselle nukkehallituksen joka taas aiheutti pelkoja Kyproksen valumisesta kommunistien käsiin. Ainoaksi vaihtoehdoksi tuli saaren kahtiajako sen jälkeen, kun Turkin joukot kaatoivat ilman Kreikan tukea jääneen nukkehallituksen. Tällöin kaikki kreikkalaiset pakkosiirrettiin etelään lyhyen mutta kiihkeän taistelun päätteeksi. Kahtiajako tapahtui 1974 ja jakolinja eli Vihreälinja menee lännestä itään suurin piirtein saaren keskeltä halkoen pääkaupunki Nicosian (Lefkosia) kahtia. Kokonaisen Kyproksen itsenäisyyttä kesti 14 vuotta ennen kahtiajakoa. (mm. Cockburn 2004, 1-3, 56-67.)

Etelän hallinnollinen keskus on Nicosiassa ja se hallinnoi saaresta noin 63%. Pohjois-Kypros julistautui vuonna 1983 itsenäiseksi turkkilaiseksi tasavallaksi. Kyseistä valtiota ei ole tunnustanut kukaan muu kuin Turkki joten sillä ei ole kansainvälisoikeudellista asemaa. Tällä hetkellä YK valvoo rajalinjaa UNFICYP operaatiolla ja rajalinja on edelleenkin osittain miinoitettu pohjoisenpuolella. (mm. Cockburn 2004, 56–67.)

Melkein 29 vuotta Vihreä linja oli suljettu raja, jossa oli vain kaksi virallista ylityskohtaa ja tarkat ajankohdat jolloin rajan sai ylittää. Kuitenkin yllättäen maaliskuussa 2003 pohjoispuolen viranomaiset ilmoittivat avaavansa rajalinjan. (mm. Cockburn 2004, 5-6.) Tämä tarkoitti sitä, että rajan yli pääsi pohjoisen puolelle useammastakin kohtaa henkilöllisyyspapereiden avulla ja oleskelulle ei ollut aikarajoituksia. Tärkeimmäksi ylityspaikaksi on muodostunut Nicosian

pääkadulla Ledra Streetillä oleva tarkastuspiste. Ylitys suoritetaan muodollisella viisumilla⁵ jonka saa mennessä ja se tarkastetaan tullessa takaisin. Noin vuosi tämän jälkeen eli toukokuussa 2004 Kypros liittyi EU:hun ja tammikuussa 2008 euroon.

Kypros on historiansa aikana kokenut monia valloittajia, ollut Kylmänsodan poliittisena pelinappulana ja on lopulta päätyneet kahtia jaetuksi. Tämä on omalla tavallaan vaikuttanut myös kyproslaisiin ja heidän identiteettiinsä. Vahva vastakkainasettelu kreikkalaiset vastaan turkkilaiset, pohjoinen vastaan etelä on vääjäämättä esillä niin politiikassa kuin myös arkipäiväisessä elämässä. Jakautuminen on vahvistanut etelän kreikkalaisten ja pohjoisen turkkilaisten näkemystä identiteetistään sekä kulttuuristaan. Tämä on varmasti osaltaan vaikuttanut siihen kuinka virkavalta, hallinto ja kansalaiset kokevat ulkomaalaiset omassa maassaan. Se on vääjäämättä vaikuttanut myös siihen, että varsinaisesti ei ole olemassa Kyproslaista identiteettiä. On olemassa Kyproksen saari jossa asuu enemmistönä kaksi kansalaisryhmää; kreikkalaiset ja turkkilaiset.

2.2. Miksi Kypros?

Saaren valintaan tutkimuskohteeksi oli montakin syytä, mutta painavin niistä oli omakohtainen kokemus. Asuin saarella yli kolme kuukautta vuonna 2008 ja työskentelin Suomen suurlähetystössä. Saarella vietettyinä kuukausina asuin niin yksin kuin myös jonkin aikaa saarella pitkään asuneen ulkomaalaisen naisen alivuokralaisena. Tapasin myös monia saarella asuvia suomalaisia naisia ja keskustelin heidän kanssaan elämästä saarella. Lisäksi pääsin työni puolesta näkemään ja kokemaan paikallisten ministeriöiden toimintaa, mutta sain myös itse hetken aikaa kokea miltä tuntui olla ulkomaalainen nainen asukkaana eikä turistina Kyproksella. Muita syitä saaren valintaan oli alueen koko. Kyproksen kreikkalainen puoli on pieni, rajattu alue joten tutkimusalueen rajausta ei tuottanut ongelmia. Yhtenä syynä oli myös työn puolesta kirjoittamani raportti ulkoministeriöön Kyproksen kyseenalaisesta maineesta ihmiskaupan vastaisessa taistelussa. Suurlähetystön ja ministeriön puolesta sain kiitosta raportista ja itse aihe alkoi kiinnostaa minua yhä enemmän. Myös lähes päivittäin lehdistä luotetut artikkelit ulkomaalaisnaisten pahoinpitelyistä ja julmasta kohtelusta vahvistivat valintaani Kyproksesta tutkimuskohteena. Lisäksi tähän vaikutti valtion asenne näihin pahoinpideltyihin ulkomaalaisiin. Valtio on tavallaan ulkoistanut koko asian, koska se katsoo, että sen tekemät lait ja ratifioimat sopimukset koskettavat vain maan kansalaisia eivätkä näin ollen

⁵ Liite 1 ylitysviisumit

ulkomaalaisia. Tai siis tämä käsitys näyttää koskevan ulkomaalaisiin naisiin kohdistuneita ihmisoikeus- ja naisten oikeusloukkauksia. Valtion mielestä ulkomaalaisella naisella ei ole oikeuksia vaatia samaa kohtelua kuin maassa syntyneellä valtion kansalaisella. Perusteluna tälle on usein se, että valtiolla ei ole resursseja auttaa heitä.

Myös kyproslaisten asenne ulkomaalaisia ja erityisesti ulkomaalaisia naisia kohtaan herätti mielenkiintoni, ei kuitenkaan positiivisessa mielessä. Kyproksen kreikkalaiset ovat luonteeltaan erittäin ksenofobisia. Lisäksi Kyproksella on vuosia ollut käytössä artisti-viisumi jonka aikoinaan sai kuudeksi kuukaudeksi ja 2008 sen sai kolmeksi kuukaudeksi. Nykyään kyseinen viisumi on lakkautettu, mutta sen tilalle on tullut performing artists -viisumi joka toimii samalla periaatteella. Viisumin saivat naiset jotka houkutellaan saarelle yleensä kotiapulaisen, siivoojan tai tarjoilijan työn perässä. Yleensä nainen jonkin aikaa tekee edellä mainittuja töitä ennen kuin hänet pakotetaan työskentelemään kabareissa. Kyproksella ei varsinaisesti ole bordelleja, mutta melkein joka korttelista löytyi kabaree jonka ulkoseinässä mainostettiin näitä naisia. Naiset siis pakotetaan työskentelemään prostituoituna. Kuvaan myös kuuluu, että naisen työnantaja pitää hallussa naisen passia ja muita asiakirjoja niin kauan kuin nainen on saarella. Asian olemassa olo tiedetään valtion hallinnon tasolla, mutta usein vedotaan siihen, että nämä naiset eivät halua puhua asiasta eivätkä he hakeudu poliisin luokse, joten asialle ei voi tehdä mitään. Esimerkiksi oikeusministeri totesi, että ulkomaiset naiset haluavat tehdä tätä työtä johon paikalliset naiset eivät suostu. Tämä asenne ulkomaisia naisia kohtaan oli yleinen ja jokapäiväinen. Itsekin jakkupukuun pukeutuneena ja työsalkkua kainalossa kantaessani sain erittäin usein kadulla tiedusteluja ”taksastani” ja ”työehdotuksia”. Myös muut suurlähetystön ulkomaiset naistyöntekijät mukaan lukien suurlähettilään vaimo, saivat kokea samaa. Ainoastaan turistikohteissa kuten Larnacassa, Limassolissa ja Pafoksella käytös oli siistinpää. Tosin näissäkin paikoissa tuli turistikautena säännöllisesti ilmoituksia turistinaisten raiskauksista. Kyproksen pohjoisella turkkilaisella puolella ulkomaalainen nainen sai olla aivan rauhassa ja liikkua melko vapaasti ilman ahdistelijoita.

Lisäksi Kyproksella on erittäin suuri hallinnollinen koneisto saaren kokoon nähden. Byrokratia on todella raskasta ja asioiden selvittäminen on aikaa vievää sekä työlästä. Monet asiat voi hoitaa vain kasvokkain virkamiesten kanssa virka-aika joka on arkisin klo 8-12 ja yhtenä päivänä viikosta eli torstaisin klo 10-17. Tämä siis koskee niin valtion virastoja kuin esimerkiksi postia ja pankkeja. Ei siis ole mikään ihme, että suurin osa nuorista yliopistosta valmistuvista haluaa valtion virkamieheksi.

Kaikki nämä edellä mainitut asiat yhdessä houkuttelivat minua valitsemaan kyseisen saaren tutkimuskohteekseni. Seuraavassa olen esitellyt kaksi tutkimusta jotka kertovat aika kattavasti naisten ongelma-alueista Kyproksella. Ongelmat ovat monelta osin niitä, jotka estävät naisten tulemisen osaksi yhteiskuntaa ja naisten oikeuksien täysivaltaista toteutumista.

2.3. Kyproslaiset tutkimukset naisen asemasta

Beryl-Adolphs Nalowa Esemben tutkimus *Because I am a Foreigner* (2005, 2-4) on analyttinen narraatio Kyproksella asuvien naisten kokemuksista. Tutkimuksessa maahanmuuttajanaiset kertovat pääasiassa hyväksikäyttö kokemuksistaan ja hyväksikäyttäjien teot on myös analysoitu. Nalowa Esembe on tutkimuksessaan pyrkinyt tuomaan esille kuinka maahanmuuttajanaiset ajattelevat ja kuinka kokemukset Kyproksella ovat luoneet kuvan yhteiskunnasta. Lisäksi tutkimuksessa pyritään tuomaan esille miten naiset kokevat tilanteensa ja asemansa yhteiskunnassa. Tutkimuksessa naiset on ryhmitelty neljään ryhmään eli kotiapulaiset, seksiteollisuudessa työskentelevät, naiset jotka ovat naineet kyproslaisen miehen ja pakolaiset.

Tutkimuksen aikoihin saarella oli noin 50 000 ulkomaista työntekijää joista 12 000 oli kotiapulaisia ja heistä suurin osa oli naisia. Yleensä naiset päätyvät tekemään töitä joita paikalliset eivät, syystä tai toisesta, halua tehdä. Naiset päätyvät saarelle myös turvapaikkaa hakiessa ja useimmat heistä hakevat poliittista turvapaikkaa. Osa naisista on tullut saarelle aviomiehen mukana. Useimmat heistä ovat asuneet aviomiehensä kanssa ulkomailla ja sitten muuttaneet saarelle. Vaikka heillä on kaikki vaadittavat paperit virallisen kyproslaisen asemaan, työnsaanti on heille erittäin vaikeaa. Tutkimuksessa oli myös alun perin ajateltu haastatella mustia tai aasialaisia kyproslaisia joiden toinen vanhempi on syntyperäinen kyproslainen, mutta tästäkin huolimatta heitä kohdellaan ei-kyproslaisina. Nalowa Esembe (2005, 5-7) kuitenkin luopui tästä ryhmästä ja haastatteli ainoastaan ulkomaalaisia naisia.

Useimmilla naisilla oli ongelmia heidän työnantajiansa kanssa, mutta ongelmia tuottivat myös heikko kielitaito ja sosiaalisten verkostojen puute sekä tietämättömyys lainsäädännöstä ja siihen tehdyistä muutoksista, koska niistä ei yleensä maahantulijoita informoida. Esimerkiksi kotiapulaisille esiteltiin 2000-luvun alussa niin sanottu vapautus paperilla jonka avulla kotiapulainen voi sopia työnantajansa kanssa työsopimuksen päättämisestä. Paperin allekirjoittamisen jälkeen työntekijän tulee kuukauden sisällä löytää uusi työnantaja tai muussa tapauksessa hänen katsotaan olevan laitton maahanmuuttaja ja hänet käännytetään kotimaahansa. Yleensä naisilla on hyvin vähän tai ei ollenkaan sosiaalisia verkostoja, eikä heillä useinkaan ole

vapaa-aikaa luoda sellaisia, koska he tekevät seitsemänpäiväisiä työviikkoja. Naisten on siis vaikea saada uutta työtä ja yleensä entiset työnantajat ilmiantavat näitä naisia poliisille maasta karkotettavaksi. (Nalowa Esembe 2005, 7-8.)

Niin sanotulla artisti-viisumilla maahan tulleet seksityöläiset eivät voi vaihtaa työnantajaansa ja työsopimuksen voi uusida vain jos on välillä poistunut maasta. Jos naisella on jotain valitettavaa tilanteestaan ja hänen valituksen joskus päättyy Maahanmuuttovirastoon, asiaa ei useinkaan tutkita, koska naisen viisumi on yleensä ehtinyt umpeutua. Naisten asemaa vaikeuttaa myös se, että jos on työskennellyt seksityöläisenä, ei yleensä voi vaihtaa alaa. Lisäksi työnantajat takavarikoivat työntekijöiden passit ja viisumit. (Nalowa Esembe 2005, 10-11.)

Kyproslaisen miehen ulkomaalainen vaimo katsotaan maassa vakituisesti oleskelevaksi. Muita oikeuksia hänelle ei ole taattu kuten esimerkiksi oikeutta työhön, oleskeluoikeutta avioeron jälkeen ja oikeuksia lapsiinsa. Virallisesti ulkomaisen naisen tulee olla naimisissa kyproslaisen miehen kanssa kolme vuotta saadakseen kansalaisuuden. Käytännössä tämä kuitenkin vaihtelee kolmen ja kahdeksan vuoden välillä riippuen siitä kuka asian käsittelee. Lisäksi lähisuhdeväkivalta, uskottomuus ja inesti ovat ongelmia sekä useimmiten vaimon taloudellinen ja sosiaalinen riippuvuus aviomiehestä. (Nalowa Esembe 2005, 12.)

Toinen Kyproksella tehty tutkimus on Cynthia Cockburnin (2004) *The Line: Women, Partition and the Gender Order in Cyprus* joka käsittelee naisten ongelmia kahtia jakaantuneella saarella. Saaren itsenäistymisen jälkeen 1960-luvulla saarella asui niin kyproksenkreikkalaisia enemmistönä kuin myös kyproksenturkkilaisia vähemmistönä. Saaren kahtiajaon jälkeen 1974 luotiin kaksi homogeenistä yhteisöä pakkosiirtämällä ihmisiä saaren puolelta toiselle niin, että saatiin valmiiksi jakolinja länsirannikolta itärannikolle. Tutkimuksessa käsitellään tätä dramaattista kahtiajakoa naisten kokemusten kautta keskittäen päähuomio kansalaisjärjestöön nimeltä *Hands Across the Divide (HAD)*. Järjestö toimii rajan kummallakin puolella, mutta on tästä huolimatta alusta asti pyrkinyt olemaan yksi yhtenäinen järjestö jolla on kaksi toimistoa. (Cockburn 2004, 1-10.)

Cockburn on lähtenyt tutkimuksessaan siitä oletuksesta, että Kyproksen ongelma (eli saaren kahtiajako) on sukupuolittunut ja naisten ongelmat Kyproksella eivät ole erillisiä. Lisäksi ne koskettavat myös kyproksenkreikkalaisten ja – turkkilaisten välisiä suhteita. Tutkimuksen tekohetkellä naistenasiat olivat epäsuosittuja hallintovirkamiesten keskuudessa. Aiheet kuten seksuaalinen häirintä ja eläkkeet olivat sellaisia joita puolueet eivät mielellään ottaneet asialistoilleen. (Cockburn 2004, 16, 103.)

Kyproksen hallintojärjestelmä on rakenteellisesti samanlainen kuin Kreikalla. Miesten hallinnassa ovat kaikki poliittiset ja ammattijärjestöjen johtavat asemat eli hallintojärjestelmä on hyvin patriarkaalinen. Poliitiikka on luonteeltaan maskuliinista valtakamppailua jota pelaavat miehet nauttien siitä täysin rinnoin. Jos et ole oikeasta sosiaalisesta ryhmästä etkä mistään poliittisesta dynastiasta, joudut uimaan vastavirtaan. Hallintosysteemi on siis luonteeltaan elitistinen ja naiset ovat siellä alempiarvoisia. Itse asiassa naiset ovat yhteiskunnan jokaisella alueella alempiarvoisessa asemassa ja miehet dominoivat yhteiskuntaa. (Cockburn 2004, 103-104, 115.)

Kapitalistinen modernisaatio on tuonut uudenlaisia kulutustottumuksia, luonut alakulttuureja ja avannut yhteiskuntaa enemmän ulkomaalaisille kulttuurivaikutuksille. Tästäkin huolimatta historialliset, patriarkaattiset sukupuolirajat ovat tiukassa edelleen ja miehet pitävät kiinni auktoriteetistaan. Naiset ovat yrittäneet haastaa poliittisen vallan, mutta he ovat edelleenkin marginaalissa. Heidän asioitaan nostetaan harvoin esille ja he ovat velvoitettuja kilpailemaan miesten kanssa vallitsevassa maskuliinisessa politiikassa jonka naiset kokevat mauttomaksi ja haitalliseksi. Naisia tulee koko ajan lisää etsien mahdollisuuksia työelämästä, mutta muuttumattomat kodin velvoitteet ja riittämätön valtion tuki yhdistettynä vertikaalisen ja horisontaaliseen syrjintään, miesten kontrolloidessa pääsyä mahdollisuuksien äärelle tekevät sen, että naisilla on yhä vähemmän omia varoja käytettävänä ja mahdollisuuksia taloudelliseen autonomiaan. Lisäksi nationalisteilla on selkeät mielikuvat siitä millaisia kunnolliset miehet ja naiset ovat. Ideaalissa sukupuolijärjestelmässä on luonteenomaista auktoriteettinen ja suojeleva mies joka on myös kodin pää. Naisen taas ovat tärkeitä kansakunnalle tuottaen sille kahta tarpeellista asiaa; lapsia ja yhteistä kulttuuria. Osa naisista on hyväksynyt tämän patriarkaattisen kaupan jossa he pelaavat omaa rooliaan täysillä pitäen yllä hierarkkista sukupuolijärjestelmää saadakseen asioita joita arvostavat mukaan lukien turvallisuutta, turvatun tunteen johonkin kuulumisesta ja arvostusta äitiydestä. Toisaalta on selvää, että osa naisista ei suostu tähän. Tämä pieni vähemmistö torjuu kunnollisen naisellisuuden ja on luonteeltaan vallankumouksellinen sekä luova vaikuttaja. (Cockburn 2004, 115-117.)

3. FEMINISTINEN NAISSUBJEKTI OSANA KANSAINVÄLISTÄ POLITIIKKAA

3.1. Feminismin ristiriitainen naissubjekti

Renessanssista lähtien länsimaisen ajattelun keskipisteessä on ollut humanistinen käsitys ihmisestä. Tällä ihmisellä ei ole ruumista, sukupuolta, seksuaalisuutta eikä rotua. Hänen perusominaisuuksia ovat rationaalisuus ja yksilöllisyys. Samalla tämä kuva ihmisyydestä rakentuu suhteessa ”toiseen”,

naiseen, johon kiinnitetään kaikki ihmisyyden ideasta poissuljetut elementit. Näin naisesta, ruumiista, sukupuolesta, seksuaalisuudesta ja rodusta tulee eron merkki. Yhteiskunnallisena liikkeenä feminismiin lähtökohdat ovat sekä valistuksen ihanteissa vapaudesta ja tasa-arvosta että valistuksen edustaman vallan ja tiedon liiton tiedostamisessa, sen paljastamisessa ja kritikoimisessa. Feministinen teoria muotoutuu oppositiosuhteessa ”ulospäin” eli suhteessa kritiikin kohteena oleviin instituutioihin ja ajatusrakennelmiin. Poliittisena projektina feminismi taas on ikään kuin sarja neuvotteluja, jotka koskevat länsimaisen ajattelun ristiriitaista tapaa määritellä nainen. (Koivunen & Liljeström, 2004, 10–13.)

Naiset eivät ole luonnollinen ryhmä jolla on yhteiset biologiset piirteet, joiden riisto olisi seurausta heidän luonnollisuudestaan, vaan sosiaalinen kategoria, taloudellisen hyväksikäytön tuote ja ideologinen konstruktio. de Lauretis (1990, 140) määrittelee naiset sosiaalisiksi luokaksi joilla on yhteisiä kiinnostuksen kohteita ja nämä perustuvat jokaisen kohdalla hyväksikäytön muotoon, alistamiseen ja sukupuolen riistoon, joka taas tarjoaa heille näkökulman sekä tiedon asemasta ja kamppailusta. Tämän vuoksi naiset voivat saavuttaa tietoisuuden itsestään luokkana ja tämä tietoiseksi tuleminen poliittisena liikkeenä on taas se mitä feminismi edustaa.

Feministisessä teoriassa nainen on keskiössä ja feministit määrittivät naisen ensimmäisen kerran 1970-luvulla. Tällöin he esittivät kysymyksiä siitä kuka tai mitä nainen on. Samalla he huomasivat naisen paradoksin. Nainen oli toisaalta olemassa, mutta ei varsinaisesti kuitenkaan ollut. Nainen oli osa diskurssia, vangittuna sinne, mutta toisaalta poissaoleva. Naisesta keskusteltiin jatkuvasti, mutta saman aikaa hän oli itse hiljaa. Hänen olemassa olonsa oli samalla tunnustettu ja kielletty. Nainen oli siis olento jonka olemassa olo ja määrittely olivat samanaikaisesti tunnustettu mutta myös kielletty, käännetty ja kontrolloitu. Nainen kuitenkin voitiin periaatteessa määritellä kolmella eri tavalla. Nämä ovat tosi-ihminen, fallosentrinen ja Toinen nainen. (de Lauretis 1990, 115, Honkanen 2004, 139–141)

Ajatus naisesta tosi-ihmisenä on yleisin tapa ajatella naiseuden olemusta. Näkemyksen on tuonut esille analyttisesti Simone de Beauvoir vuonna 1949. Hän totesi silloin, että ihmispari on perusyksikkö, jonka osat ovat erottamattomat; on mahdotonta jakaa yhteiskuntaa sukupuolen perusteella. Myös teoriat androgyynisyydestä valaisevat tätä tosi-ihminen kategoriaa. Androgyyni ihminen maskuliinisen (aner) sekä feminiinisen (gyne) yhdistelmä ja yhdistämällä nämä kaksi ihmisyydestä tulee ideaalinen. Sukupuolet nähdään sattumina, joiden kahleista androgyyni ihmisyyden voi vapautua. Näkemys sukupuolettomasta, mutta kuitenkin kahdesta sukupuolesta koostuvasta ihmisyyhteisyydestä, tosi-ihmisestä, voi pitää sisällään niin naisen erityisyyttä korostavia niin

sanottuja gynosentrisiä näkemyksiä kuin sukupuolten samuutta korostavia näkemyksiä. Monien feminististen teorioiden naisnäkökulmat lukeutuvat tähän kategoriaan. Liberalismin pyrkimys androgyynimpään ihmisyyteen, marxilaisen feminismin käsitys siitä, että uusintamistyö tekee naisesta vähemmän ihmisen ja eräät radikaalifeministiset sorron analyysit, jotka mainitsevat ihmisanatomian erilaisuuksista tai ihmislajin uusintamisesta, sisältävät kaikki käsityksen naisesta, jota viime kädessä määrittää jokin naisen ylittävä ihmisyyttä. Nainen ymmärretään biologis-anatomiseksi ihmiseksi, eikä esimerkiksi biologiseksi/anatomiseksi naiseksi. (Honkanen 2004, 141–144.)

Fallosentrisen naisen kohdalla on kyse teorioista, jotka tarkastelevat subjektin psykofyysistä sukupuolittumisen prosessia tietyn symbolisen lain alaisuudessa. Symbolista lakia strukturoi fallos, josta tulee halujen ja identiteetin päämerkityksellistäjä kummallekin sukupuolelle. Teoreetikot eivät tässä yhteydessä analysoi naista, vaan sukupuolia ja feminiinisen sekä maskuliinisen yhteyttä sukupuolittumisen prosessiin. Fallos katsotaan usein olevan kulttuurin sidottu fantasia vallasta ja seksuaalisuudesta. Siitä tulee eron pääkäsite siten, että se merkitsee puutetta sekä ei-puutetta, jolloin naiseudesta tulee puute. (Honkanen 2004, 144–146.)

Fallosentrismin/patriarkaatin konstruoima nainen ei ole ainoa mahdollisuus olla nainen. On olemassa mahdollisuus ei-fallosentriseen naiseen, joka määriteltäisiin nimenomaan naisen ruumiin ja naisen genealogian pohjalta. Käsitys vaati näkemyksen mahdollisesta todellisesta sukupuolierosta, jonka fallosentrisyys kääntää falloksen kuvaksi ja jonka myötä naisilta viedään oman sukupuolensa arvo. Tällaista kutsutaan radikaaliksi sukupuolieroksi, joka nojaa ruumiillisuuteen luodakseen feministisen sukupuolieron. Kyseessä on siis ero jonka feministiset naissubjektit tekevät. (Honkanen 2004, 147–150.)

Naiseuden olemus voidaan myös nähdä liittyvän ihmisyyteen ja ihmisen tulemiseen aina yhä uusien vapauksien kautta. Teoriat Toisesta naisesta näkevät mahdollisen naiseuden olemuksen naisten itsensä uudelleen merkityksellistämässä naisessa. Käsitys naisesta Toisena liitetään fallosentrisyyden kritiikkiin ja siihen olennaisesti liittyvään fallosentrisyyden kieltämiseen. Tämä toiseus on siis ei-fallosentristä ja ei-patriarkaalista. Fallosentrisyyden kieltäminen on tietoinen valinta. Se on peruslähtökohtana naisen Itseksitulemiselle, mikä taas ei tarkoita astumista staattiseen tilaan tai olemiseen. Fallosentrisyys/patriarkaatti ei kykene määrittämään naista, vaan naisen on kirjoitettava ja puhuttava ruumiinsa symboliseen. (Honkanen 2004, 147–150.)

Nainen on siis periaatteessa mahdoton identiteetti tämän järjestelmän sisällä. Nainen määrittäytyy ainoastaan puutteena. Nainen on siis se jota ei voida sanoa. Häneksi ei oikeastaan siis synnytä, vaan

tullaan, silloin kun itsestä tehdään eroottinen objekti miehelle. Tapa jolla tätä tulemista edelleenkin pyritään selittämään, on väittämä, että se on kulttuurinen ymmärrys naisen sisäisestä seksuaalisesta spesifioimisesta joka tekee hänestä objektin. Objektin miesten johtamassa kulttuurissa. (de Lauretis 1990, 119, Honkanen 2004, 144-150)

Nainen -käsitteen määritelmät eivät lähtökohdistaan huolimatta ole välttämättä toisiaan poissulkevia, mutta ne ovat aina poliittisia. Yhteistä näille määritelmille on se, että naisen katsotaan ensisijaisesti kuuluvan johonkin kokonaisuuteen, joka on sukupuoleton. Itse asiassa kyse on tietyistä vaihteleviin aikoihin ja paikkoihin liittyvistä tarpeista määritellä nainen suhteessa ympäristöön. Toisaalta feministisen tutkimuksen piirissä on käynnissä jatkuva ”sisäinen” keskustelu, jossa tarkastellaan tieteen valtavirran kanssa käydyin dialogin ehtoja ja tavoitteita sekä itsekriittisesti pohditaan vaihtoehtoisen tiedon tuottamisen lähtökohtia. (de Lauretis 1990, 115, Honkanen 2004, 139–141, Koivunen & Liljeström, 2004, 10–13.)

3.2. Subjekti

Kun ajatellaan feminismiä ja sen merkitystä kriittisenä teoriana, niin silloin voidaan todeta, että sen keskeinen tietoteoreettinen ja poliittinen projekti on sukupuolen ja sukupuolieron tuottamisen historiallisten, kulttuuristen ja sosiaalisten ehtojen, ulottuvuuksien ja seurausten tutkiminen vaikkakin eri tavoin ja erilaisista, ristiriitaisistakin lähtökohdista. Feministinen teoria ei käsittele vain sukupuolittunutta sortoa, vaan purkamalla myös rodullista, etnistä seksuaalista ja luokkasidonnaista alistusta ja toissijaisuutta, valtaa ja hierarkioita sekä näitä säänteleviä normeja ja luonnollistettuja ymmärryksiä, se pyrkii toteuttamaan emansipatorista politiikkaa ja luomaan visioita uudenaikaisista subjektiuden muodoista. (Liljeström 2004b, 13)

Ymmärrys subjektista, sen syntyisestä ja muuttumisesta auttavat ymmärtämään ihmisoikeuslainsäädännön subjektikuvaa sekä toimia subjektin säilymistä puolesta. Koska olen rajannut työni koskemaan vain naisten oikeuksia, niin siksi koen olennaiseksi perehtyä naissubjektiin ja sen luomisessa olennaisesti mukana oleviin osiin. Subjektin kehittämisessä osallisina sekä sen itsetietoisuuden syntyiselle ja omalle narratiiville olennaisia ovat sukupuolijärjestelmä, patriarkaatti, emansipaatio, tasa-arvo ja syrjintä. Nämä kaikki tekijät myös vaikuttavat naisen mahdollisuuden toteuttaa subjektiaan, mutta myös mahdollisuuden saavuttaa oikeudellinen asema ihmisoikeusjärjestelmässä. Ne myös auttavat naissubjektia ymmärtämään oman paikkansa ja tilansa valtion harjoittamassa ihmisoikeuspolitiikassa.

3.2.1. Ruumiista subjektiksi

Ennen 1700-lukua valinneen käsityksen mukaan ruumiit muodostuivat yhdestä perusrakenteesta. Tämä rakenne oli miehinen, koska nainen ei varsinaisesti ollut olemassa. Tällöin ihminen on mies ja naisten ihmisyyys perustuu siihen, että hän on ruumiillisesti eli anatomisesti vajavainen mies. Saman aikakauden käsityksen mukaan kaikki elementit jotka ovat miehessä, löytyvät myös naisesta. Toisin sanoen, jos elementtejä ei löytyisi, nainen ei olisi ihminen. Siirtyminen kahden sukupuolen malliin tapahtui 1700-luvulla. Tällöin luotiin kaksi biologista sukupuolta sosiaalisen (gender)⁶ perustaksi. Kun vuonna 1828 mikroskoopin avulla löydettiin munasolut, ne nimettiin naisen biologisen olemisen määrittäjäksi. Feministinen tutkimus on osoittanut, että niin biologia kuin luonnollisina ymmärretyt anatomis-fysiologiset erot ruumiiden välillä ovat historiallisia. Ruumiit on siis miehitetty ja otettu haltuun luonnontieteiden, erityisesti biologian ja lääketieteen diskursiivisissa käytännöissä. Ne tavat joilla miesten ja naisten ruumiit ymmärretään luonnontieteissä, eivät siten ole sen täsmällisempiä tai oikeampia kuin ne, jotka on esitetty yhteiskuntatieteissä. (Liljeström 2004, 118–119.)

Youngin feministisessä yhteiskuntateoriassa subjekti on aina ruumiillinen. Hänelle ruumiillisuudella on useita eri merkityksiä. Ruumis voi olla alistuksen näyttämö, se on tieteellisen ja professionaalisen vallan ja manipulaation kohde, mutta myös halun ja nautinnon paikka. Hänen mukaan feministisessä teoriassa naisruumista on käsitelty paljon maskuliinisen vallan alistamana ja kontrolloimana sekä miehisen halun ja katseen kohteena. On myös sellaista ruumiin kokemuksellisuutta, jota ei vielä ole olemassa ja joka pitää kuvitella. (Anttonen 2000, 336–337.)

Ruumista on myös tarkasteltu kulttuurisesti tuotettuna, samalla kun sukupuolitettu valta, tieto ja subjekti on nähty ruumiillisina. Naisruumiin määrittely on aina kuulunut feminismiin

⁶ Ihmisillä katsotaan olevan ”kaksi”sukupuolta, toinen on biologinen ja toinen sosiaalinen. Gender on sosiaalinen rakenne jonka alkuperä on kulttuurin kehitymisessä, ei biologiassa tai suvunjatkamisessa. Kuten mikä tahansa sosiaalinen rakenne gender ilmentää sekä universaaleja piirteitä ja kronologista sekä monikulttuurista vaihtelua joka vaikuttaa yksilöiden elämään ja sosiaaliseen kanssakäymiseen monin tavoin. Gender voidaan katsoa olevan myös erotus- tai vertailukategoria joka tarkoittaa vallan jakamista globaalissa yhteisössä. Tarkasteltaessa genderia, koko käsitelä laajenee pelkän nais-kysymyksen yli ja tekee mahdolliseksi ei ainoastaan identifoida nainen spesiaaliksi tapaukseksi, mutta esittää kysymyksiä kuinka feminiinisyys ja maskuliinisuus kumpikin tuottavat sukupuolitettua kansainvälistä politiikkaa. (Wibben 2004, 105-106, Prügl 2004, 69–70,75.)

ydinkysymyksiin. Ruumis on nähty paitsi sortavien käytänteiden kohteena tai välineenä, myös vastarinnan ja emansipaation mahdollisuutena. (Palin 2004, 225–226.)

Nykyaikana naisen ruumis on usein käsitetty pinnaksi, johon kulttuuriset merkitykset piirtyvät tai kirjoittautuvat. Erityisesti sukupuoli-identiteettien muotoutumisen ymmärretään tapahtuvan ruumiin pinnalla. Sukupuolisuus merkitään pukeutumisella, eleillä ja äänenvärillä. Sukupuolitettu ruumis on performatiivinen siten, että ruumiillisuus konstituoituu kokonaan erilaisissa konkreettisissa toiminnoissa. Ruumis on ymmärrettävä muutoksen alaiseksi ääriviivaksi tai pinnaksi, ei staattiseksi olioksi tai esineeksi. (Palin 2004, 237–240.)

Subjekti taas on tullut käsitteenä feministiseen teoriaan 1970-luvun lopussa jälkistrukturalistisen ja antihumanistisen ajattelun vanavedessä. Subjektius on hallinnut feminististä angloamerikkalaista keskustelua 1970-luvulta alkaen ja on noussut keskeiseksi käsitteeksi feministisessä teoriassa sukupuolen käsitteen lisäksi. Tosin subjektiuden-käsitteestä tai naisten oikeudesta subjektiuteen on luettavissa viitteitä esimerkiksi Virginia Woolfin, Simone de Beauvoirin ja Minna Canthin puheenvuoroissa. Nykykeskusteluissa subjekti liitetään modernin problematiikkaan. Subjektia on tosin kritisoitu länsimaisesta eheästä ja kaikkivoivasta minäkuvasta. Subjektin kritiikissä on kuitenkin kyse modernin länsimaisen ajattelun historiasta, jolle on leimallista suvereenin subjektiuden hajottaminen, dekonstruktio. (Kosonen 2004, 179–181.)

Niin subjekti kuin subjektina olemisen omakohtainen kokemuskin määrittävät sekä sukupuolittuneina että seksuaalisina. De Lauretisin tarkastelussa ei siis ole kyse subjekteista, joilla ”on” kokemuksia, vaan subjekteista ja subjektiivisesta, jotka rakentuvat kokemuksissa ja niiden kautta. Lisäksi hän erottaa käsitteet sosiaalinen subjekti (subject) ja yksityinen subjekti (subjectivity) osoittaakseen näiden kytkeytyneisyyden. Kokemus on näin ymmärrettynä osallisuutta merkityksen muodostuksen prosessiin. (Koivunen 2000, 91-92, Kosonen 2004, 193.)

Toisenlaisessa subjektikäsitteessä naiseksi tulemistä haluttiin tarkastella ikään kuin lähemmin, tarkemmin ja syvemältä. Tällöin subjekti määriteltiin sukupuolittuneeksi ja jakautuneeksi. Ei ollut enää olemassa yhtä ja muuttumatonta naissubjektia, nyt on myös otettava huomioon naisten erilaisuus. Naisesta oli tullut eräänlainen kattotermi, joka kokoaa alleen erilaisia naisia, kokemusentasoja ja identiteettejä. Tällöin myös valta ymmärretään joukoksi erilaisia valtasuhteita ja vastarannan paikkoja. Feministien oli siis korkea aika siirtyä mies-nais – vastakkainasettelusta laajemmalle kentälle, jossa myös rodulliset, kulttuuriset ja poliittiset erot voitaisiin ottaa huomioon. (Kosonen 2004, 195–197.)

Kolmas subjektikäsite siirtää subjektiuden määrittelyä naisten keskinäisistä eroista vielä enemmän yksilötasolle, naisten sisäisiin eroihin. Kirjoittaminen, monikielisyys ja nomadinen matkailu on nyt ymmärrettävä vallankäytöksi. Nomadinen subjekti vastustaa yksin yksilötasolla, ajattelee ja puhuu individuaalisesti. Feministinen kollektiivinen politiikka menettää merkityksensä, koska jokainen yksilöteko voidaan tulkita feministiseksi eli nomadiseksi eleeksi. Naisliike muuttuu naisyksilön odysseiaksi ja feministisestä teoriasta tulee sankarimatkailua, jonka päähenkilö on naistutkija. (Kosonen 2004, 198–200.)

3.2.2. Subjektin kehittymiseen vaikuttavat tekijät

Sukupuolijärjestelmä

Sukupuolijärjestelmän määritelmässä on kyse angloamerikkalaisen feminismin piirissä käydyistä teoreettisista keskustelusta. Esimerkiksi Ranskalaisessa tai italialaisessa teoretisoinnissa keskeinen käsite on ollut niin sanottu radikaali sukupuoliero, jolloin sukupuolijärjestelmän – käsite on sangen harvinainen. Pohjoismaissa tämä käsite on saanut tukevan jalansijan feministisessä tutkimuksessa. (Liljeström 2004, 111.)

Naistutkimuksessa kehitetty sukupuolijärjestelmän käsite paljastaa juuri sen, miten sukupuoli yhteiskunnallisena suhteena määrittää ja rakentaa naisten sekä miesten toimintaa ja asemaa yhteiskunnassa. Sukupuolijärjestelmä pohjautuu eron tai erillään pitämisen ja hierarkkisuuden periaatteille. Tämä järjestelmä ilmenee sukupuolittuneina rakenteina, jotka tulevat esiin mm. yksityisen ja julkisen sfäärin, koulutuksen ja ammattien sekä työpaikkojen sukupuolen mukaisena eriytymisenä. Sukupuolijärjestelmän säilymistä edistää yleinen illuusio siitä, että tasa-arvo-ongelma olisi jo ratkaistu. (Salokangas 2002, 9, Voutilainen 1996, 19.)

Sukupuolijärjestelmässä on pohjimmiltaan kyse heterosuhteutuneesta todellisuudesta. Tämän todellisuuden normit, ajatusrakenteet ja ajattelun muodot määrittävät naisen miehelle eikä päinvastoin. Naiset ovat ontologisesti eli olemisen peruseriaatteiden mukaan olemassa miehiä varten. Heterosuhteutuneisuuden tarkoituksena on taata miehille ylläpito, hoiva ja tuki naisten taholta. Näin ollen naiset saavat kantaa heterosuhteutuneisuuden raskaimman taakan eli vaatimukset miesten rajattomasta käyttöoikeudesta naisiin. (Liljeström 2004, 131.)

Patriarkaatti

Erityisesti 1980-luvulla pohdittiin teoreettisesti naisten alistamisen syitä ja miesten vallan luonnetta. Tällöin patriarkaatti – käsite muodostui keskeiseksi analyysin välineeksi. Käsitteen määritelmäksi on muotoutunut seuraavaa: Voimme parhaiten määritellä patriarkaatin miesten välisten sosiaalisten

suhteiden verkostoksi, jolla on materiaallinen perusta ja joka hierarkkisuudessaankin vakiinnuttaa tai luo riippuvuutta ja solidaarisuutta miesten välille. Patriarkaatti ei siis merkitse vain miesten ylivaltaa naisista ja naisten sortoa, se merkitsee myös naisten syyllistämistä tästä sorrosta (Liljeström 2004, 111–112, Jokinen 2000, 46).

Antropologi Gayle Rubin halusi osoittaa naisia sortavien rakenteiden kulttuurisidonnaisen luonteen. Hänen näkemyksensä mukaan patriarkaatti oli miehisen ylivallan erityinen historiallinen muoto, joka kuului Vanhan testamentin tyyppisille pastoraalisille paimentolaisille, joilta termi on peräisin. Rubinin mukaan jokaisella yhteiskunnalla on sukupuolijärjestelmä (sex/gender -järjestelmä), jonka puitteissa biologinen seksuaalisuus eli lisääntymistarve ja – kyky muutetaan inhimilliseksi toiminnan tuotteiksi eli sosiaalisiksi suhteiksi (Liljeström 2004, 113–114, 121.)

Emansipaatio

Naisten oikeuksissa on pohjimmiltaan kyse emansipaatiosta. Sen on yksi apukeino naissubjektille päästä toteuttamaan omaa narratiiviaan, ymmärtää omaa tilaansa ja päästää oma äänensä kuuluviin.

Emansipaation käsite palautuu etymologisesti roomalaiseen oikeuteen, jossa se tarkoitti pojan siirtymistä isän vallan alaisuudesta siviilioikeudelliseen täysvaltaisuuteen. Termi on myös valistusfilosofian hengessä kiinnitetty vapauden veljeyden, tasa-arvon ja rationaalisuuden ihanteisiin. Käsitehistoriallisesti emansipaatio on ymmärretty prosessiksi tai liikkeeksi, jossa yksilöt tai ryhmät vapauttavat itsensä alistuksesta. Emansipaatio merkitsee siis teoriaa ja käytäntöä, jonka avulla tutkitaan ihmiskuntaa ja ihmisyyttä. Erityisesti kiinnitetään huomiota ihmisten vapauttamiseen sortavista rakenteista. Tämä vapauttamisen prosessi tai liike merkitsee myös kyseisen yksilön tai ryhmän subjektiivisuuden rakentumista. Tämän myötä emansipaation katsotaan olevan myös strateginen prosessi ja poliittinen tavoite. (Koivunen 2004a, 77, Laitinen 2005, 69.)

Tasa-arvo

Tasa-arvo on käsitteenä hyvin moniulotteinen ja omassa ajassaan eri painotuksia saanut. Se viittaa aina kuitenkin sekä olemassa oleviin eroihin että samankaltaisuuteen. Koivusen mukaan (2004a, 84) norjalainen historioitsija Melby on tutkimustensa perusteella erottanut tasa-arvosta ainakin kolme eri ulottuvuutta. Ensimmäisen on sukupuolten ominaisuuksia koskeva taso: käsitetäänkö naiset ja miehet ominaisuuksiltaan ja olemukseltaan samanlaisiksi vai erilaisiksi? Toisena on yhteiskunnallisten oikeuksien ja asemien taso: ovatko naiset ja miehet keskenään samanarvoisia vai eriarvoisia? Kolmantena on tehtävien ja toiminnan taso: ovatko sukupuolten tehtävät samoja vai erilaisia ja toisiaan täydentäviä eli komplementaarisia? Koivusen mielestä Melby korostaa, että

näiden eri tasojen välillä ei ole välttämättä mitään johdonmukaisuutta. Samalla kun vaaditaan naisille ja miehille samoja oikeuksia, voidaan vaatia sukupuolitettua työnjakoa. Hän korostaa, ettei oikeuksien tasoa voida nostaa muiden yläpuolelle, radikaalisuuden tai emansipaation mittariksi. (Holli 1995, 16.)

Syrjintä

Syrjintä on tasa-arvoajattelun traditio, joka on vakiintunut 1900-luvulla ja erityisesti toisen maailmansodan jälkeen. Se on kiinnittänyt huomiota naisia syrjiviin ja erotteleviin kansalaisoikeuksiin, lainsäädäntöön, työelämään ja koulutukseen. Syrjinnän käsite kiinnittää huomion kaikkinaiseen vapauksien ja velvollisuuksien erotteluun sukupuolen perusteella. (Koivunen 2004b, 36, Anttonen 2000, 323.)

Termillä ymmärretään myös naisten sosiaalistamista kapeisiin rooleihin ja odotuksiin. Tällä tarkoitetaan sitä, että naisten olemiselle ja toiminnalle määritetään kapeampi alue kuin miehille. Syrjintä merkitsee myös sitä, että miehille suodaan mahdollisuus yksilöllisyyteen, kun taas naiset pyritään palauttamaan sukupuoleensa. Tässä ajattelussa miehet ovatkin täysivaltaisen kansalaisen ja ihmisen mitta, johon naisten oikeuksia verrataan. (Koivunen 2004b, 36.)

3.3 Voiko henkilökohtainen olla kansainvälistä?

Otsikko on muunnelma yhdestä feministien kuuluisimmasta väitteestä eli henkilökohtainen on poliittista. Minä, identiteetti ja niiden muokkautuminen ovat henkilökohtaista niin jokaiselle yksilölle kuin hänen yhteisölleen. Muokkautumisen aikana identiteetti politisoituu ja tämän seurauksena myös henkilökohtainen muuttuu poliittiseksi. Mutta voiko henkilökohtainen muuttua globaaliksi ja sen myötä osaksi kansainvälistä politiikkaa?

Alun perin feministinen tunnuslause ”henkilökohtainen on poliittista” tarkoitti muun muassa sitä, että naisen henkilökohtaisille kokemuksille tuli antaa ratkaiseva merkitys määriteltäessä, millainen naisten todellinen asema oli. ”Politiikan” uudelleen määrittelyllä tarkoitettiin sitä, että julkisen ja yksityisen elämän väliset raja-aidat tulisi kaataa. Tämä vaati myös politiikan kielen muuttamista, sillä koko traditionaalinen poliittinen terminologia oli liian muodollista, abstraktia ja liian kaukana naisten todellisuudesta. Otsikkona olleeseen kysymykseen voiko henkilökohtainen olla kansainvälistä, Cynthia Enloe on antanut omanlaisensa vastauksen. Enloen (1989, 195) mielestä feminismiin yksi yksinkertaisimmista ja kaikkein häiritsevimmistä oivalluksista on ”henkilökohtainen on poliittista”. Häiritsevä se on siksi, että ihmissuhteet jotka kuvittelimme olevan

yksityisiä tai pelkästään sosiaalisia, ovatkin itse asiassa vallan kyllästämiä. Toisin sanoen henkilökohtainen on poliittista, koska poliittisesta tulee henkilökohtaista subjektiivisten vaikutusten ja kokemusten kautta. (de Lauretis 1990, 115, Nieminen 1990, 120.)

Oivallus voidaan myös lukea toisinpäin eli ”poliittinen on henkilökohtaista”. Poliitiikkaa ei siis ainoastaan ole se mitä tapahtuu lainsäädännöllisissä keskusteluissa ja äänestyskokeissa. Miehet jotka dominoivat julkista elämää ja käskevät naisten pysyä keittiössä, ovat käyttäneet julkista valtaansa rakentaakseen yksityisiä suhteitaan niin, että ne pönkittävät heidän maskuliinisoitua poliittista kontrollia. Joten jo pelkästään kysymyksen esittäminen: Missä ovat naiset kansainvälisessä politiikassa? on itsessään vahva haaste kansainväliselle politiikalle. (Enloe 1989, 195, Wibben 2004, 105.)

Kansainväliset suhteet ja politiikka katsotaan yleensä hyvin maskuliinisiksi alueiksi. Ne myös usein esiintyvät sukupuolisokeina, objektiivisen ihmistietämyksen alueina. Naiset katsotaan sopivan paremmin jonnekin muualla, kuin kansainvälisen politiikan kentälle, koska politiikka ymmärretään valtataisteluksi ja miehinen kokemus tulkitaan ihmisten kokemukseksi. On siis keskitytty julkiseen jossa naiset ja heidän kokemuksensa koetaan näkymättömiksi. Ei siis mikään ihme, että esimerkiksi Jean Jacques Rousseau näki naiset seksuaalisen intohimon orjina ja näin ollen epäsoviviksi asialliseen poliittiseen kulttuuriin. Niccolo Machiavellin mielestä naiset taas sekoittivat yksityisen ja julkisen tavalla, joka vähentää rationaalisuutta ja lopulta raunioittaa valtion. Tämä ajatus on myös synnyttänyt käsityksen jaosta nainen/yksityinen – mies/julkinen. Valtioiden vetämä raja julkisen ja yksityisen elämän, miesten ja naisten, välille sallii oikeudet edelliselle, mutta ei jälkimmäiselle. Rajanveto koetaan puhtaasti poliittiseksi ja se ei ole periytynyt yhteiskunnan luonteen mukaan. Se ei myöskään perustu luonnolliseen valintaan ja se on kaiken kaikkiaan tarpeeton. Tällä keinotekoisella rajanvedolla ainoastaan pyrittiin turvaamaan perheen olemassaolo yhteiskunnan perusyksikkönä sekä sen yhtenäisyys ja harmonia. (Burrows 1986, 82, Sylvester 1995, 4-5, Wibben 2004, 105.)

Kansainvälisen politiikan teoriat yleensä kuvailevat historiallisesti vakiintunutta miehistä valtaa ja valtavirta ottaa maskuliinisesti kuvatun todellisuuden annettuna. Teoriakenttä on hyvin maskuliininen ja osittain valtiokeskeinen. Tällöin teoriakentästä on tullut, voisi melkein sanoa, yksiulotteinen. Kenttä tarvitsee tasapainottavaa ja tasa-arvostavaa tekijää. Tarvitaan siis uudenlainen analyysimenetelmä ja keino lähestyä elämää sekä politiikkaa. Feministinen teoria on tällainen menetelmä ja se on tuonut monipuolisuutta kansainvälisen politiikan näkökulmiin. Yksi sen

tärkeimmistä tehtävistä on naisten näkyväksi tekeminen, mutta myös sen esille tuominen miten sukupuoli vaikuttaa niin politiikan teorian kuin todellisuudenkin käytäntöihin. Tärkeänä tehtävänä on myös kansainvälisten suhteiden peruskäsitteiden haastaminen. Tämä siksi, että maailman politiikka on maskuliininen alue, jossa arvot ja kieli nojaavat miehiseen kokemukseen. Feministinen tutkimus on myös moniäänistä, koska yksi ääni ja yksi totuus tuskin saavuttaisivat naisten todellisuutta tai sukupuolten epätasa-arvoa. (Charlesworth, Chinkin & Wright 1991, 613, Tickner 1992, 17–21, Wibben 2004, 105., Youngs 2004, 76-77)

Hyväksymällä, että henkilökohtainen on kansainvälistä, voidaan ”katselijoiden” määrä moninkertaistaa ja näin saadaan nainen osaksi yleisöä. Tämä ei kuitenkaan muuta sitä tosiasiaa mitä näyttämöllä tapahtuu. Jos luenta muutetaan muotoon ”kansainvälinen on henkilökohtaista”, saadaan aikaan radikaali uusi oletamus siitä, mitä valtioiden liittolaisuus, kilpailu ja sodankäynti vaativat. Luenta viittaa myös siihen, että hallitukset ovat riippuvaisia tietynlaisista oletetusti yksityisistä suhteista järjestääkseen ulkosuhteensa. Toimiakseen kansainvälisellä areenalla, valtiot haluavat toisten valtioiden hyväksynnän suvereniteetilleen, mutta ovat myös riippuvaisia maskuliinisen arvokkuuden ja feminiinisen uhrautumisen aatteesta pitääkseen yllä käsitystä autonomisesta kansakunnasta. (Enloe 1989, 196–197.)

3.4. Feministinen tutkimus osaksi nykypäivän kansainvälistä politiikkaa

Feminismin on sanottu saaneen alkunsa kun feminististä tekstiä kirjoittanut nainen ja feministinen liike tulivat tietoiseksi itsestään ja liittyivät yhteen. Niin sanottu ensimmäinen feministinen aalto 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa toi naisen äänen kuuluviin ja osaksi kansainvälistä politiikkaa mutta varsinaisesti feministinen suuntaus on saanut jalansijaa kansainvälisessä politiikassa vasta hyvin hiljattain. Harva nainen oli uskaltanut kirjoittaa feministisestä teoriasta mitään 1980-luvun loppuun mennessä. Realismi ja turvallisuuskysymykset olivat olleet pitkään kansainvälisen politiikan olennaisia tutkimusalueita. Vasta kolmas debatti avasi ovia muun muassa feministiselle kansainvälisen politiikan näkemykselle. (de Lauretis 1990, 138, Jabri & O’Gorman, 1999, 1, Sylvester 2002, 5-6.)

Feministinen tutkimus ei kuitenkaan ole ongelmitta liittynyt osaksi kansainvälisen politiikan tutkimuskenttää. Sen ei nähdä kuuluvan lainkaan kansainvälisen politiikan tieteenalan piiriin, vaan se halutaan pitää tieteenalan ulkopuolella, koska ei nähdä, että sillä olisi mitään annettavaa tieteenalalle. Feministitutkijoiden esittämät tutkimuskysymykset ja käyttämät lähestymistavat nähdään liian erilaisina, jotta ne voisivat olla osa tieteenalaa. Niiden katsotaan poikkeavan opinalan

perinteestä ja sen vuoksi ne eivät arvostelijoiden mielestä sovi kovinkaan hyvin kansainvälisen politiikan valtiokeskeiseen näkökulmaan (Särmä 2007, 49, Tickner 1997, 613).

Useimmat feministit ovat myös kohdanneet sen, että kansainvälisen politiikan yleisö ei puhu heidän kanssaan ”yhteistä kieltä”. Esimerkiksi termiä sukupuoli ei yleensä ymmärretä siinä merkityksessä kuin feministit sen käsittävät eli lähinnä symbolisena ja sosiaalisesti rakentuneena. Tämän vuoksi feministisellä tutkimuksella ei koeta olevan yhtymäkohtaa todellisen maailman ongelmien kanssa, koska niitä ei yleensä nähdä sukupuolittuneina ongelmina. (Tickner 1997, 613.)

Kansainvälinen politiikka on avautunut feministiselle tutkimukselle yhtenä viimeisimmistä alueista. Feministeillä ei ollut yhtä yhtenäistä lähestymisnäkökulmaa, vaan kaikkien tarkoituksena oli löytää uusia tapoja ajatella kansainvälisen politiikan perusoppeja. Tätä lähestymistä ei kuitenkaan tervehditty ainoastaan ilolla. Esimerkiksi Fukuyama artikkelissaan vuodelta 1998 määrittelee miehet aggressiivisiksi ja naiset rauhalliseksi ja tukee tätä näkökulmaa biologisilla seikoilla. Tällä väittämällä hän pyrki todistamaan sen, että feministit tekevät virheen yrittäessään muuttaa ihmisluonnetta. (Wibben 2004, 99.) Tosin tällöin hän ohitti erään feminismin perusajatuksista eli sen, että sukupuolen rakentumiseen vaikuttavat monet seikat, kuten kulttuuri ja yhteiskunnan tila.

Feministisessä tutkimuksessa mitään ei oteta valmiina, annettuna ja absoluuttisena. Sen pyrkimyksenä on käyttää sukupuolta analyttisenä välineenä maailman politiikassa. Olennaisinta eivät siis ole rakenteet sinänsä, vaan kuinka ne ovat syntyneet, miksi ja ennen kaikkea kuka niitä pitää yllä. Näin ollen feministinen tutkimus ei siis tarkoita naisen lisäämistä ja päälle liimaamista kansainväliseen politiikkaan, vaan kansainvälisen politiikan sukupuolisten ennakkoluulojen ja asenteiden paljastamista. Vaikka feministinen tutkimus ei kerrokaan kaikkea oleellista valtioiden käyttäytymisestä tai globaalista taloudesta, se pyrkii kertomaan sen mikä yleensä jätetään näkymättömäksi. Lisäksi feministinen kansainvälisen politiikan tutkimus aloittaa analyysin yleensä alhaalta ylös eli paikalliselta tasolta jossa huomioidaan yksilöt sosiaalisissa rakenteissa. Feministit myös kysyvät kysymyksiä joita harvoin tai ei koskaan ole kysyty kansainvälisessä politiikassa ja he suhtautuvat usein skeptisesti empiirisiin metodologioihin, jotka väittävät faktojen olevan neutraaleja. (Kantola & Valenius 2007, 15, Tickner 1997, 619, 629, Tickner 2001, 4 ja Tickner 2006, 40.)

Kansainvälisen politiikan feministinen tutkimusote pyrkii siis purkamaan maailman politiikan sukupuolihierarkioita ja valtavirtatutkimuksen maskuliinisia lähtökohtia. Se on myös herkempi näkemään kansainvälisen sosiaalisen puolen. Feministisen tutkimus ei siis ole vain joukko poliittisia

päätelmiä naisten riistosta, vaan metodi jonka avulla voidaan lähestyä elämää ja politiikkaa sekä tapa esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia (Kantola & Valenius 2007, 9-11, Charlesworth & ym. 1991, 614).

Feminismiä vierastetaan kuitenkin edelleen useista eri syistä. Esimerkiksi näkemykset ontologiasta, epistemologiasta ja vallasta, eroavat valtavirran tieteellisestä ajattelusta ja käsitys heteroseksuaalisuudesta instituutiona on vasta hiljattain tullut osaksi feminististä tutkimusta, mutta läheskään kaikki feministit eivät hyväksi tätä ajatusmallia. Feminismissä lisäksi tarkastellaan kansainvälisiä suhteita usein sosiaalisesta näkökulmasta ja feministiset tutkimusohjelmat tähtäävät paljastamaan ne paikat missä sukupuoli ja nainen ovat kansainvälisissä suhteissa. Feminismi myös tarjoaa kompensoivia versioita teorioista ja käytännöistä, jotka ovat vähemmän ennakkoluuloisia ja enemmän oikeudenmukaisia. (de Lauretis 1990, 129, Sylvester 2002, 10–11.)

Kansainvälisen politiikan feministinen tutkimus on vienyt naisen askeleen eteenpäin. Enää ei mietitä onko nainen todella olemassa omana yksilönään ja osana yhteiskuntaa. Nainen katsotaan olevan toimija, joka tulisi tuoda näkymättömyydestä näkyväksi jotta ymmärrettäisiin kuinka ja miksi kansainvälinen valta ottaa muotonsa (Enloe 1989, 198). Feministiset tutkijat eivät ota valtiota kriitikittömästi, vaan haluavat tietää kuinka sukupuolittunut valtio on syntynyt. Tämä näkemys heijastuu olennaisesti analyysiin naisen olemuksesta ja sijoittumisesta suhteessa valtioon. Naiset ovat myös omalta osaltaan muokanneet kansainvälisiä valtaprosesseja ja olleet aitoja toimijoita.

Feministisen tutkimuksen elementtejä ovat näkymättömän näkyväksi tekeminen, marginaalin tuominen keskiöön, tekemällä vähäpätöisestä tärkeää, laittamalla valokeila naiseen kompetenttina toimijana ja ymmärtämällä naisia subjektina heidän omasta näkökulmastaan ennemmin kuin miesten objekteina. Valitessaan tutkimusaiheen, feministit yleensä kysyvät mitä sillä on annettavana naisten elämän parantamiseen. (de Lauretis 1990, 122, Tickner 2006, 25.) Tämän vuoksi feministien tulisikin nähdä itsensä aidosti osana tutkimusagenda ja kansainvälisen politiikan tutkimusta. Jos näkee itsensä osana tutkimusteoriaa, niin silloin on siellä ja feministejä tarvitaan siellä esittämään kysymyksiä joita muut eivät esitä.

3.5. Kansainvälisen politiikan liberaali feministinen ihmisoikeustutkimus

Feministinen teoria näkee kansainvälisen politiikan ja oikeuden maskuliinisena. Tämän johdosta myös ihmisoikeusjulistuksia ja – sopimuksia on kritisoitu. Julkiset ja yksityiset toimijat ovat omaksuneet yleismaailmallisen ihmisoikeusdiskurssin, mutta vaihtoehtoiset äännet kritisoivat sitä

imperialismina ja pitävät sitä puolueellisena. Tästäkin huolimatta feministit ovat kiinnostuneita oikeuksista. Ihmisoikeudet ovat kieli, jota valtiot ja vallanpitäjät ymmärtävät. Tämän vuoksi ne koetaan hyödylliseksi niille, jotka ovat marginaalissa ja joilla ei ole valtaa. Ihmisoikeuksia voidaan käyttää tuomaan naisia koskevia asiakysymyksiä kansainväliselle areenalle, koska nämä kysymykset eivät välttämättä ole samoja kuin ne, jotka kiinnostavat valtioita. Ihmisoikeuksien ongelmana kuitenkin nähdään olevan niihin sisäänrakennettu naisia marginalisoiva mieskeskeinen logiikka. Tämän johdosta feministit pyrkivätkin tuomaan esille naisten ihmisoikeuksia, koska ne korostavat naisten kokemuksia ja tarpeita (Kouvo, 2007, 251–252).

Feministinen tutkimus ei kuitenkaan ollut 1980-luvulla erityisen kiinnostunut ihmisoikeuksista. Tuolloin feministiset näkökulmat vaihtelivat liberaalien oikeuksien puolustamisesta radikaaliin oikeuksien diskurssin uudelleen muotoiluun. Samaan aikaan tilanne nähtiin niin, että yksi sukupuoli, eli mies, on toiminut oikeudellisena normina. Tämän seurauksena toista sukupuolta, naista, on kohdeltu poikkeuksena. (Kouvo 2007, 273.)

Ennen 1990-lukua harvat feministit olivat kiinnostuneita hyvin mieskeskeisestä kansainvälisen oikeuden tutkimuksesta. Tällöin feministit keskittyivät kahteen aihealueeseen. Ensiksi feministien tuli purkaa kansainvälisen oikeuden eksplisiittisiä ja implisiittisiä arvoja sekä oletuksia. Toiseksi he kyseenalaistivat väitteet kansainvälisen oikeuden objektiivisuudesta, koska kansainvälisen oikeuden katsotaan toimivan julkisella alueella ja se hallitsee kansallisvaltioiden välisiä suhteita. Feministit osoittavat, että naiset ja naisten kokemukset oli suljettu näennäisesti sukupuolineutraalin kansainvälisen oikeuden ulkopuolelle. He pyrkivät lisäksi analysoimaan, kuinka feministit voisivat tehdä naiset näkyviksi kansainvälisessä lainsäädännössä ja kuinka naisten emansipaatio voitaisiin saavuttaa ihmisoikeuksien avulla. Feministien tulee siis rekonstruoida kansainvälistä oikeutta niin, että se ei ylläpidä naisten alistamista. (Charlesworth ym. 1991, 626, Kouvo 2007, 275–279.)

Historiallisesti liberaalin naisliikkeen ideologiaa edusti Mary Wollstonecraftin⁷. Hänen tavoitteena oli yhteiskunta, jossa sukupuolella ei ollut merkitystä. Hän oli myös täydellinen individualisti ja hän halusi vain todistaa, että nainenkin on ihminen, toisin sanoen rationaalinen. Wollstonecraftin halusi myös, että naiset tunnustettaisiin itsenäisiksi yksilöiksi. Hänelle vapaus oli nimenomaan vapautta

⁷ Liite 2 Mary Wollstonecraft: A Vindication of the Rights of Woman

riippuvuudesta toisiin ihmisiin ja tässä tapauksessa se tarkoitti erityisesti vapautta riippuvuudesta miehiin. (Nieminen 1990, 141)

Liberaali suuntaus näkee ihmiset erillisinä rationaalisina toimijoina ja tämän myötä ihmisoikeuslainsäädännössä individuaali subjekti on järkiolento jolla on vapaus ja voima tehdä omia rationaalisia päätöksiä elämänsä suhteen. Subjektin oikeudet ovat peräisin tästä vapaudesta ja autonomiasta ja niillä voidaan estää valtiota loukkaamasta yksilön oikeuksia toimia rationaalisesti. Kuitenkin naisten syrjintä riistää heiltä tasa-arvoisen mahdollisuuden tavoitella rationaalista itseään ja mahdollisuutta harjoittaa täysimääräistä rationaalista kapasiteettiaan. (Bateup 2000, Tickner 2001, 12.)

Liberalistinen feminismi argumentoi naisten ja miesten välisen tasa-arvon puolesta haluten kummallekin sukupuolelle yhtäläisiä oikeuksia poliittisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa elämässä. Se siis pyrkii varmistamaan tasa-arvoisen kohtelun olemassa olevien lainsäädäntöjen avulla ja vaikuttamalla valtion tasa-arvopolitiikan sisältöihin. Valtio on instituutio, jota voi muuttaa sisältäpäin naisystävällisemmäksi toimijaksi ja se myös nähdään neutraalina välittäjänä eri intressiryhmien välillä. Mahdollisuuksien lisäksi siis myös ehtojen on oltava molemmille sukupuolille samat. Tällöin pyritään erojen huomioon ottamisen pohjalta samanarvoisuuteen. Liberaalia lähestymistapaa on kuitenkin kritisoitu siitä, että se epäonnistuu ymmärtämään vallan rakenteellisen epätasapainon miesten ja naisten välillä sekä syrjinnän systeemisen luonteen. (Cook 1993, 233, Kantola 2007, 45-46, Koivunen 2004a, 79, Holli 1995, 14).

Kaikki eivät siis ole vakuuttuneita liberaalin feminismin mahdollisuuksista. Heidän mielestään lain aiheuttamien esteiden poistaminen ei lopettanut naisten diskriminointia niin julkisella kuin yksityiselläkään elämän alueella. Kriitikkojen mielestä liberaalien korostama individualismi ja rationaalisuus edesauttoivat maskuliinisia arvoja sekä jähmettivät patriarkaalisia normeja jotka laittavat etusijalle mielen ennen kehoa ja individualismin ennen ihmissuhteita. Lisäksi naisten riisto ja syrjintä todettiin niin syväksi ongelmaksi, että pelkästään lain muuttamisen avulla sitä ei poisteta. Kriitikot ja lähinnä radikaalit feministit eivät myöskään pitäneet ideasta, että naisten tulisi tavoitella tasa-arvoisuutta miesten kanssa, vaan heidän tulisi korostaa naisten yksilöllisiä hyveitä joita patriarkaalisisessa yhteiskunnassa oli aliarvostettu. (Tickner 2001, 13-14, Kantola 2007, 46.)

Näkisin kuitenkin, että liberaali suuntaus on oikealla tiellä vaatiessaan lakiin muutos ja valtiota edistämään naisten oikeuksia sekä pyrkiessään muuttamaan valtiota sisältäpäin. Lisäksi yksilöllisyyden korostamisen ja tietynlaisen rationaalisen individualismin ihannoinnin ymmärrän

myös, sillä naiset useimmiten nähdään yhtenä yhtenäisenä ryhmänä, kun taas miesten yksilöllisyyttä pyritään korostamaan. Yhteiskunnassa ongelmat ovat kuitenkin yleensä myös sosiaalisissa rakenteissa joten pelkkä lain muuttaminen ei välttämättä lopeta naisten syrjintää, vaan patriarkaaliset käytännöt ja perinteet tulisi myös purkaa lain muutoksen myötä.

3.6. Valtio kansainvälisessä politiikassa

Olen seuraavan kerännyt lyhyen määritelmän siitä mitä valtiolla tarkoitetaan eri näkökulmista kansainvälisessä politiikassa ja kuinka feministinen tutkimus näkee valtion. Olen kokenut tämän tarpeelliseksi siksi, että valtio jo sinänsä on keskeinen toimija kansainvälisen politiikan kentällä, mutta myös siksi, että se on niin sanoakseni toinen osapuoli tutkimuksessani. Valtio on se, joka ratifioi naistenoikeuksien sopimuksen, kirjoittaa cedaw-kertomukset ja myös takaa naissubjektin mahdollisuuden toimia vapaasti elämässään ilman turhia rajoitteita.

Valtiolle on olemassa tietynlaisen rinnakkaiskäsitteenä kansakunta⁸ ja nämä kaksi käsitettä usein sekoitetaan keskenään. Kansakuntia ovat esimerkiksi skotit ja ukrainalaiset. Skoteilla ei kuitenkaan ole omaa valtiota, vaan he ovat kansalaisia valtiossa jossa on kansakunnan jäseniä, kun taas ukrainalaisilla on oma valtionsa. Yhtenä käsitteenä on vielä kansallisvaltio⁹ jossa on kyse valtiosta jonka enemmistö on yhden kansakunnan jäseniä. (Nicholson 2002, 17,19) Itse kuitenkin käytän tässä työssä yksiselitteisen käsitettä valtio puhuttaessa Kyproksesta tai sen kreikkalaisesta osasta.

Länsimaisen valtion syntyä ennakoivat antiikin aikana Rooman valtakunta ja Kreikan kaupunkivaltiot. Kreikkalainen kaupunkivaltio, Polis, jäsenyi julkisen keskipisteen ympärille muodostuvana symmetrisenä tilana. Siinä vapaiden kansalaisten osallistumismahdollisuudet olivat maksimaalisia. Edellytyksenä kuitenkin oli heidän pieni lukumääränsä. Marx taas käsitti valtion olevan yhteiskunnallisten rakenteiden määräämä (pakkovaltana ylhäältä). Hän kutsuikin porvarillisen edustuksellisen demokratian läpimurtoa poliittiseksi emansipaatioksi. Max Adler näki asian niin, että valtio ja yhteiskunta eivät todellisessa todellisuudessa ole eri asioita. Valtio on yhteiskunnan tai yleensä sosiaalisen elämän historiallinen ilmenemismuoto. Hän siis lähestyy

⁸ Nation

⁹ Nation state

valtiota sosiaalisen elämän puolesta, aspektina. Valtio on ero ykseydessä. (Hakovirta 2002, 76, Hänninen 1986, 13, 78-79, 161.)

Valtioille on myös ominaista, että niitä ylittävää elintä jolla olisi määräysvaltaa valtioiden ja niiden hallitusten yli ei ole, ei ainakaan lainpuitteissa. Valtion alueella ei voi kukaan tehdä mitään ilman aktiivista tai hiljaista hyväksyntää valtion hallinnolta. Koska ei ole valtioita ylittävää maailman hallitusta tai hallitusten hallitusta, tilaa kutsutaan anarkiseksi systeemiksi. (Nicholson 2002, 16, 18)

Kansainvälisten suhteiden opinalan perinteinen tarkastelualue on ollut valtioiden käyttäytyminen ja niiden vuorovaikutus toisten valtioiden kanssa. Ajatus valtion roolista maailmanpolitiikan merkittävämpänä toimijana kumpuaa realistisesta teoriaperinteestä. Tosin kansainvälisen politiikan teoriassa on jo jonkin verran siirrytty valtiokeskeisyydestä sen kritiikkiin ja valtion muuttuvan roolin analysointiin. Valtiokeskeisyyden kritiikki on ollut vallalla erityisesti feministisessä kansainvälisen politiikan tutkimuksessa ja tämä kritiikki valtioiden maskuliinista luonnetta kohtaan on eittämättä ollut yksi tärkeimmistä tekijöistä feministisen kansainvälisen politiikan rakentamisessa. (Youngs 2004, 81, Nicholson 2002, 16, Kantola 2007, 35-36.)

Maailmanpolitiikan tutkimus puhuu valtiosta toimijoina tai henkilöinä ja se antaa valtiolle usein ihmisille kuuluvia piirteitä kuten rationaalisuus, identiteetti, intressit tai uskomukset. Lisäksi yleensä kansainvälisessä politiikassa on ollut tapana kohdella valtiota sukupuolettomana koherenttina yksikkönä. Mutta, koska maailman politiikan käytännöt sekä tutkimus perustuvat oletukselle, että sukupuolella ei ole merkitystä, maskuliinisuudesta on tullut maailmanpolitiikan käytäntöjen ja tutkimuksen julkilausumaton normi. Feministiset teoriat ovatkin kyseenalaistaneet maailmanpolitiikan metaforan valtiosta ”henkilönä”, joka kantaa kansainvälisten suhteiden tärkeintä identiteettiä. Feministinen teoria pyrkiikin tuomaan esille ’julkinen/ yksityinen’ hierarkian joka on perinteisesti raamittanut politiikkaa ja jossa julkinen on maskuliininen sfääri ja identifikaatio ja koti, perhe ja reproduktio taas feminististä yksityistä sfääriä ja identifikaatiota. Tämän vuoksi valtion muodostumisen historia ja valtion identiteetti ovat sukupuolittuneet. Näin ollen miehinen valta voidaan ja se tulisi selittää auki, ei ainoastaan ottaa annettuna. Lisäksi feministinen kritiikki pureutuu siihen, että ei kiinnitetä huomiota sukupuolen ja valtion moninaisiin suhteisiin ja niihin tapoihin, joilla sukupuolihierarkiat ovat keskeisiä valtioiden toiminnalle. Feministit ovat myös korostaneet, että valtioon keskittymisen sijasta olisi tärkeää tarkastella, miten sellaiset ilmiöt ja toimijat, kuten naiskauppa ja naisliikkeiden järjestäytyminen, ylittävät valtioiden rajat. (Hakovirta 2002, 80, Kantola 2007, 35-36, 40, 43, Youngs 2004, 81.)

Kansainvälisen oikeuden esiintulo myötävaikutti valtion määreiden ja valtioiden välisten suhteiden selkiintymiseen. Kansainväliset suhteet alettiin ymmärtää olennaisesti suvereenien valtioiden välisinä suhteina. Nykyään kuitenkin valtioiden suvereenius on kaventunut pääasiassa kansainvälisen keskinäisriippuvuuden erilaisten modernien ilmentymien ja seurannaisten vuoksi. Kuitenkin mahdollisimman laaja osallistuminen organisoituun kansainväliseen yhteistyöhön on välttämätöntä jokaiselle valtiolle, joka haluaa integroitua mukaan nykyajan kansainväliseen elämään ja nauttia sen tarjoamista erilaisista eduista. Feministeille taas kansainvälisessä politiikassa on tapoja jolla suvereniteetti koetaan perustavanlaatuisena ongelmana, eräänlaisena politiikan luonteen maskuliinisena vääristymänä. Maskuliininen dominanssi on institutionalisoitu suvereniteetin sopimuksella. Valtiot ovat patriarkaattisen vallan ilmentymiä ja ulossulkemisen prosesseissa naisista tulee niin kutsuttuja toisen luokan kansalaisia, koska valtioita pääasiassa johtavat ja puolustavat miehet sekä ne edistävät miehen etuja. Tärkeää olisikin ymmärtää sukupuolen ja valtion välisten suhteiden moninaisuus. Valtion rooli voi olla sekä naisten asemaa parantava että sitä huonontava.¹⁰ Usein kuitenkin käy niin, että valtio päätyy harjoittamaan väkivaltaa naisia kohtaan esimerkiksi sallimalla prostituution sotilastukikohtien ympärillä ja raiskaukset vankiloissa tai sodissa. (Hakovirta 2002, 76, 93, 96, 103, Youngs 2004, 83, Kantola 2007, 38-39.)

Hakovirran (2002, 96,93) mukaan nykyään valtioiden kohdalla korostuu desuverenisoituminen. Tällöin valtiot pitävät rajojaan avoimempina ja kansalaisyhteiskunnan herääminen sekä mobilisoituminen ovat pitkältä. Toisaalta on myös lukuisia suvereeniuttaan alkutekijöistä rakentavia maita. Kyproksen kohdalla voisi sanoa, että se on jollain tavalla edelleenkin näiden kahden suvereenisuusmuodon välissä. Se on toisaalta EU:n ja euron jäsen sekä toimii kansainvälisellä kentällä. Toisaalta sen kansalaisyhteiskunnan herääminen sekä mobilisoituminen ovat osittain vaiheessa ja yhteiskunta on tavallaan vielä erittäin sulkeutunut sekä tietyllä tavalla vanhanaikainen. Kyproslainen yhteiskunta on sekoitusta nykypäivän kansainvälisistä yhteiskunnista ja siitä mitä esimerkiksi Suomessa oli 1950–1960-luvulla.

¹⁰ Tämä seikka on erityisen oleellinen oman työni kannalta, koska valtioilla todellakin on mahdollisuus naistenoikeuksien puitteissa joko parantaa puuttamalla esim. sukupuolittuneeseen väkivaltaan sekä ihmiskauppaan tai huonontaa naisen asemaa yhteiskunnassa.

Nykyään feministisessä keskustelussa korostuukin se, että tutkijoiden tulisi ymmärtää valtioiden muuttunut luonne. Valtioiden vallan karkaaminen ”ylöspäin” ylikansallisille toimijoille kuten esimerkiksi EU, ”alaspäin” paikallistasolla esimerkiksi kunnille ja ”sivulle päin” erilaisille yksityissektorin toimijoille on johtanut siihen, että naisliikkeet joutuvat kohtaamaan uudenlaisen valtion. Toisaalta se uhkaa feministien saavutuksia, mutta se myös tarjoaa uusia mahdollisuuksia. (Kantola 2007, 57-58.)

3.6.1. Valtio osana kansainvälisen oikeuden sopimusta

Nykypäivänä kansainvälinen oikeus poikkeaa monilta osin siitä muodosta, miten yleensä ymmärrämme oikeuden. Kansainvälinen oikeus tarkoittaa samaa kuin termit julkinen kansainvälinen oikeus tai kansanoikeus. Käytännöllisesti katsoen se on kokoelma sääntöjä, jotka sääntelevät valtioiden keskinäisiä tai valtioiden ja muiden kansainvälisen yhteisön jäsenten välisiä suhteita. Kansainvälisessä oikeudessa ei ole yhtä lainsäätäjää muiden yläpuolella ja se ei muutoinkaan ole samassa mielessä hierarkkinen rakennelma kuten perustuslaeista, muista laeista sekä asetuksista muodostuvat kansalliset oikeudet. Voisikin sanoa, että kirjoittamattomalla (tavanomaisella) oikeudella on kansainvälisessä oikeudessa korostuneempi osuus. Voidaan jopa puhua kansainvälisen oikeuden yleisistä periaatteista, jotka ovat lähtökohtana kansainvälisiä sopimuksia laadittaessa. (Korpela & Lahti, 2002, 5, Scheinin, 2002, 1)

Kansainvälinen oikeus koostuu valtioiden välisistä kirjoitettuun muotoon laadituista sopimuksista. Osa näistä sopimuksista on kahdenvälisiä, osa monenkeskisiä ja osa uusille osapuolille avoimia yleissopimuksia. Ihmisoikeussopimukset ovat muodoltaan yleissopimuksia eli avoimia laajemmalle valtiojoukolle kuin niille, jotka alun perin laativat keskinäisiä suhteitaan koskevaa valtiosopimusta. Näin ollen ihmisoikeussopimukset edellyttävät oikeuksien turvaamista kaikille valtion oikeudenkäyttöpiirissä oleville henkilöille siihen katsomatta, onko hänen kansalaisuusvaltionsa liittynyt sopimukseen vai ei. (Scheinin, 2002, 1)

Tavanomaisella kansainvälisellä oikeudella tarkoitetaan sellaisia yleismaailmallisesti päteviä oikeussääntöjä ja – periaatteita, jotka katsotaan valtioita velvoittaviksi siitä riippumatta, mitä kansainvälisiä sopimuksia kyseinen valtio on ratifioinut. Tavanomaiseen kansainväliseen oikeuteen katsotaan sisältyvän myös ihmisoikeuksia koskevia normeja. Osa näistä oikeuksista kuuluu samalla ehdottomaan kansainväliseen oikeuteen, jonka säännöistä ei sallita poikkeuksia missään olosuhteissa, ei edes kansallisen hätätilan oloissa. Esimerkiksi YK:n yleiskokouksen vuonna 1948 hyväksymä ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus voidaan nykyisin ymmärtää ilmaukseksi

kaikkia valtioita sitovan tavanomaisen kansainvälisen oikeuden sisältämistä ihmisoikeusnormeista. (Scheinin, 2002, 11)

Oikeusjärjestelmissä dualistisen valtion kansainvälisoikeudelliset sitoumukset ovat osa maan sisäistä oikeutta vain silloin, kun ne ovat kotimaista norminasettamismenettelyä käyttäen muunnettu tai siirretty osaksi valtiosisäistä oikeutta. Monismissa taas sellaiset kansainväliset sopimukset, joihin valtio on kansainvälisoikeudellisesti sitoutunut ja jotka ovat valtion säännön määräämällä tavalla julkaistu, ovat osa valtiosisäistä oikeutta ilman mitään erillistä lainsäädäntö- tai norminasettamistoimenpiteitä. Suomessa on käytössä periaatteessa dualistinen käytäntö, mutta on muodostunut säännönmukaiseksi, että ainakin kaikki viranomaiskoneiston ulkopuolelle vaikuttavat kansainväliset sopimukset siirretään osaksi Suomen oikeusjärjestystä. Siirto tapahtuu meillä pääasiassa inkorporaationa eli säätämällä laki tai asetus, jonka sisältönä on oikeastaan vain normi siitä, että kyseisen sopimuksen määräykset ovat ”voimassa” myös Suomessa eli osana kotimaista oikeusjärjestystä. (Scheinin, 2002, 2-3)

Nykyisin tavanomainen kansainvälinen oikeus ei merkittävässä määrin sisällä sellaisia sisällöllisiä ihmisoikeusnormeja, joita ei olisi kirjattu olemassa oleviin ihmisoikeussopimuksiin. Tavanomaisoikeudellisella ihmisoikeusnormistolla voi kuitenkin olla merkitystä sellaisessa valtiossa, joka syystä tai toisesta ei ole ratifioinut joitakin ihmisoikeussopimuksia tai jossa kansainvälisiä velvoitteita ei säännönmukaisesti siirretä osaksi valtiosisäistä oikeutta. (Scheinin, 2002, 11)

3.6.2. Feministinen näkemys kansainvälisestä oikeudesta

Kansainvälisessä oikeudessa päätoimijoina ovat valtiot ja enenevässä määrin kansainväliset organisaatiot. Valtarakenteet hallituksissa ovat yleensä erittäin maskuliinisia. Jos kansainvälisestä laista vastaavissa organisaatioissa enemmistö työntekijöistä on miehiä, pitkällä aikavälillä tämä tarkoittaa sitä, että asiat jotka perinteisesti koskettavat miehiä, muuttuvatkin yleisesti kaikkia koskeviksi, kun samaan aikaan naisia koskettavat muuttuvat marginaali-ilmiöksi. Aihealueet kuten perheväkivalta, seksuaalinen syrjintä sekä häpäisy katsotaan kuuluvaksi erilliseen alueeseen ja jätetään huomioimatta. Naiset ovat siis joko aliedustettuina tai eivät ollenkaan edustettuina kansallisessa ja globaalissa päätöksenteossa. (Charlesworth ym. 1991, 621–625.)

Koska kansainvälisen lain pääkohteina ovat valtiot, oletetaan, että laki ei kosketa suoranaisesti yksilöitä. Tosiasiassa laki kuitenkin koskettaa tavallisiakin kansalaisia esimerkiksi Kansainvälisen tuomioistuimen (IC) muodossa. Lakinormeja pidetään yleensä universaalisti hyväksytyinä ja

neutraaleina. Kuitenkin kyseiset normit ja periaatteet voivat kohdella miehiä ja naisia erilailla, sillä naisten kokemukset näistä laeista ovat useimmiten hiljennetty tai jätetty huomioitta. (Charlesworth ym. 1991, 625.)

Toinen kansainvälisen lain ongelma on se, että taloudelliset tarpeet ja vaatimukset pääsevät osittain sanelemaan säädöksiä syntyä. Esimerkiksi orjakaupan ja orjuuden kieltä astuivat voimaan vasta silloin kun taloudellinen ajattelu tuki niiden kumoamista (Charlesworth ym. 1991, 630). Näin myös pelätään käyvän nykypäivän orjakaupan kohdalla. Taistelussa estää naisten myyminen prostituoiduiksi ja seksiorjiksi ryhdytään vasta sitten kunnollisiin toimiin, kun sillä on maailmantaloudellisesta merkitystä ja vaikutusta.

Vaikka yksityinen/julkinen jako on osoitettu olevan kulttuurisesti rakentunut ideologia, sillä on kuitenkin vahva ote lakimaailmassa. Laki tukee selityksensä rationaalisuuteen, kulttuuriin, valtaan ja objektiivisuuteen eli julkiseksi tai miehiseksi koettuihin termeihin ja tämän vuoksi valtion väliintulo kotiin ja yksityiseen on pitkään katsottu olevan epäsoveliaista. Esimerkiksi perheväkivalta on saanut lain piirissä erilaisen merkityksen kuin julkinen väkivalta. Myös kansainvälisen oikeuden säädös oikeudesta olla joutumatta kidutetuksi tai orjaksi tukee jakoa. Tämä säädös on kirjoitettu maskuliiniin muotoon ja se tuomitsee kärsimyksen sekä vaatii julkisia viranomaisia puuttumaan siihen. Kansainvälisellä tasolla huolta ei kuitenkaan aiheuta yksityisen piirissä tapahtuva kärsimys, vaan lähinnä se jos valtio hylkää toimensa suojella kansalaisiaan. (Charlesworth ym. 1991, 628.)

Kuten kaikki lakijärjestelmät, myös kansainvälinen oikeus muokkaa ja rakentaa todellisuutta. Alueet joihin se ei koske ovat osa valtioiden kotimaista lainsäädäntöä. Kansainvälinen oikeus määrittelee hyväksynnän rajat kansainvälisen yhteisön avulla asioissa, jotka valtiot ovat valmiita alistamaan ylikansalliseen tarkasteluun ja säätelyyn. Tämän vuoksi kansainvälisen oikeuden traditionaalinen soveltamisala tulisikin määritellä uudelleen, jotta se huomioisi naisten tarpeet sekä toteuttaisi kansainvälisen lain lupauksen rauhanomaisesta yhteisöstä ja kaikkien ihmisten arvokkuuden kunnioittamisesta. (Charlesworth ym. 1991, 645.)

3.7. Ihmisoikeudet ja naisten oikeudet

”Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.” Näistä sanoista koostuu YK:n ihmisoikeuksien julistuksen 1. artikla. Tämän artiklan mukaan me kaikki olemme tasavertaisia, tosin veljeyden hengessä. Toinen maailmansota oli juuri päättynyt, kun nämä sanat oli kirjoitettu paperiin. Se ehkä selittää ’veljeyden hengen’, sillä sodassa taistelivat miehet

oikeuksistaan 'veljiensä' rinnalla. Mutta, entä naiset? He eivät julistuksen allekirjoittajamaiden mukaan tarvitse tssä vaiheessa ihmisoikeuksia, hehän olivat miesten suojeluksessa. Vasta useiden vuosikymmenien jälkeen herättiin huomaamaan, että naisetkin tarvitsevat omat ihmisoikeutensa. Ehkä se, että naisten oikeudet ovat olleet niin vähän aikaa olemassa selittää sen, miksi niiden toteutuminen on niin vaikeaa monessa maassa.

Suurin osa ihmisoikeuksista on valmisteltu Yhdistyneissä kansakunnissa, Euroopan Unionissa tai Kansainvälisessä työjärjestössä (ILO). Näiden lisäksi naisten asemaan ja oikeuksiin on kiinnitetty huomiota esimerkiksi Amerikan valtioiden järjestön OAS:n piirissä laaditussa erityissopimuksessa. Itse tulen tssä keskittymään YK:n naisten syrjinnän poistamista koskevaan yleissopimukseen. Näin siksi, että se kattaa periaatteessa suurimman osan maailman valtioista.

Ihmisoikeudet ovat yksilön kansainvälisesti tunnustettuja oikeuksia. Jack Donnelly (1998, 22) on todennut, että sivilisaation uusien standardien pohjalta meidän tulisi katsoa ihmisoikeuksia legitiimeinä normeina. Suurempaa huomiota tulisi kiinnittää tapoihin joilla ihmisoikeudet hienoisesti muokkaavat kansallisia ja kansainvälisiä poliittisia tiloja ja identiteettejä vaatimalla, oikeuttamalla tai delegitimalla joitain käytäntöjä. (Hakapää, 2003, 143, Donnelly 1998, 22.)

Ihmisoikeudet ovat ihmiskunnan kaikkien jäsenten ja heidän yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksien tunnustus (YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, johdanto). Ihmisoikeuksilla siis tarkoitetaan jokaiselle ihmiskunnan jäsenelle yhtäläisesti kuuluvia oikeuksia. Nykyisin ihmisoikeuksilla ymmärretään lähinnä niitä oikeuksia, jotka on turvattu yleismaailmallisissa tai alueellisissa ihmisoikeussopimuksissa. Ihmisoikeussopimukset ovat oikeudellisesti velvoittavia sopimuksia valtioiden välillä. Niissä sopimusvaltiot sitoutuvat turvaamaan tietyt oikeudet omille kansalaisilleen ja myös muille alueellaan oleville ihmisille. (Suomen YK-liitto, Yhteiset ihmisoikeutemme.)

Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle maailmassa yhtäläisesti ja ovat luonteeltaan luovuttamattomia. Poliittisten ja kansalaisoikeuksien lisäksi ihmisoikeuksilla tarkoitetaan myös taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien turvaamista - esimerkiksi oikeutta ruokaan, terveyteen, työhön ja koulutukseen. Ihmisoikeuksia on myös kuvattu kansainväliseksi diskurssiksi ja ainoaksi keinoksi taistella valtion terroria vastaan (Elshtain, 1995, 353).

Minä tarkoitan työssäni ihmisoikeuksilla yksilön kansainvälisesti tunnustettuja oikeuksia, jotka ovat yhtäläiset ja luovuttamattomat. Nämä oikeudet on turvattu yleismaailmallisissa julistuksissa ja alueellisissa ihmisoikeussopimuksissa. Lisäksi tarkoitan niillä taloudellisten ja sosiaalisten

oikeuksien turvaamista. Ihmisoikeuksien perusteella meillä on oikeus ruokaan, oikeus terveyteen, oikeus asumiseen ja ennen kaikkea oikeus elämään. Meillä on ihmisinä oikeus olla olemassa ja elää ihmisarvoista elämää.

3.7.1. Naisen tuleminen ihmiseksi

Ihmiselämää ja ihmisarvoa on halveksittu kautta historian ja voisi sanoa, että niitä halveksitaan yhä edelleen. Siitä huolimatta ajatus kaikille kansalaisille yhteisistä säännöistä juontaa juurensa monien vuosisatojen taakse. Niiden juuret ulottuvat aina 1600- ja 1700- luvuille saakka. Tuolloin niin sanottu rationaalinen luonnonoikeus ja yhteiskuntafilosofia kehittivät ihmisoikeuksien käsitteistön. Tällöin luotiin myös malli sille, minkälainen valtion ja sen kansalaisen asianmukainen suhde tulisi olla. Nämä oikeudet myös kirjattiin silloin ensimmäistä kertaa kansallisiin perustuslakeihin heijastaen siten lähes sopimusluonteista suhdetta valtion ja yksilön välillä, sekä lisäksi korostaen sitä, että valtion valta polveutuu vapaan yksilön suostumuksesta. Ranskan ihmisoikeuksien julistus vuodelta 1789 ja Yhdysvaltain Bill of Rights vuodelta 1791 perustuivat tähän lähtökohtaan (Levin, 2001, 17-18, Nousiainen, 2005)

Ihmisoikeuksilla tarkoitettiin 1600-1700 luvuilla kuitenkin yksinomaan miesten oikeuksia ja usein vain vapaita ja maata omistavia miehiä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa tehtiin juuri näin sen itsenäistyessä. Itse ihmisoikeuksien käsite vakiintui aluksi muodossa 'miehen oikeudet' (rights of man). Sukupuolineutraali englanninkielinen ilmaisu human rights vakiintui vasta toisen maailmansodan jälkeen. Tämä on myös myöhemmin vaikuttanut siihen miten ihmisoikeudet on määritelty. Ne ovat sivuuttaneet monia naisten kannalta olennaisia kysymyksiä. Ihmisoikeuksien ulottaminen naisiin ei itsessään lopeta ihmisoikeusääntelyn sukupuolittain eriytyneitä vaikutuksia. (Nousiainen, 2005.) Voisi melkein sanoa, että ihmisoikeuksien kautta on myös määritelty naista. Kun ihmisenä olemisen ja kansalaisen oikeudet kuuluivat vain miehille, nainen oli tällöin kansalaisen sekä melkeinpä ihmisen vastakohta käsitetasolla.

Luonnontilassa elävä ihminen 1600-luvulla ajateltiin vapaaksi, muista ihmisistä riippumattomaksi yksilöksi. Tämän yksilön oikeuksiin kuului oma henki, ruumis sekä ruumiin ylläpitämiseksi välttämättömät luonnon antimet, joita ihminen otti haltuunsa. Näin ollen kaikkien yksilöiden ajateltiin olevan luonnostaan tasa-arvoisia. Kuitenkin tuon ajan filosofit ja juristit eivät voineet ajatella yhteiskunnan käytännössä toimivan yhdenvertaisuuden pohjalta. Yhteiskunnalle välttämättömän instituution eli perheen katsottiin pohjautuvan eriarvoisuuden periaatteelle. (Nousiainen, 2005)

Ihmisoikeuksien historiassa ihmisen tilan kuvaaminen orjuudeksi on ollut keskeinen asioihin puutumisen peruste. Orjaksi on roomalaisesta oikeudesta alkaneen perinteen mukaisesti kuvattu ihminen, joka ei ole henkilö vaan esine. Myös aviovaimon asema rinnastettiin usein orjuuteen. Tämä siksi, että vaimon katsottiin jäävän miehensä mielivallan alaiseksi. Seksuaalisen itsemääräämisoikeuden menetyks on myös toistuvasti rinnastettu orjuuden tilaan, riistipä sen sitten naiselta avioliitto, valkoinen orjakauppa tai seksiteollisuus. (Nousiainen, 2005)

Edellä mainittuina aikoina avioliiton oletettiin olevan luonnollinen yhteisö, joka edeltää valtiota. Avioliiton perustaksi ajateltiin yhteiskuntasopimusteoriassa vapaaehtoinen sopimus. Muun muassa Locken mukaan tällaisessa luonnollisessa yhteenliittymässä jonkun on viime kädessä tehtävä päätökset ja tämä tehtävä lankesi luonnostaan miehelle. Kun sopimus oli kerran solmittu, oli aviovaimon vapaus pysyvästi alistettu aviomiehen vallan alaisuuteen. Isännän vallan alaisuuteen kuuluivat aviovaimo, lapset, palvelijat ja orjat. Tämä valta käsitti myös kuritusvallan ja kohtuullinen kurittaminen käsitettiin miehen oikeudeksi. Isännän oikeuksiin kuului myös sukupuoliyhteyden harjoittaminen vaimon kanssa. Vaimon ajateltiin aviolupausta antaessaan myös antaneen suostumuksen sukupuoliyhteyteen. Tämä tarkoitti käytännössä valtaa päättää vaimon hedelmällisyydestä. (Nousiainen, 2005)

Perhe ajateltiin ihmisoikeuksien teoriassa ja myöhemmin perusoikeuksien järjestelmässä valtion väliintulolta suojelluksi alueeksi. Tämä koski myös sellaisia kysymyksiä, joissa valtion ratkaisulta olisi muuten ollut ehdoton, kuten nauttiiin kohdistuva väkivalta ja seksuaalirikokset. (Nousiainen, 2005)

Poliittisten oikeuksien syntyyn ja laajentumiseen näyttää monissa maissa liittyvän sukupuolieron syventyminen. Säätö-yhteiskunnalle ominaisten sosiaalisten erottelujen hävittäessä syntyi uusi, yhtenäinen ryhmä, naiset, joka tuli merkitsemään 'kansalaisen' vastakohtaa. Naiset osallistuivat Ranskan vallankumoukseen ja pyrkivät puhumaan poliittisiin kokouksiin. Vuoden 1791 Ranskan perustuslaissa naisilta kuitenkin evättiin äänioikeus ja vallankumoukseen aktiivisesti osallistuneet naiset päätyivät giljotiiniin. Tätä perusteltiin sillä, että naiskansalaisuus oli passiivista kansalaisuutta, jonka keskeinen asia oli äitiys. Modernin politiikkakäsityksen vakiintumisen aikaan naiset määriteltiin pehmeiksi, taipuvaisiksi, tunteenomaisiksi, läheisiinsä kiintyneiksi ja tämän vuoksi puolueelliseksi. Naiset olivat siis kaikkea sitä, mitä hyvä valtionkansalainen ei saanut olla. (Nousiainen, 2005)

Vuoden 1948 yleismaailmallisen ihmisoikeusjulistuksen myötä ihmisoikeudet tulivat ainakin periaatteessa kaikkien ihmisten oikeudeksi sukupuoleen katsomatta. Kuitenkaan käytännössä ei ole

ollut lainkaan itsestään selvää, miten ihmisoikeuksia tulkitaan ja miten niiden toteutuminen turvataan naisten osalta. Modernissa yhteiskunnassa ihmisoikeuksien näkökulmasta valtio voidaan katsoa velvolliseksi luomaan hyväksyttävät sosiaaliset olosuhteet kaikille kansalaisille. Jako mies/julkinen – nainen/yksityinen alkoi murentua. Kuitenkin ongelmana on, että valtion vastuukäsite määrittää valtioiden (ihmisoikeussopimusten osapuolten) vastuuta ihmisoikeuksien rikkomisesta kansainvälisen oikeuden mukaan. Perinteisessä kansainvälisten ihmisoikeussopimusten opissa yksittäisten ihmisten yksittäiset rikokset eivät ole luettavissa valtion vastuulle. (Nousiainen, 2005) Tämän seurauksena naisiin kohdistuvasta väkivallasta on tullut ongelmallinen asia. Kulttuurisesti hyväksyty toiminta, johon valtio ei ole antanut valtuuksia, ei myöskään kuulu valtiolle. Näin ollen valtio ei myöskään periaatteessa voi puuttua naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, koska väkivalta on yksittäisten ihmisten, ei valtioiden, tekoja.

Tähän ongelmaan kuitenkin löydettiin kiertotie ja nykyään naisiin kohdistuva väkivaltaa ymmärretään naisten ihmisoikeuksia koskevassa keskustelussa naisiin kohdistuvaksi syrjinnän ilmentymäksi. Tulkinta on kylläkin muodostunut vasta kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan YK:n yleissopimuksen (CEDAW) laatimisen jälkeisenä aikana eli vuoden 1979 jälkeen. (mm. Nousiainen, 2005)

Monet ihmisoikeusjärjestelmän ristiriidat liittyvät tällä hetkellä avioliittoon ja perhesuhteisiin sisältyvään syrjintään. Avioliiton edellytetään tuottavan sukupuolille yhtäläiset oikeudet vanhempina ja puolisoina. Tämä ei kuitenkaan toteudu lukuisissa syrjinnän poistamissopimuksen allekirjoittaneissa maissa. Pohjoismaisesta näkökulmasta ongelmat liittyvät pikemminkin siihen, että vanhemmuus ja siihen liittyvät oikeudet sekä velvollisuudet määritellään usein avioliitosta erillisinä kysymyksinä. Tämän vuoksi voikin melkein sanoa, että lapsen oikeuksien sekä vanhempien oikeuksien ja velvollisuuksien yhteensovittaminen näyttää muodostuvan tärkeäksi ihmisoikeuksia koskevaksi kiistakysymykseksi. (Nousiainen, 2005)

3.7.2. YK:n Ihmisoikeusjulistus

Työni painopistealue on Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa yleissopimuksessa¹¹, mutta koen työni kannaltani olennaiseksi tuoda esille myös Ihmisoikeusjulistusta, koska se on pohjana kaikille YK:n myöhemmille ihmisoikeussopimuksille.

¹¹Tarkemmin cedaw-sopimuksesta kts. luku 4

Ihmisoikeuksilla tarkoitetaan ihmisille erityisen tärkeitä tai perustavanlaatuisia oikeuksia, jotka kuuluvat kaikille ja ovat sekä yleisiä että luovuttamattomia. Ihmisoikeuksien tarkoituksena on turvata jokaiselle ihmiselle ihmisarvoinen elämä, keskinäinen tasa-arvoisuus, ihmisyyden kunnioittaminen ja syrjinnän vastustaminen. Edellä mainitut ovat ihmisoikeuksien keskeisimpiä periaatteita. Näitä oikeuksia ei voida poistaa keneltäkään, ei edes henkilön omasta toiveesta. Kansainväliset sopimukset asettavat minimitason, jonka alle valtiot eivät voi omassa kansallisessa lainsäädännössään mennä. (Scheinin 2002, 2, Puhakainen 2004, 6-7)

Nykyisin voimassa oleva ihmisoikeuksien normisto laadittiin toisen maailman sodan jälkeen. YK:n peruskirjan 26.6.1945 hyväksyneessä San Franciscon konferenssissa ja YK:n ensimmäisessä yleiskokouksessa tehtiin ehdotuksia ihmisoikeuksien julistukseksi. Näin ollen yleismaailmallisten ihmisoikeuksien kansainvälisen sääntelyn lähtökohtana pidetään Yhdistyneiden kansakuntien perustamista 1945 ja Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen hyväksymistä joulukuussa 1948. Toisen maailmansodan kauhut ja erityisesti natsien hirmuteot loivat tarpeen laatia kansainvälisesti sitovia sopimuksia rauhan ja turvallisuuden takaamiseksi. Näissä asiakirjoissa ilmaistuja periaatteita on täydennetty myöhemmin lukuisilla kansainvälisillä ja alueellisilla ihmisoikeussopimuksilla. Nykyinen ihmisoikeusnormisto on kuitenkin selkeästi länsimainen luomus, mikä on haitannut periaatteiden täysimääräistä hyväksymistä ei-länsimaisissa kulttuureissa. (Puhakainen 2004, 6-7, Scheinin 2002, 15-16)

Vaikka ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus on muodoltaan YK:n yleiskokouksen hyväksymä päätöslauselma eikä valtiosopimus, sillä kuitenkin tunnustetaan usein olevan myös valtioita velvoittavia vaikutuksia ja sen pääperiaatteita on opittu pitämään normeina, joita kaikkien valtioiden tulisi kunnioittaa. Ihmisoikeuksien julistuksella voidaan siis sanoa olevan oikeudellisesti velvoittavaa vaikutusta, koska se edustaa laajennettua tavanomaista kansainvälistä oikeutta. Ihmisoikeuksien julistuksessa esiintyvät rinnakkain yhtäältä läntiseen vapausoikeusperinteeseen kytkeytyvät ja osittain jo valtion puuttumattomuuden kautta toteutuvat kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet, toisaalta julkisen vallan aktiivisia toimia selkeästi edellyttävät taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet. (Scheinin 2002, 2,15-16.)

Tosin julistus on myös saanut osakseen paljon kritiikkiä. Siitä on sanottu, että sen eräissä artikloissa käytetyn fraseologian perusteella voidaan päätellä, että julistuksen laatijat eivät lainkaan mieltäneet naista todellisiksi toimiviksi subjekteiksi. Julistuksessa käytetyt ilmaisut ja sanat tarjoavat potentiaalia jatkaa ihmisoikeuksien rajoituksia naisten kohdalla. Eräillä siinä käytetyillä käsitteillä on vakiintunut tietty naisille epäedullinen, tiukasti stereotyyppisestä nais- ja perhekäsityksestä

lähtevä sisältö. Lisäksi julistusta valmistelemaan asetetun ihmisoikeuksien toimikunnan jäsenet eivät juuri ymmärtäneet, miten ihmisoikeudet ja naisten yhteiskunnallinen asema liittyivät yhteen. (Nieminen 1990, 83-84.)

3.7.3. Kulttuurirelativismi vs. universaalius

Käsitys ihmisoikeuksista voidaan nähdä pääasiallisesti länsimaisena oppina. Se on eräänlainen läntinen fundamentalismi, sarja meille tuttuja tabuja ja kliseitä. Tämä ei kuitenkaan tee ihmisoikeuksista huonompia, mutta vaikeuttaa pyrkimystä perustella ne universaaleiksi. Elleivät ihmisoikeudet edusta mitään selkeää yhteiskunnallista ihannetta, vaan antavat kielen, jolla eri intressitahot voivat kuvata omia etujaan, silloin ne ovat jatkuvasti ja auttamatta ristiriidassa keskenään. Voisikin sanoa, että kiistely kulttuurirelativismiin ja universaaliuden välillä sai alkunsa 2000 vuotta sitten, kun antiikin kreikkalainen historioitsija Herodotus julisti, että ei ole olemassa universaalia etiikkaa. (Bovarnick 2007, 61, Koskenniemi 2007, Ishay 2004, 364.)

Ajatus universaaliudesta on perustavanlaatuisen ihmisoikeusteorialle ja -käytännölle. Se on kuitenkin viimeaikoina kyseenalaistettu etno- ja androsentristen juuriensa perusteella. Universaalien ihmisoikeuksien idea syntyi rationaalisen Valistusopin pohjalta. Sen tarkoituksena oli edistää sekulaarista maailmankatsomusta, joka perustui käsitykseen järjen ja tiedon vapaudesta ilman uskonnon ja kulttuurin yksityiskohtia. Bovarnickin (2007 62-63) mielestä monet teoreetikot ovat kuitenkin nykyään sitä mieltä, että rationalismin kieli esittää erityisesti Euroopan kulttuurin identiteettiä. Ihmisoikeuksien käsitteiden ja lakien perusteethan luotiin pääasiassa Ranskassa, Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa. Universaaliudessa oli alkujaan kuitenkin kyse miesten ja erityisesti valkoisten eliittimiesten oikeuksista, jotka jättivät naiset ja ei-valkoiset ulkopuolelle.

Ihmisoikeuksien raamit olivat siis alun alkaen kehitetty miesperspektiivistä. Naisten oikeuksien aktivistit maailmanlaajuisesti ovat laajentaneet näitä raameja, jotta ne käsittäisivät myös naisten oikeudet. Samaan aikaan kun he ovat yrittäneet sisällyttää sukupuolen ja tasa-arvon näkökulmia ihmisarvoihin, feministit ovat hellittämättä pitäneet kiinni Ihmisoikeuksien julistuksen universaaliudesta, koska se mahdollistaa torjua huomautukset kulttuurirelativismista. (Ezeilo 2006, 41.)

Kansainväliset konferenssit 1990 – luvulla korostivat tarvetta vahvistaa naisten oikeuksia, jotta saavutettaisiin laajemmin kehitystavoitteita. Vaikka ihmisoikeusdiskurssi näyttäisi olevan yhä enemmän esillä ympäri maailman, joitain ratkaisevia kysymyksiä on edelleen jäljellä. Feministi tutkijoiden keskuudessa on keskusteltu vuosikymmeniä siitä assimiloiko universalismi kaikki

naisten identiteetit länsimaisen liberaalin naismallin alle, jolloin se tulisi hylätä vai voiko universalismin avulla elvyttää emansipatoriset feministiset pyrkimykset huomioimalla joitain yhteisiä kokemuksia, kiinnostuksen kohteita tai/ ja tavoitteita joita naiset jakavat ympäri maailman. Hyöty, että naisten valtaistumisprojekti käsitteellistetään universalismin kautta, on ainakin osittain sen varassa kuinka universaalit ajatukset oikeudesta ja oikeuksista kääntyvät eri kulttuureille. (Bovarnick 2007, 60, Steans 2007, 14.)

Ongelmaa tuottaa myös universaalien oikeuksien tietynlainen individualismi eli pyrkimys takaamaan yksilölle tietyt oikeudet. Tällöin yksilö nähtäisiin oikeudellisessa tilanteessa toista yksilöä tai valtiota vastaan. Näkemys yksilöstä yhteisöä tärkeämpänä koetaan yleensä länsimaisena ja tämän vuoksi kulttuurirelativistit haluavat tuoda esille enemmän yhteisön näkemyksiä ja kulttuurin merkitystä identiteetin syntymiseen. Tällöin subjektin sosiaalisen konstruktion kannalta kulttuurilla olisi suurempi merkitys kuin universaaleilla oikeuksilla. Tämä näkökanta on yleistä Afrikassa ja islamilaisissa maissa joissa vahva kulttuurinen identiteetti luo vahvempia yhteisöjä. Mielestäni on kiistatonta, että kulttuuri ja yhteisö vaikuttavan subjektin minäkuvan syntyyn, mutta ei sen silti tarvitse pois sulkea myös mahdollisuutta tietämykseen universaaleista oikeuksista. Yhteisö auttaa rakentamaan kuvaa itsestä, mutta universaalit oikeudet laajentavat tämän kuvan mahdollisuuksia.

Kulttuurirelativismi on lähestymistapa johon vedoten voi olla vapautettu ulkopuolisten legitimoimista kritiikistä ja se on perustettu sellaisille konsepteille kuten yhteisön autonomia ja oikeus itsemääräämiseen. Voisikin sanoa, että se on tuote toistuvista historiallisista epäonnistumisista tuottaa universaaleja oikeuksia. Kulttuurirelativismi on kuitenkin pohjimmiltaan metodi missä sosiaaliset ja kulttuuriset ilmiöt ovat havaittu sekä kuvailtu tieteellisen erottamisen termin tai ideaalisti kyseisessä kulttuurissa olevan perspektiivistä. Tämä analyysikeino kehittyi 1900-luvun alussa vastareaktionä länsimaiselle ajattelulle jonka mukaan valkoinen, kristillinen yhteisö oli moraalisesti ylivoimainen muihin verrattuna. Kolonialismin aikana tällainen ajattelu oikeutti antropologiset tutkimukset primitiivisistä kulttuureista ja yllytti imperialistisiin valloituksiin. Kulttuurirelativismi oli ja on edelleen arvokas puolustus alkuperäiskansoille kolonialistien, lähetystyöntekijöiden ja muiden hyökkäyksiä vastaan. (O'Sullivan 2000, 26, Howard 1993, 316–317, Ishay 2004, 365.)

Kulttuurirelativismi on metodin lisäksi eettinen asenne. Relativismi olettaa, että ei ole kulttuuria jonka tavat tai uskomukset dominoivat muita moraalisisessa mielessä. Toisaalta tällainen ajattelumalli on joskus viety ääripisteeseen eli mitä tahansa alkuperäiskansojen tapaa toimia voidaan puolustaa

pelkästään sillä, että se on paikallinen tapa. Äärimilleen vietyinä tämä ajattelumalli on pohjimmiltaan sitä mieltä, että Ihmisoikeuksien julistus ei ole mitään muuta kuin turha julistus länsimailta jotka pyrkivät vakuuttelemaan niiden moraalisten periaatteiden olevan parempia ja ensiarvoisesti tärkeämpiä kaikille kulttuureille. Myös ihmisoikeusloukkausten kohdalla yhteisön ulkopuolisten puheita kritisoidaan perusteettomaksi ideologiseksi häirinnäksi. Tulkittaessa asioita näin äärimäisen absoluuttisesti, termi kulttuurirelativismi vihjaa, että kaikki kulttuurit ovat moraalisesti tai eettisesti tasa-arvoisia. Tällöin ei voida tehdä tuomioita heidän perusarvoistaan. Radikaalia kulttuurirelativismia kutsutaan myös kulttuuriabsolutismiksi. (Howard 1993, 317, O’Sullivan 2000, 26.)

Radikaali kulttuurirelativismi on sitä mieltä, että ainoa lainvoimainen moraalisten oikeuksien ja sääntöjen lähde on kulttuuri. Radikaalit universalistit taas ovat sitä mieltä, että kulttuuriset näkökulmat ovat irrelevantteja, koska moraaliset oikeudet ja säännöt ovat yksikäsitteisesti universaaleja sekä lainvoimaisia. Radikaalit kulttuurirelativistit myös väittävät, että ihmisoikeudet eivät ole relevantteja kulttuureissa joissa ei omaksuta länsimaisia tapoja, normeja, uskomuksia ja arvoja. Ihmisoikeudet ovat oletus joka on kulttuurisesti spesifioitu läntiseen maailmaan. Erilaisilla yhteisöillä on erilaisia kulttuureja, jotka eivät ole vertailukelpoisia keskenään. Tämän johdosta ihmisoikeudet eivät ole universaaleja ja länsimailla ei ole oikeutta debatoita tavoista joilla toiset kulttuurit voisivat tai joilla heidän pitäisi uudelleen orientoida eettinen systeeminsä. Ihmisoikeudet ovat länsimaisesti rakentuneita, omaten vähäistä soveltuvuutta. (Howard 1993, 317, O’Sullivan 2000, 27.)

Esimerkiksi Aasian valtioiden johtajat ovat innokkaasti adoptoineet kulttuurirelativismin käsitteen ja ilmaisseet vastustuksensa universaaleja ihmisoikeuksia kohtaan. Heidän mielestään länsimaiset ihmisoikeudet perustuvat individualismin käsitteelle, mikä taas ei sovellu aasialaiseen kulttuuriin missä etusijalle nousevat yhteisöjen tai ryhmien edut. Tällöin tosin unohdetaan se seikka, että individualismia ja yksilön oikeuksia ei korostettu esimerkiksi 1800-luvun Euroopassa eivätkä ne näin ollen ole erottamaton osa läntistä perinnettä. Toisaalta jos kulttuurisia arvoja ei ole määritelty väestöä kunnioittaen, vaan valtarakenteita ajatellen, kulttuurirelativismi antaa luottamusta enemmän kulttuuriselle ideologialle, kuin oikealle kulttuurille ja avaa oven valtion sorrolle. Tällöin voidaan joutua pohtimaan tulisiko muun maailman pysyä sivussa ilman legitiimiä valitusoikeutta hallitsijoita kohtaan jotka harjoittavat orjuutta tai nälkiinnyttävät tai muulla tavoin terrorisoivat kansaansa. (Manfording 1997, 432, Ishay 2004, 366 Bovarnick 2007, 72, O’Sullivan 2000, 36).

Ongelmaa tuovat myös paikalliset diskurssit ja erityisesti ne jotka kiinnittyvät perinteisiin sukupuolikategorioihin ja käsitykseen kunniaista. Ne rakentavat naisten oikeuksia erilailla kuin ihmisoikeuslainsäädäntö. Kulttuurirelativismia on myös tämän johdosta kutsuttu antropologiseksi kuulopuheeksi. (Bovarnick 2007, 72, O’Sullivan 2000, 36).

Ihmisoikeuksien puolestapuhujat tukeutuvat kansainväliseen Bill of Rights – sopimukseen yhdistäen siihen Ihmisoikeuksien julistuksen sekä muut ihmisoikeussopimukset. Heidän mielestään näissä sopimuksissa olevat oikeudet ovat niin perustavanlaatuisesti osa luonnonlakia, kuin myös ihmiskuntaa. Ihmisoikeuksien perustavanlaatuinen tarkoitus on suojella yksilöitä julkiselta vallalta. Toisaalta jos kaikki oikeudet olisivat perustuneet kiistattomalle vaihtelevuudelle ja monimuotoisuudelle, silloin ei olisi olemassa hyväksyttyä määritelmää ihmisoikeuksista jotka yksilö saisi syntyessään. Modernien valtioiden maailmanlaajuinen kasvu ja yksilöiden kasvava haavoittuvuus harjoittaa oikeuksiaan on lisännyt ihmisoikeuksien ja niiden suojelun tärkeyttä. (Manfording 1997, 431–432, O’Sullivan 2000, 29.)

Ihmisoikeudet eivät periaatteessa voi toteutua kokonaan, koska niillä ei ole mitään annettua sisältöä. Usein myös yhden ihmisoikeutena pitämä arvo loukkaa toisen käsitystä omista oikeuksistaan. Oikeuksia pitää tasapainottaa ja niiden ehdottamasta toteuttamisesta tulee toisinaan poiketa. Tältä pohjalta esimerkiksi Turkki oikeutettiin kieltämään puolueen, jonka poliittisessa ohjelmassa oli siirtyminen sharia -lain käyttöön. Poliittiseen vapauteen tehtiin poikkeus, jota on vaikea perustella muulla tavoin kuin poliittisten arvojen näkökulmasta. (Koskenniemi 2007.)

Tästäkin huolimatta samat sanat voivat tarkoittaa monta eri asiaa. Esimerkiksi puhe tasa-arvosta ei sovi kaikkien feministien ihmisoikeustyöhön. Pakistanissa islam esitetään alkuperäisenä vaihtoehtona ihmisoikeuksille ja tarkoittaa sitä, että naisten oikeudet ovat lisääntyvissä määrin määritelty islamin kautta. Tietynä kompromissina on kuitenkin naisliikkeille annettu vapaus käsitteellistä naistenoikeudet eri tavalla. Tämä on aika ajoin aiheuttanut islamilaisille feministisille liikkeille eristäytymistä muista naisliikkeistä, jotka näkevät universaalien ihmisoikeusmekanismin ainoaksi vaikuttavaksi työkaluksi naisten aseman parantamisessa. Universalismiin uskovat toivovat yhtä yhtenäistä kosmopoliittia kulttuuria joka sitoisi kaikki erilaiset alkuperäiskulttuurit edes jollain tavalla yhteen. (Bovarnick 2007, 72, Ezeilo 2006, 41, O’Sullivan 2000, 33.)

Haasteista huolimatta oikeuksien kieli ja poliittinen aktivismi joka on syntynyt naisten oikeuksien ympärille, ovat tuoneet esille ihmisoikeusdiskurssin joustavuuden sekä ihmisoikeuksien mahdollisuudet omaksua naisten monimuotoisuus ja sukupuolten välisten suhteiden erityisyys tietyissä kulttuurisissa konteksteissa mutta myös eri puolilla maailmaa (Steans 2007, 26).

Itse näkisin, että universaaleilla ihmisoikeuksilla on merkitystä kuten myös naisten oikeuksillakin. Ehkä olen näkemyksissäni hieman puolueellinen, koska edustan länsimaita ja naisten oikeuksien sopimus soveltuu hyvin osaksi omaa yhteiskuntaani ja maailmannäkemystäni. Mutta onko väärin toivoa myös muille maailman naisille samanlaista mahdollisuutta tasa-arvoon ja ihmisarvoiseen elämään. Muslimi feministien mielestä ihmisoikeuksien puitteissa ei voi vaatia esimerkiksi naisille tasa-arvoista oikeutta tasa-arvoiseen perintöön, koska se ei ole osa islamilaista kulttuuria ja lakia, mutta toisaalta se on antanut islamilaisille feministeille mahdollisuuden arvioida sekä puolustaa omaa kulttuuriaan ja uskontoaan (Ezeilo 2006, 41, Bovarnick 2007, 72). Pohjimmiltaan on siis hyvä olla olemassa jonkinlainen universaali normipohja joka takaa jonkinlaiset perusoikeudet kaikille naisille ja antaa mahdollisuuden naisille myös vaatia ihmismäistä kohtelua. Edellä käyty debatti on kuitenkin tarpeellista, koska se tuo esille uusia näkökulmia ja tuo kompromissia koko ajan lähemmäksi. Seuraavassa luvussa olen esitellyt työni kannalta tärkeän sopimuksen eli Naisten kaikkinaisen syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen johon myös tutkimukseni aineisto perustuu.

4. KAIKKINAISTEN NAISTEN SYRJINNÄN POISTAMISTA KOSKEVA YLEISSOPIMUS (CEDAW)¹²

Tämä yleissopimus antaa valtiolle mahdollisuuden luoda omalla toimillaan sellainen tila, että naissubjekti pääsee vapaasti toteuttamaan itseään ja ääntänsä. Olen ensimmäiseksi käynyt läpi perusteluja sille, miksi oli tärkeää luoda naisille oma sopimuksensa. Tämän jälkeen olen valottanut hieman sopimuksen syntyä ja sitä kuinka valtio tulee osalliseksi tällaista kansainvälisoikeudellista sopimusta. Käytän myöhemmin sopimuksesta sen virallista lyhennettä CEDAW.

4.1. Mihin naisten oikeuksien sopimusta tarvitaan?

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 2. artikla alkaa sanoilla ”Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen... tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta” Sukupuoli on sinänsä pieni sana tässä julistuksessa, mutta kuitenkin niin merkityksellinen. Eleanor Roosevelt ja Latinalaisen Amerikan naisedustajat saivat todella taistella, että saivat tämän pienen sanan lisättyä julistukseen.

¹² Liite 3 CEDAW

Lisäksi kansainvälinen ihmisoikeuslainsäädäntö ja ne rakenteet jotka suojelevat niitä olivat pääasiassa miesten kehittämiä miesorientoituneessa maailmassa (Bunch 1990, 487, Cook 1993, 238). Tämä taistelu hyvin osoitti naisen alempiarvoisen aseman 1940-luvun puolivälissä.

Kesti vuoteen 1993 asti, kun Wienin Ihmisoikeuksien maailman konferenssissa ensimmäisen kerran kansainvälinen yhteisö avoimesti totesi, että kansainvälisten oikeuksien rakenne ja mekanismit joiden tarkoituksena on promovoida ja suojella ihmisoikeuksia eivät ottaneet huomioon yli puolen maailman väestön ongelmia (Gallagher 1997, 283). Vaikka Kaikkinaisten naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus oli hyväksytty YK:ssa 1979, niin 1993 vasta huomattiin, että sopimuksen olemassaolo ei ollut muuttanut juuri mitään. Yleissopimus oli luotu, mutta sitä ei ollut juurikaan ”mainostettu” ja vielä nykyäänkin kyseinen sopimus on tuntematon jopa tuomioistuimien sekä lainsäätäjien tasolla.

Feministien mielestä nykypäivän ihmisoikeudet eivät ole universaalit, vaan ne ovat niin sanotusti miesten oikeuksia, koska ne ovat rakennettu ja kategorioitu ominaisluonteeltaan maskuliinisesti. Tämä on johtanut siihen, että naisten oikeudet ovat tavallaan erikoistuneet minkä seurauksena ne ovat marginalisoituneet niin institutionaalisesti kuin käsitteellisestikin ihmisoikeuksien valtavirrasta. Lisäksi visio ihmisoikeuksista sulkee ulkopuolelleen suurimman osan naisen kokemusmaailmasta. (Bateup 2000, Gallagher 1997, 285, Bunch 1990, 487.) Tai voisi sanoa, että sulkee ulkopuolelleen monet yhteiskunnat joissa naiset elävät. Jos esimerkiksi katsotaan artikloita 4 (ketään ei saa pitää orjana), 6 (ihmisellä on oikeus, että hänet tunnustetaan henkilönä lain edessä) ja 26 (oikeus opetukseen), monissa yhteiskunnissa nämä artikkelit tarkoittavat vain yhteisön miehiä. Julistus ei siis ollut ainoastaan tekohetkellään maskuliininen, vaan se on sitä myös edelleen. Yhteiskunnissa on myös ongelmia jotka kohdistuvat pääasiassa naisiin kuten lähisuhdeväkivalta, raiskaukset ja pakotettu prostituutio. Jotta yhteiskunnalliset epäkohdat saataisiin korjattua, naiset todella tarvitsevat oman ihmisoikeussopimuksen ja pelkästään sopimuksen olemassa olo ei riitä, vaan se tulisi tehdä tunnetummaksi kuin se nykyään on.

Oikeuksia ei ainoastaan määritä maskuliiniseksi niiden ominaisluonne vaan myös se kuka niistä puhuu, mitä kieltä käytetään ja prosessi jossa oikeuksista puhutaan. Naiset, heidän kielensä ja heidän tapansa puhua omista epäoikeudenmukaisista kokemuksistaan tulisi huomioida huomattavasti enemmän kun kehitetään kansainvälistä ihmisoikeuslainsäädäntöä. (Cook 1993, 232.)

Ongelmia tuottaa myös se, että aina ei tunnisteta naisten oikeuksien loukkauksia kuten esimerkiksi naisen alistaminen ja valtiot eivät kovin helposti lähde tuomitsemaan naisten syrjintää. Lisäksi perinteiset ihmisoikeusryhmät ovat olleet haluttomia keskittymään naisten oikeuksien rikkomuksiin

ja naistenoikeusryhmät eivät ole täysin ymmärtäneet kansainvälisen lainsäädännön potentiaalia naisten oikeuksien puolustamisessa. (Cook 1993, 231.)

Epäilyksiä on myös herännyt ihmisoikeuksien tarpeellisuudesta naisille, jos naisilla ei ole mahdollisuutta päästä kosketuksiin lain kanssa tai jos tuomioistuimia dominoivat mieseliitti. Lisäksi monissa yhteiskunnissa naisilla on vakavia sosioekonomisia ongelmia ja heillä olisi tarvetta enemmänkin strategialle hankkia perustarpeita kuin naistenoikeuksia. Toisaalta, kun naiset tietävät, että jotain on määritelty heidän laillisiksi oikeuksiksi ja vaikka heillä ei olisikaan pääsyä näihin oikeuksiin, se voi merkittävästi lisätä naisten päättäväisyyttä haastaa niitä yhteiskunnallisia tiloja jotka estävät naisen mahdollisuuden toteuttaa oikeuksiaan (Cook 1993, 232, Steans 2007, 21, Lloyd 2007, 101)

4.2. Sopimuksen synty

Niin raadolliselta kuin se kulostaakin, taloudelliset syyt ovat perussyy useimpiin uudistuksiin. Ideologisista syistä ei juuri muutoksia tehdä. Vielä viime vuosisadalla vallitsi vilpittön usko, että nainen ei voi tietää yhtä paljon kuin mies (Winter-Mäkinen 1998, 19).

¹³Naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen tarkoituksena on toteuttaa tasa-arvo miesten ja naisten välillä sekä estää naisten syrjintä. Sellaiset syrjinnän erityismuodot kuin pakkoavioliitot, perheväkivalta ja heikommat mahdollisuudet päästä koulutukseen, terveydenhoitoon ja yhteiskuntaelämään yritetään erityisesti estää. Vuonna 1946 perustettu, hallitusten edustajista koostuva Naisten aseman toimikunta (CSW) tunnusti nämä asiat jo varhaisessa vaiheessa. Toimikunnan tehtävänä oli edistää sukupuolten tasa-arvoa. Sille myös annettiin tehtäväksi yleissopimuksen laadinta. Ihmisoikeuksien jakamattomuutta korostaessaan toimikunta on keskittänyt huomionsa sellaisiin kehityskysymyksiin, jotka vaikuttavat epäsuhtaisesti naisiin. Toimikunta on viime aikoina käsitellyt naisten oikeuksien toimeenpanon käytännön toimia. (Levin, 2001, 42)

Vuonna 1948, kun luotiin ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, samalla vahvistettiin ensimmäisen kerran yleisesti kansainvälisellä tasolla naisten yhtäläiset ihmisoikeudet ja perusvapaudet miesten kanssa. Perusvapaudet on taattu kaikille ihmisille tasa-arvoisesti ilman

¹³ viralliselta nimeltään Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus

henkilökohtaisiin ominaisuuksiin perustuvaa syrjintää ja syrjintäkielto sukupuolen perusteella on listattu kaikkiin yleisiin ihmisoikeusasiakirjoihin. Naisten kohdalla perusvapauksien toteutuminen on tästäkin huolimatta ollut ongelmallista. Tästä syystä kansainvälisissä järjestöissä on hyväksytty erityisiä asiakirjoja, joiden tarkoituksena on kiinnittää huomiota naisten oikeuksien toteutumisen tiellä oleviin esteisiin. Kansainvälisistä järjestöistä erityisesti YK on kiinnittänyt huomiota naisten asemaan. (Pentikäinen, 2002, 544)

Kuitenkin YK:n alkuvuosikymmeninä, 1950- ja 1960- luvuilla naisia koskevat asiat nähtiin pääasiassa ihmisoikeuskysymyksinä, kysymyksinä naisten oikeuksista ja tasa-arvosta. Asenne naisia kohtaan oli suojelevan holhoava. Naistenongelmien käsittely saikin näkyvyyttä vasta 1970-luvulla YK:ssa. Vuosi 1974 nimitettiin YK:ssa väestövuodeksi ja hieman sarkastisesti on joskus todettu, että viimeistään ehkä silloin havaittiin, että naisilla oli tasavertainen asema ihmiskunnan lisääntymisessä. Vuosi 1975 julistettiin Kansainväliseksi naisten vuodeksi. Tällöin kutsuttiin jäsenvaltioiden edustajat konferenssiin Meksikoon pohtimaan yhteisiä toimenpiteitä naisten aseman edistämiseksi. Tämä oli maailman ensimmäinen valtioiden välinen konferenssi, joka pohti naisten asemaa. Konferenssissa laadittiin myös yhteinen toimintasuunnitelma kansainvälisen naisten vuoden päämäärien toteuttamiseksi. Lisäksi kyseinen kokous osoitti, että naisten ongelmat ovat niin syviä ja suuria, että YK:ssa päätettiin julistaa kokonainen naisten vuosikymmen (1976-1985). (Pentikäinen, 2002, 544, Winter-Mäkinen 1998, 22-23, Pietilä, 1991, I-II)

Tämän seurauksena 1970-luvun mittaan nousi naisten merkitys kehityksessä esille monissa YK:n järjestämässä kehityskysymysten maailmankonferensseissa. Itse asiassa voidaan sanoa, että YK ehti toimia lähes kolmekymmentä vuotta ennen kuin huomattiin, että puolet ihmiskunnasta oli naisia. (Pentikäinen, 2002, 544, Winter-Mäkinen 1998, 22-23, Pietilä, 1991, I-II)

YK:ssa hyväksyttiin vuonna 1979 naissopimus jonka tarkoituksena oli luoda lisävälineitä naisiin kohdistuvan syrjinnän poistamiseen. YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus (CEDAW) tuli kansainvälisesti voimaan 3.9.1981 ja vuoteen 1993 mennessä sen oli ratifioinut 120 valtiota jotka sitoutuvat ryhtymään kansallisella tasolla kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, joilla pyritään täysimittaisesti toteuttamaan yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet. Sopimuksen tavoite on mainittu selvästi 1. artiklassa: miesten ja naisten tasa-arvo. Sopimus oli siinä suhteessa merkittävä, että siihen sisällytettiin hyvin laaja tasa-arvoperiaate sekä syrjintäkielto ja lisäksi se kokoaa yhteen siviili-, poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet yhteen instrumenttiin. Yleensä kansainvälisissä asiakirjoissa kielletään sukupuoleen perustuva syrjintä, kun taas YK:n naissopimus kieltää naisten syrjinnän. Sopimus velvoittaa valtioita tuomitsemaan naisten

syrynnän kaikki muodot. Lisäksi siinä on niin sanottuja korjaavia säännöksiä eli se velvoittaa ryhtymään kaikin asianmukaisin keinoin viipymättä poistamaan naisiin kohdistuvaa syrjintää kaikilla aloilla. Valtion on siis sisällytettävä miesten ja naisten tasa-arvon periaate lainsäädäntöönsä ja myös varmistettava muilla keinoilla tämän periaatteen toteutuminen käytännössä. Sopimus velvoittaa edelleen valtiota puuttumaan yksityisten harjoittamaan naisten syrjintään. Siitä löytyvät myös artikkelit, jotka velvoittavat sopimusvaltioita ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin naiskaupan ja naisten prostituution estämiseksi. Muissa artikloissa viitataan sopimusvaltion velvollisuuteen ryhtyä naisten syrjinnän poistamiseen muun muassa osallistumis- ja vaikuttamisoikeuksien toteutumisessa, koulutuksen ja terveydenhoidon alalla sekä työelämässä ja avioliitto- ja perhesuhteissa. (Nousiainen & Pentikäinen, 1998, 60–61, Pentikäinen, 2002, 548-549, Nieminen 1990, 89, Tickner 2001, 114.)

Sopimus voidaan jakaa kolmeen osaan. Ensimmäinen koskee naisen osallistumista julkiseen elämänalueeseen eli yhteiskunnalliseen päätöksen tekoon, työelämään, koulutukseen ja niin edelleen. Toinen osa-alue käsittelee yksityistä elämänaluetta, joka yleisesti on jäänyt ihmisoikeussääntelyn ulkopuolelle. Perhe-elämän ja äitiyden vaikutusta naisen elämään käsitellään sopimuksen eri artikloissa. Kolmanneksi kiinnitetään huomiota kulttuurin ja traditioiden sääntelemien käytäntöjen vaikutukseen naisten mahdollisuuksille nauttia täysimääräisesti ja yhtäläisesti miesten kanssa ihmisoikeuksista. (Herrlin 1998, 3-4.)

Vaikka sopimuksen tavoitteena on miesten ja naisten tasa-arvo, ei sopimuksessa edellytetä, että tämän tulisi tapahtua yksinomaan miesten ehdoilla. Kehitysmaiden naisilla oli sopimusta laadittaessa kokemuksia siitä, että uudistuksiin oli pyritty vain miesten ehdoilla. Siksi heidän vaatimuksestaan sopimukseen lisättiin 14. artikla, jossa pyritään erityisesti varmistamaan, että myös naiset osallistuvat ja hyötyvät maaseudun kehityksestä. (Nieminen 1990, 90.)

YK:n naissopimus rikkoo selvästi perinteisesti ihmisoikeusasiakirjoihin kirjatun julkisen ja yksityisen elämänalueen erottelun sääntelemällä perheen sisäisiä kysymyksiä ja puolisoien sekä vanhempien oikeuksia. Sopimuksen tavoitteena on perinteisten jyrkkärajaisten nais- ja miesroolien monipuolistaminen ja niistä mahdollisesti luopuminen. Tämän johdosta sopimuksessa korostetaan esimerkiksi miesten ja naisten yhteistä vastuuta lasten kasvattamisessa. (Pentikäinen, 2002, 549)

4.3. Sopimuksen päivitys

Naisten oikeuksien sopimusta ei varsinaisesti päiviteta, vaan siihen tehdään lisäpöytäkirjoja. Yksi tällainen hieman isompi lisäpöytäkirja tehtiin joulukuussa 2000 jolloin hyväksyttiin, että CEDAW-

komitea voi vastaanottaa sekä ottaa harkintaan yksilö- ja ryhmävalitukset. Aikaisemmin CEDAW-sopimuksesta ja sen toteutumisesta ei ole voinut valittaa. Sopimusta neuvoteltaessa 1970-luvulla valitusjärjestelmästä kylläkin keskusteltiin, mutta sitä ei silloin päätetty sisällyttää sopimukseen. Naisjärjestöt ja tutkijat pitivät ajatusta valitusjärjestelmästä kuitenkin yllä ja YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan (CSW) yhteydessä kokoontui valtioiden sekä järjestöjen edustajien avoin työryhmä, jossa hiottiin tekstiä CEDAW-sopimukseen lisättävälle valinnaiselle pöytäkirjalle. Tämän pöytäkirjan avulla annettaisiin yksilöille ja ryhmille mahdollisuus laatia valituksia jos he ovat kokeneet sopimusvaltion taholta tapahtuneen sopimusmääräyksen rikkomuksen uhriksi. EU-maat pitivät yhteisenä tavoitteena pöytäkirjan voimaantuloa ennen vuotta 2000. Pöytäkirja tosin kohtasi voimakastakin vastustusta useiden valtioiden taholta, mutta lopulta se saatiin kuitenkin ratifioitua. (Pietarinen 1998, 109-110, Optional Protocol.)

Sopimuksesta tehtäviä valituksia ei voi tehdä anonyymisti ja valituksen on ensin pitänyt käydä läpi kotimaansa lainsäädäntöelimet enne kuin se toimitetaan Komitealle. Kypros on ratifioinut kyseisen lisäpöytäkirjan 2002. (Optional Protocol.)

Ongelmaksi on kuitenkin noussut se, että käytännössä valitusprosessin aikana valtiolla on oikeus saada tietoonsa valituksen tehneen yksilön henkilötiedot. Tämä on tarpeellista siksi, että valtio voi tarkistaa valitukseen johtaneet tapahtumat. Tämä voidaan joistakin lähtökohdista kokea ongelmallista, koska se voi karkottaa osan rikkomuksen kohteeksi joutuneista, erityisesti korruptoituneissa ja demokratialtaan rajoittuneissa valtioissa. Tämän johdosta joissakin tapauksissa voisi olla hyvä, että valituksen tehneen subjektin henkilöllisyys jäisi ainoastaan asiaa käsittelevän komitean tietoon. Toisaalta tämä taas aiheuttaa ristiriidan oikeusprosessin oikeudellisuuden kannalta, koska jokaisen syytetyn tulisi olla mahdollista kohdata syyttäjänsä, mutta sinänsä tässä tapauksessa osapuolet eivät muutenkaan ole kovin tasa-arvoisessa asemassa. Valtiolla on käytettävissään huomattavasti laajemmat resurssit asian eteenpäin viemiseksi kuin yksilöllä.

Tämän lisäksi sopimuksen toteutumista seurataan maailmanlaajuisesti järjestämällä seurantakokouksia. Kokouksissa ovat edustettuina pääasiassa kansalaisjärjestöt ja seuraavassa oleva Pekingin kokous on ollut yksi suurimmista. Kokoukseen osallistui 30 000 naista eri kansalaisjärjestöistä. Kokous oli suuri menestys ja sille tuli myöhemmin jatkokokous Peking plus viisi vuonna 2000 ja tätä käytäntöä on nyt jatkettu viiden vuoden välein.

4.3.1. Peking

Vuonna 1975 YK:ssa julistettiin naisten vuosikymmen alkaneeksi. Se oli kaikista teemavuosikymmenistä tuloksellisin. Tällöin pidettiin maailmankonferenssi Meksikossa. Siellä alkoi naisten purkautuneista toiveista ja unelmista, jotka olivat vuosikymmeniä hautuneet naisten mielissä, kehkeytyä selkeitä tavoitteita ja suunnitelmia seuraavaa maailmankonferenssia varten Nairobiin. Naiset olivat vihdoinkin löytäneet yhteyden toisiinsa yli rajojen. Maailmanlaajuinen sisaruus alkoi kasvaa konkreettiseksi todellisuudeksi. (Pietilä, 1991, 1)

Pekingin kokous kuuluu osana edellä mainittuun kansainväliseen prosessiin, jossa käsiteltiin naisten ihmisoikeuksia ja perusvapauksia. Pitkästä prosessista huolimatta Pekingin kokoukseen osallistuneet valtiot joutuivat toteamaan naisten ja miesten eriarvoisuuden jatkuvan sitkeänä. Asialle haluttiin todella tehdä jotain ja Pekingissä onnistuttiinkin laatimaan ja hyväksymään mittava asiakirja, jossa käsitellään laajasti naisille tärkeitä kysymyksiä. Siihen myös sisällytettiin kahdentoista kohdan lista keskeisistä ongelma-alueista naisten aseman edistämiseksi. Näitä olivat esimerkiksi naisten ihmisoikeuksien kunnioittamisen, edistämisen ja turvaamisen laiminlyöminen, naisten ja miesten eriarvoisuus vallanjoossa ja päätöksenteossa kaikilla tasoilla, naisiin kohdistuva väkivalta sekä tyttölasten tilanne. Siinä myös määritellään strategiset tavoitteet näille eri ongelma-alueille ja ehdotetaan konkreettisia toimia joihin on ryhdyttävä tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi siinä suositeltiin kansallisten naisten oikeuksia ajavien toimielinten olevan pääministerin yksikössä. Perustana pääministerin valinnalle oli naiskysymysten laajuus ja valtavirtaistamisperiaatteen käyttö. Sukupuolinäkökulma tulisi ulottaa kaikkeen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja suunnitteluun. (Pentikäinen, 2002, 550, Mäkinen 1998, 96.)

Konferenssiin osallistuneet valtiot sitoutuivat edistämään naisten tasa-arvoa, asemaa ja vaikutusvaltaa sekä takaamaan naisille ihmisoikeudet ja perusvapaudet ilman syrjintää. Lisäksi valtiot lupasivat taata naisille mahdollisuudet toteuttaa kaikkia potentiaalisia kykyjään yhteiskunnassa. Asiakirja laadittiin nimenomaan välineeksi naisten vaikutusvallan lisäämiseksi sekä heidän täyden ja tasavertaisen osallistumisensa edistämiseksi kaikilla yhteiskunnan aloilla päätöksentekoprosessit ja vallankäyttö mukaan lukien. Siinä myös todetaan, että naisten alhainen osuus talouden ja politiikan päätöksentekijöissä on osoitus sellaisista rakenteellisista ja asenteellisista esteistä, joihin on puututtava positiivisin erityistoimin. Hallitukset siis sitoutuivat varauksetta ja aktiivisesti poistamaan rajoituksia sekä esteitä naisten ihmisoikeuksien toteutumisen ja osallistumisen tieltä. Valtioiden tulisi entistä tehokkaammin edistää naisten asemaa sekä vaikutusvaltaa ja hallitukset totesivat, että edellä mainitut asiat on laitettava tärkeysjärjestyksessä

etusijalle niin hallitusten kuin kansainvälisen yhteisön tasolla. Hallitukset myös sitoutuivat huomioimaan sukupuolinäkökulman kaikissa toimintapolitiikkaa ja -ohjelmia koskevissa budjettipäätöksissä sekä yleisesti säätämään budjettejaan niin, että varmistetaan julkisten varojen jakaantuminen tasapuolisesti naisille ja miehille. Tämän lisäksi vahvistettiin valtioiden sitoutuminen muun muassa YK:n naissopimukseen, vuoden 1985 Nairobien strategioihin ja vuoden 1993 YK:n Wienin ihmisoikeuskonferenssin asiakirjan toteutumiseen. (Pentikäinen, 2002, 550)

Pekingin toimintaohjelman monissa eri luvuissa käsitellyillä kysymyksillä on ihmisoikeuslottuvuuksia. Esimerkiksi naisiin kohdistuva väkivalta nähdään selvästi ihmisoikeuskysymyksenä. Köyhyyttä, koulutusta ja terveyttä koskevissa luvuissa käsitellyillä asioilla oli suora yhteys taloudellisiin ja sosiaalisiin ihmisoikeuksiin, kun taas vallankäyttöä ja päätöksentekoa koskevilla kysymyksillä puolestaan kansalais- ja poliittisiin oikeuksiin. Toimintaohjelman viittauksia seksuaali- ja suvunjatkamisoikeuksiin mukaan lukien terve sukupuolielämä ilman pakkoa, syrjintää tai väkivaltaa, voidaan pitää merkittävänä saavutuksena ja edistysaskeleena naistenihmisoikeuksien tunnustamisen näkökulmasta. Tämä on tärkeä vaatimus siksi, että myös naisilla, miesten lailla, tulee olla oikeus päättää sukupuolielämästään ja lasten synnyttämisestä. Edellä mainitut oikeudet eivät yleensä ole ongelmallisia miesten näkökulmasta, mutta ne ovat keskeisiä kysymyksiä naisten elämälle. (Pentikäinen, 2002, 550-551)

Pekingin kokouksessa valtiot sopivat, että toimintaohjelma toteutetaan vuoteen 2000 mennessä. New Yorkissa vuonna 2000 järjestetyissä YK:n yleiskokouksen erityisistunnossa hallitukset arvioivat Pekingin toimintaohjelmaa ja totesivat, että määriteltyjen tavoitteiden toteutuminen oli vielä keskeneräistä. Tästä johtuen hallitukset vahvistivat yksimielisesti uudestaan sitoutumisensa Pekingin toimintaohjelmaan. Tämän lisäksi he korostivat resurssien, myös taloudellisten, ohjaamista naisten aseman parantamiseen ja sukupuolten tasa-arvon toteuttamiseen sekä sitä, että yhteiskunnan resurssien jakamisessa on yleisesti huomioitava sukupuolinäkökulma. (Pentikäinen, 2002, 551.)

Menestyksestään huolimatta kokous aiheutti vihamielisen reaktion miesryhmissä joita oli kristillisistä ryhmistä Yhdysvalloista aina Vatikaaniin ja fundamentalisti muslimeihin hallituksiin asti (Tickner 2001, 118). Reaktioiden ei kuitenkaan annettu haitata tärkeäksi koettua toimintaa ja seuraava ”päivityskokous” on suunnitteilla vuodelle 2015.

4.4. Sopimusten kritiikkiä ja varaumat

Eri ihmisoikeussopimukset ovat kohdanneet elinkaarensa aikana monenlaista kritiikkiä. Yleensä niiden syytetään olevan liian länsimaisia ja ne eivät näin ollen ota tarpeeksi huomioon eri maiden omia kulttuurisia näkemyksiä. Toisaalta niiden on myös syytetty olevan imperialistisia ja niiden on katsottu olevan siirtomaavallan uusi muoto. Yhtä usein on kuitenkin todettu, että ihmisoikeudet ja erityisesti naisten oikeudet tulisivat omata jonkinlaiset universaalit normistot joiden puitteissa toimia. Tämän johdosta kiistan kohteena onkin yleensä se, tulisiko normiston kokonaan olla universaali vai tulisiko niiden paremmin huomioida kulttuurirelativismi.

Mielestäni naistenoikeuksien sopimuksessa on huomioitu kulttuurirelativismi ottamalla mukaan varaumat. Toisaalta myös tämä ratkaisu on aiheuttanut kritiikkiä. Kansainvälinen oikeus sisältää valtioiden rajoitetun mahdollisuuden tehdä varauksia eli olla sitoutumatta joihinkin sopimuksen velvoitteista. Yleisellä tasolla varaumien sallittavuutta on säännelty valtiosopimusoikeutta koskevassa Wienin yleissopimuksessa vuodelta 1980. Kiellettyjä ovat varaumat, jotka ovat ristiriidassa valtiosopimuksen tarkoituksen sekä päämäärän kanssa ja tämä on voimassa myös CEDAW-sopimuksen kohdalla. Tämän lisäksi varaumat voivat perustua vain voimassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön, jonka sisältö on selvitettävä varauman yhteydessä. CEDAW-sopimuksen kohdalla varaumat vastaanottaa YK:n pääsihteeri ja hän myös ilmoittaa kaikille valtioille, mitä varauksia valtiot ovat tehneet tähän yleissopimukseen. Varaumat voidaan myös milloin tahansa peruuttaa jättämällä sitä koskeva ilmoitus YK:n pääsihteerille. (Scheinin, 2002, 10, ¹⁴)

Kypros asetti myös ratifioidessaan 1985 CEDAW-sopimukseen varauman artiklaan 9 (2):

"The Government of the Republic of Cyprus wishes to enter a reservation concerning the granting to women of equal rights with men with respect to the nationality of their children, mentioned in article 9, paragraph 2 of the Convention".

Kyseinen artiklan kohta suomeksi:

"Sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yhtäläiset oikeudet kuin miehille heidän lastensa kansalaisuuteen nähden".

¹⁴ kts. Liite 3 artiklat 17-30

Kypros kuitenkin poisti tämän varauman vuonna 2000 lainmuutokseen vedoten.

Näiden varaumien avulla on pyritty takaamaan se, että mahdollisimman monet maat pystyvät ratifioimaan esimerkiksi naistenoikeuksien sopimuksen. Tämä tosin on tuonut sen, että valtio voi ratifioida sopimuksen, mutta kirjaa monia eri varaumia vedoten omaan kansalliseen lainsäädäntöönsä ja muokkaa näin ollen sopimuksen omalla kulttuurilleen sopivaksi. Varaumat eivät kuitenkaan ole kaikille riittäneet ja näin ollen monet alueet kuten esimerkiksi Lähi-itä on luonut kokonaan oman ihmisoikeusnormiston kansainvälisen rinnalle.

5. SUBJEKTIN ÄÄNEN TURVAAMINEN VALTIOIDEN KERTOMUKSISSA

Pääasiallisena tutkimuskohteenani ovat kirjalliset dokumentit. Tällöin narratiivinen metodi ei ole kaikkein yleisin ja helpoin tapa analysoida niitä, koska narratiivista metodologiaa käytetään pääasiallisesti haastattelumateriaalin tai päiväkirjojen analyysikeinona. Narratiivinen metodi on kuitenkin hyvin laaja-alainen sekä monipuolinen työväline ja tämän vuoksi olen käyttänyt hieman luovaa metodiotetta ja ajoittain olen haastanut olemassa olevat analyysimenetelmät.

Narratiivin alaisuuteen menee hyvin erilaisia tutkimusmenetelmiä ja niitä voi käyttää sekä tulkita omien tarpeidensa mukaan. Toisaalta tämä tuo tietynlaista vapautta omaa työtäni ajatellessa, mutta se myös lisää analysoinnin ongelmia, koska narratiivinen ote soveltuu kaikkein parhaiten haastattelututkimukseen.

Se miksi sitten päädyin lopulta kuitenkin narratiivin käyttöön oli se, että ihmisoikeusmekanismeja rakennettaessa sekä niiden toimintaa seurattaessa olennaista on subjekti ja sen ääni. Valtioiden ihmisoikeusmekanismit ovat tehty suojelemaan subjektia ja hänen oikeutta käyttää ääntänsä.

5.1. Narratiivinen metodi ja sen käyttö subjektin äänen turvaamisessa

Elämässä ja kirjallisuudessa kertomus on helposti tunnistettava kokonaisuus, eikä tuota vaikeuksia sanoa, että joku kertoo. Voimme aloittaa näin: kertomus on vastaus kuulijan esittämään kysymykseen: ”Mitä on tapahtunut?”, ”Mikä on muuttunut?”, ”Mitä on tehty, toimitettu?” Ihmisten maailma siis perustuu tarinoiden kertomiseen ja niiden kuuntelemiseen (Kinnunen 1991, 82, Ekonen 2007, 31).

Omassa työssäni ajattelen, että CEDAW -komitea¹⁵ on esittänyt kysymykset Kyproksen valtiolle pyytäessään heiltä kertomusta CEDAW – sopimuksen täytäntöön panosta. Yleensä komitea pyytää tarkennuksia, konkreettista tietoa mitä muutoksia on tehty ja mitä tullaan tekemään. Lisäksi CEDAW – sopimuksen suomennoksen 18. artiklassa todetaan, että ” *Sopimusvaltiot sitoutuvat toimittamaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille komitean käsiteltäväksi **kertomuksen** niistä lainsäädännöllisistä oikeudellisista, hallinnollisista ja muista toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet tämän yleissopimuksen määräysten toteuttamiseksi, sekä tässä suhteessa tapahtuneesta edistyksestä*”¹⁶ (CEDAW suomeksi).

Historiallisesti tarkasteltuna narratiivi sai alkunsa Aristoteleen tutkiessa kreikkalaista tragediaa. Rakenteeltaan narratiivi on yleensä klassinen, käsittäen alun, keskivaiheen ja lopun. Nykypäivänä narratiivi on periaatteessa kerrontaa. Se voi olla puhetta, haastattelua, tarinoita, uutisia, historiallisia dokumentteja, kuvia, videoita eli hyvinkin erilaista tuotettua materiaalia (mm. Riessman 2008, 4). Olennaista sille on kuitenkin se, että se haluaa sanoa jotain ja kertoa jotain sen laatijasta.

Terminä narratiivi käsittää monia eri tarkoituksia ja sitä käytetään hyvin monella tavalla, usein kuitenkin synonyymina tarinalle. Perustavanlaatuisen kriteeri narratiiville on ehdottomasti vastavuoroinen riippuvaisuus. Oli sisältö mikä tahansa, tarinat vaativat tapahtumien ja ideoiden johdonmukaista linkittymistä. Kertomus taas on teksti, joka esittää sarjan kuvitteellisia tapahtumia ja tarina on tuo sarja tapahtumia. Kertomus on siis kertova esitys jostakin eli tarina. Esimerkiksi tarinalla voidaan viitata kaunokirjallisiin tuotteisiin, kaunokirjallisista lajityypeistä muotonsa lainaaviin teksteihin, suullisesti kerrottuihin tarinoihin, ajattelumuotoihin ja myös elävän elämän episodeihin. Minä viittaan tässä omassa työssäni kertomuksella ja tarinoilla nimenomaan Kyproksen valtion kirjoittamiin CEDAW-komitealle toimitettaviin seurantakertomuksiin. (Laitinen & Uusitalo 2008, 110, Kaasila 2008, 47–48, Laitinen ym. 2008, 111, Riessman 2008, 3, 5-6.)

Narratiivinen lähestymistapa ei myöskään ole yhtenäinen teoreettismetodologinen suuntaus, vaan enemmän tieteiden välinen keskusteluverkosto, jota yhdistää tarinan käsite ja jossa jopa itse tarinan käsite voidaan eri yhteyksissä ymmärtää eri tavoin. Narratiivisuuden hahmottamista tieteellisen tutkimuksen lähestymistapana vaikeuttaa metodikirjallisuuden osittainen ristiriitaisuus. Lisäksi

¹⁵ kts. 6.2. cedaw-komiteasta

¹⁶ Kursivointi ja vahvennus omaa

narratiivisessa tutkimuksessa muodon ja sisällön erottelu ei läheskään aina ole kovin selväpiirteistä. Sama seikka pätee myös narratiivin muodostaman kokonaisuuden ja sisältämän kategorioiden erottamiseen. Lopullisena pyrkimyksenä tuleekin olla näiden lähestymistapojen integroiminen. Myös narratiiviin liitetty käsitteistö on monimerkityksellinen. (Laitinen & Uusitalo 2008, 110, Kaasila 2008, 47–48, Laitinen ym. 2008, 111.)

Feministisessä tutkimuksessa puhuttaessa narratiivista, on joskus käytetty termiä äänen antamisesta haastateltaville naisille, mutta esimerkiksi Catherine Riessman (1993, 8) ei menisi näin pitkälle. Hänen mielestään kenellekään ei voida antaa ääntä, vaan meidän tulisi kuunnella ääniä, tallentaa niitä ja lopulta tulkita niitä. Minä olen omassa tutkimuksessani käyttänyt narratiivia juuri tällä ajatuksella, että narratiivin käsite on ymmärryksen ja tulkinnan väline.

Omassa työssäni hyödynnän narratiivin monimerkityksellisyyttä ja termistön laaja-alaisuutta. Käytän tutkimusmateriaalina Kyproksen valtion virallisia kertomuksia, jolloin valtiolle syntyy yksi yhtenäinen ääni. Mutta se mikä on olennaisinta, on edellisessä kappaleessa oleva lause jossa todetaan, että narratiivisessa tutkimuksessa kuunnellaan ääniä, tallennetaan niitä ja lopulta tulkitaan niitä. Käyttäessäni hyväksi Joseph Slaughterin tulkintaa narratiivista ja tutkimusmateriaaleina valtion kirjoittamia CEDAW-kertomuksia naisten oikeuksien toteutumisesta, täytän narratiiviselle tutkimukselle asetetut määritteet, koska tulkitseen Kyproksen valtion tallennettua ääntä. Seuraavassa selitän tarkemmin kuinka Slaughter tulkitsee narratiivin merkityksellisyyden ihmisoikeuksien kohdalla.

Joseph Slaughterin mielestä kansainväliset ihmisoikeudet voidaan ymmärtää sitoumuksena Äänelle¹⁷, eräänlaisena työkaluna taata yksilön narratiivi. Ihmisoikeuslainsäädännön pitäisi edistää tietoisuutta itsestä ja subjektista. Kun ymmärretään kansainvälinen ihmisoikeuslainsäädäntö sitoumuksena narratiivisuudelle, se antaa mahdollisuuden yksilölle haastaa häntä sortavat valtarakenteet. (Slaughter 1997, 429-430.)

Kun ymmärtää paremmin mitä subjekti tarvitsee kertoakseen tarinansa, me voimme arvioida oikeudet ja kiellot sekä niiden toimivuuden narratiivin takaamiseen. Yleensä poliittiset ja kansalaisoikeudet ovat ensimmäisenä takaamassa narratiivin. Taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet tulevat tärkeäksi, kun halutaan ymmärtää yksilön tarpeita tasa-arvoiseen palkkaukseen ja

¹⁷ Slaughter käyttää termiä the voice ja siksi olen itse päätenyt kirjoittamaan termin Ääni isolla

turvalliseen työskentelyyn joiden avulla voidaan taata hänelle mahdollisuus kertoa omaa tarinaansa. (Slaughter 197, 430.)

Ihmisoikeuslainsäädäntö on pyrkinyt huomioimaan niin filosofisen kyseenalaistamisen kuin sosiologisen ymmärtämyksen ihmisen subjektiivisuudesta. Ymmärtämisemme luonne ihmisen subjektiivisuudesta on keskeistä mille tahansa perusteelliselle ihmisoikeus keskustelulle. (Slaughter 1997, 407) Tämän vuoksi olen työni alkupuolella käynyt läpi erityisesti feminististä subjektikuvaa naisesta sekä subjektin syntyyn liittyvistä muun muassa emansipaatiosta ja genderistä ymmärtääkseni paremmin naisten oikeuksia ja niiden toteutumista.

Slaughter on omassa tutkimuksessaan pohtinut subjektin olemassaoloa ja sitä kuinka ihmisoikeudet toimivat osana narratiivin rakentamista. Hän on käyttänyt esimerkkinä Ranskan harjoittamaa siirtomaavallan aikaa Algeriassa ja kiinnittänyt huomiota ranskalaisten käyttämään kidutukseen. Kidutus välineenä tuhoaa puhuvan subjektin. Se tuhoaa myös subjektin äänen ja sen jälkeen pakottaa Äänen tiedostamaan oman tuhonsa. Ihmisoikeusrikkomukset tähtäävät Ääneen ja siksi Slaughterin (1997, 407, 430) mielestä Äänen pitäisi olla kansainvälisten ihmisoikeusinstrumenttien keskiössä.

Subjektin identiteetti on sidottu äärimmäisen monimutkaiseen suhteeseen yhteisön, perinteen ja historian kanssa. Kulttuuri ja perinne jotka ympäröivät yksilöä, ovat juuri niitä jotka mahdollistavat hänen kertoa tarinaansa ja tehdä mahdolliseksi jatkaa valintojen ja määritelmien tekoa elämässään. Kansainväliset ihmisoikeudet taas luovat ja edistävät universaalia, muuttumatonta, yhtenäistä ja tiedostavaa subjektia jolla on selkeät rajat ja kiinnostukset. Tämän mukaan subjekti siis tietää mitä haluaa ja kuinka saa sen. Ainoastaan ihmisoikeusrikkomukset ovat hänen tiellään. (Slaughter 1997, 411) Tämä ristiriitaisuus tuo tietynlaisen ongelman subjektille ja sen identiteetille. Tämä myös heijastelee universalismin ja kulttuurirelativismiin välisiä kiistoja. Itse kuitenkin näen asian niin, että ihmisoikeuksien luoma subjekti on tietynlainen ideaali tavoitesubjekti jonka toteutuminen täysipainoisesti jokaisen kohdalla olisi suotavaa. Todellisuudessa meihin kuitenkin vaikuttavat yhteisö ja perinteet, mutta mielestäni myös näissä puitteissa pystytään toteuttamaan ainakin jollain tasolla ihmisoikeuslainsäädännön subjektikuvaa, mikäli valtio vain antaa siihen mahdollisuuden.

Käsityskyky puhuvasta subjektista muuttuu ajan tai kulttuurin mukaan. Tällöin käsitys ihmisoikeuksista jotka takaavat subjektin mahdollisuuden narratiiviin itsestään tulisivat myös muuttua (Slaughter 1997, 412). Tämä on seikka mikä asettaa haasteen niin ihmisoikeuslainsäädännölle kuin myös valtiolle. Tämän vuoksi valtioiden olisi erittäin hyvä tehdä seurantakertomuksia, koska joskus menneisyydessä tehty toimenpide subjektin olemassaolon

turvaamiseksi voi nykypäivänä olla jo täysin vanhanaikainen, riittämätön tai nyky-yhteiskuntaan sopimaton. Lisäksi naisten oikeuksien sopimuksen puitteissa järjestettävät seurantakokoukset kuten Pekingin kokous antavat yhteisöille mahdollisuuden päivittää näkemyksiään niin subjektista kuin häntä turvaavasta lainsäädännöstä.

Slaughterin kuvaamaa ihmisoikeuksien sortoa voisi luonnehtia modernin subjektin tarinan kerronnan loukkaamiseksi. Väitteensä tueksi hän on tutkinut erityisesti Äänen ja yksilön subjektin tuhoutumista kidutuksen vaikutuksesta. Niin sanotut negatiiviset oikeudet eli ne toimet jotka valtion tulee kieltää kuten kidutus ja katoaminen, kelpaavat ihmisoikeuksiksi, koska ne yrittävät taata subjektin vapaan narratiivin. Mikäli narratiivisuus määriteltäisiin jaksiksi ja ihmisoikeuksien sorto asetettaisiin tälle jaksolle jonka toisessa päässä olisi painostava äänettämyys ja toisessa päässä taistelunhaluinen äänekkyys, niin tällöin ihmisoikeusinstrumentteja sekä normeja voidaan arvioida ja niiden vaikuttavuutta voimistaa tällä jaksolla sekä samalla luoda julkinen kansainvälinen tila joka vahvistaisi kaikkia ihmisiä puhumaan. (Slaughter 1997, 413). Omassa työssäni tulkitseen tässä mainitut ihmisoikeusinstrumentit niin, että valtioiden tuottamat naisten oikeuksien seurantakertomukset ovat omanlaisensa instrumentti.

Hyväksyessään universaalien Ihmisoikeusjulistuksen, YK:n yleiskokous oli yhtä mieltä siitä, että ensimmäinen hyöty ihmisoikeuksien turvaamisesta on maailma jossa ihmiset voivat nauttia sananvapaudesta. Vapaus kertoa oma tarinansa on juuri sitä mitä Ihmisoikeusjulistuksen 30 artiklaa yrittävät taata kieltämällä epäkohdat jotka yrittävät tuhota ihmisen Äänen. (Slaughter 1997, 415.)

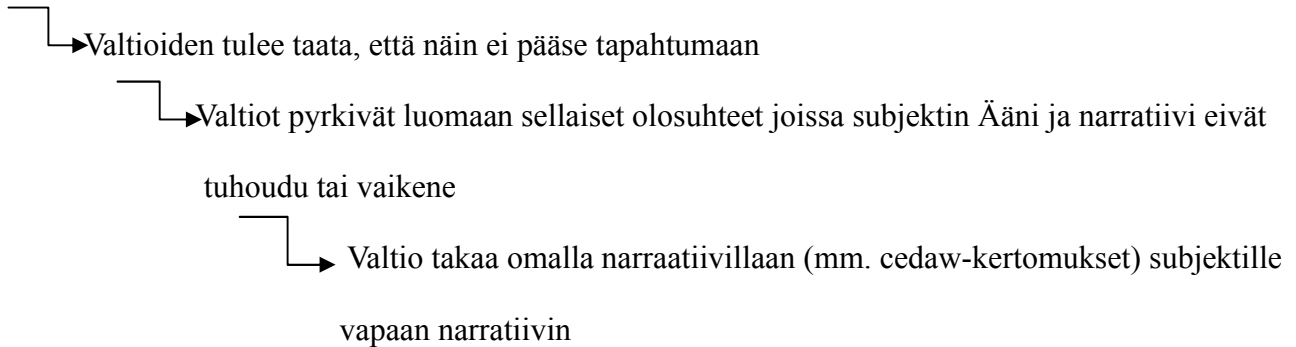
Ranskalaiset siirtomaavaltansa aikana Algeriassa syyllistyivät moniin ihmisoikeusrikkomuksiin. He kuitenkin olivat sitä mieltä, että eivät tehneet mitään väärää. Algerialaiset eivät vielä olleet valmiita ihmisoikeuksia varten, koska he olivat ali-ihmisiä ja tämän vuoksi universalismi ei koskenut heitä. Algerialaisilla todettiin kidutuksen seurauksena, että he menettivät kyvyn narratiivin tuottamiseen. Äänen tuhoaminen oli tarkoituksellista. Äänen joka löytää minuuden ja puhuu minuudesta, äänen joka tarjosi vastakkaisen narratiivin kolonialismista. Äänen tuhoamisella pakotettiin ihminen todistamaan valtion voimaa. (Slaughter 1997, 418-419.)

Mielestäni samaan on usein pyritty naisten kohdalla. On katsottu, että nainen ei ole ihminen, vaan ali-ihminen, yhteiskunnan toinen ja hänen Äänensä on yritetty tuhota. Keinona ei välttämättä enää nykyään ole suoranainen kidutus, vaan useimmiten pakotettu prostituutio, ihmiskauppa, lähisuhdeväkivalta ja raiskaukset. Kun naisen Ääni tuhoetaan, häntä on helpompi alistaa ja hallita. Tällöin kuvaan tulee valtio jolla on mahdollisuus, niin halutessaan, estää tämä naissubjektin Äänen

tuhoaminen. Valtio voi hyväksyä naisten oikeuksien sopimuksen ja omalla narratiivillään estää tai taata naisen narratiivin tuhoamisen.

Olen siis käyttänyt tätä Slaughterin tapaa puhua ihmisoikeuksista oman työni narratiivin tutkimisena. Olen tulkinut hänen ajatustaan seuraavalla tavalla:

Ihmisoikeusrikkomukset hiljentävät subjektin äänen

Kuinka aion sitten hyödyntää tätä narratiivin tulkintamuotoa omassa työssäni? Valitsen työtäni varten CEDAW-sopimuksen artikloista ne joiden voimaan saattamisessa Kyproksella on ollut kaikkein eniten ongelmia. Teen tämän rajauksen siksi, että hyväksytyään CEDAW-sopimuksen, Kypros voi omalla narratiivillaan taata naissubjektin narratiivin vapauden ja estää sen tuhoamisen tai hiljentää sen. Subjektin narratiivin ja Äänen täysipainoisen toteutumisen esteenä ovat muun muassa yhteiskunnalliset epäkohdat.

Artikloiden rajauksessa käytän apunani muun muassa CEDAW-komitean huomautuksia ja kyproslaisen kansalaisjärjestön varjokertomusta sekä kahta Kyproksella tehtyä tutkimusta jotka esittelin luvussa 1.3.. Tämän jälkeen käyn läpi Kyproksen kirjoittamat CEDAW-kertomukset ja erityisesti ne kohdat jotka käsittelevät valitsemiani artikloita. Koska valtio takaa omalla narratiivillaan subjektille vapaan narratiivin, tulee minun löytää ja nostaa esille Kyproksen oma narratiivi. Pyrin siis luomaan kuvan olemassa olevasta valtion kertomuksesta. Se ei ole aivan yksinkertaista, koska käsiteltävä teksti on virallisessa valtion raportin muodossa, mutta kuten mainitsin aikaisemmin määrittellessäni narratiivia, niin nykypäivänä narratiivi on kerrontaa. Se voi olla hyvin erilaista tuotettua materiaalia, mutta olennaista sille on, että se haluaa sanoa jotain ja kertoa jotain sen laatijasta. Kyproksen CEDAW –kertomus oletettavasti haluaa sanoa jotain ja kertoa jotain sen laatijasta, koska se antaa kuvan valtiosta ja sen tavoista huolehtia kansastaan. Tämän jälkeen aion eritellä sen, mitä Kypros on tehnyt taatakseen subjektille vapaan narratiivin sekä Äänen ja korjatakseen vapauden esteenä olevat mahdolliset epäkohdat. Tässä kohdin tulen

myös pohtimaan ovatko Kyproksen toimet olleet riittäviä käyttämällä hyväksi muun muassa TIP-raportteja¹⁸ ja NGO:n tekemää varjokertomusta. Näitä raportteja ja Joseph Slaughterin tulkintaa narratiivista apuna käyttäen tulen myös tulkitsemaan onko valtio narratiivillaan turvannut subjektin narratiivin eli olenko metodillani saanut vastaukset tutkimuskysymyksiini.

6. KYPROKSEN VALTION NARRATIIVI SUBJEKTIN VAPAAN NARRATIIVIN TURVAAJA?

6.1. Naistenoikeuksien ongelmakohdat

Usein kansainvälisen oikeuden sopimusten kanssa käy niin, että paperilla ne näyttävät hienoilta ja tehokkailta, mutta valtion politiikan tasolla ne muuttuvat vain palaksi paperia. Naisoikeuden professori Kevät Nousiainen (1998, 52) onkin todennut, että naisten ihmisoikeuksien ongelmalliset kysymykset näyttävät liittyvän niihin rajauksiin ja ratkaisuihin, joita sisältyi jo alkuperäiseen ihmisoikeuksien malliin. Naistenoikeuksien kohdalla ongelmat olivat olemassa jo sopimusten luomisvaiheessa eikä sopimusten synnyttyä niitä osattu poistaa. Nousiainen viittaa erityisesti siihen, että yhteiskuntasopimusteorioiden mukaan valtio oikeutettiin sillä perusteella, että se kykenisi suojelemaan alamaisiaan mielivaltaiselta väkivallalta. Luovuttamattomien ihmisoikeuksien teoria puolestaan Nousiaisen mukaan suojelee alamaisia valtion vallan väärinkäytöltä. Mutta todellinen ongelma onkin se, että perheen ajateltiin edeltävän valtiota ja sen piirissä vallitsevat valtasuhteet jäivät väkivallan käytön organisoinnin ulkopuolelle. Tästä on seurannut se, että naisiin kohdistuva perheväkivalta on tulkittu sellaiseksi asiantilaksi, josta valtio ei ole vastuussa. (Nousiainen, 1998, 52)

Naisiin kohdistuva väkivalta ei ole kuitenkaan ainoa ongelmakohta. Useat ihmisoikeusjärjestelmän ristiriidat liittyvät avioliittoon ja perhesuhteisiin sisältyvään syrjintään ja etenkin oikeuden sukupuolineutraalius, on pelkkä harha. Syrjintä on osoittautunut ongelmalliseksi monissa maissa, niissäkin, joissa naisen asemaa on pidetty hyvänä. (Nousiainen, 1998, 54, Nousiainen & Pylkkänen 2001, 10, Nousiainen & Pentikäinen 1998, 60)

Vuonna 1993 Wienin ihmisoikeuksien maailmankonferenssissa valtioiden yksimielisesti hyväksymään toimintaohjelmaan sisällytettiin kohta naisten ihmisoikeuksien vahvistamiseksi ja

¹⁸ kts 6.3. TIP: Trafficking in Persons

aloite valitusoikeuden luomisesta naisten oikeuksien sopimukseen. Wienin toimintaohjelman mukaan ”sopimusten soveltamista valvovien viranomaisten tulisi jakaa tarpeellista tietoa, jota naiset voisivat tehokkaammin käyttää nykyisiä sopimusten mukaisia menettelytapoja pyrkimyksissään saada käyttää täysimittaisesti ja tasavertaisesti ihmisoikeuksia joutumatta syrjinnän kohteeksi”. (Pietarinen 1998, 111.)

Lisäksi Sinikka Mustakallio (1998, 180) esittää kysymyksen voivatko esimerkiksi naisten tasavertaiset poliittiset oikeudet toteutua yhteiskunnassa, jossa tiedonvälitys sekä mainonta välittävät naisten arvoa alentavia asenteita ja mielikuvia sekä jossa seksibisnes ja avoin prostituutio ovat arkipäivää? Tämä kysymys voidaan myös heijastaa kyproslaiseen yhteiskuntaan joka perusrakenteiltaan on hyvin vanhoillinen ja patriarkaattinen. Ortodoksinen uskonto on koko ajan läsnä yhteiskunnassa mutta samaan aikaan ”night clubien” sekä ”kabareen” kautta toimiva prostituutio on osa tavallista katukuvaa ja sen pääasiallisia käyttäjiä ovat kyproksenkreikkalaiset miehet. Lisäksi tienvarsimainonta voi paikoitellen olla jopa pornokuvastomaista tasoa esittäen naisia sellaisissa kuvissa jotka eivät todennäköisesti Suomessa koskaan pääsisi katukuvaan asti. Lisäksi mainoskuvissa olevat naiset eivät yleensä näytä paikallisilta naisilta pitkine vaaleine hiuksineen ja sinisine silmineen. Millaista viestiä tällainen yhteiskunta antaa naisilleen? Haluaako se todella naisensa, niin syntyperäiset kuin muualtakin tulleet, osaksi yhteiskuntaa, tasa-arvoiseen asemaan miesten kanssa?

Edellä olevat lainaukset osoittavat naisten oikeuksien ongelmakohtia ja niistä yksikään ei ole vieras asia Kyproksen kohdalla. Kyproksella on myös isoja ongelmia ihmiskaupan suhteen sekä sen, että kaikki virkamiehet eivät ole aivan ajan tasalla lainsäädännön kanssa. Kyproksen valtiolla on myös ongelmia naisten oikeuksien tiedottamisen suhteen ja sen suhteen kuka lakia tulkitsee, koska asioista tehdyt päätökset menevät sen mukaan. Lisäksi Kyproksen lainsäädäntö oli hyvin pitkään riippuvainen kirkon näkemyksistä ja edusti sen esittämää linjaa eettisyydessä sekä moraalisissa. Myös lain näkemys naisesta oli hyvin pitkälti kirkon sanelema. Nämä ongelmat ovat sellaisia jotka ovat tulleet esille niin paikallisten kansalaisjärjestöjen kuin myös esimerkiksi tutkijoiden taholta. Olen kerännyt liitteeseen¹⁹ joitakin artikkeleita Kyproksen kipukohdista jotka liittyvät yllä mainittuihin ongelmiin. Valitettavasti minulla ei kuitenkaan ole viimeisessä kappaleessa mainitsemistani

¹⁹ Liite 4 artikkelit

mainoksista tai night clubien ulkoseinistä kuvia, mutta jos olette käyneet Kyproksella, olette varmasti törmänneet niihin.

6.2. CEDAW-komitea ja sen käytännöt

Työni peruslähtökohtana ovat Kyproksen valtion CEDAW-kertomukset. Nämä kertomukset tehdään CEDAW- komitealle jonka tehtäviin kuuluu tasa-arvokehityksen edistäminen CEDAW-sopimuksen puitteissa. Tämän vuoksi koin oleelliseksi työni kannalta tuoda esille kuinka tämä komitea on saanut alkunsa ja kuinka se toimii. Lisäksi olen tässä yhteydessä esitellyt myös mitä ovat varjokertomukset. CEDAW-komitea on alusta lähtien kutsunut kansalliset ja kansainväliset NGO:t mukaan työhön pyytämällä heiltä valtioiden kertomuksia vastaavia kertomuksia. Näitä kertomuksia komitea käyttää apuna käydessään läpi valtioiden virallisia kertomuksia.

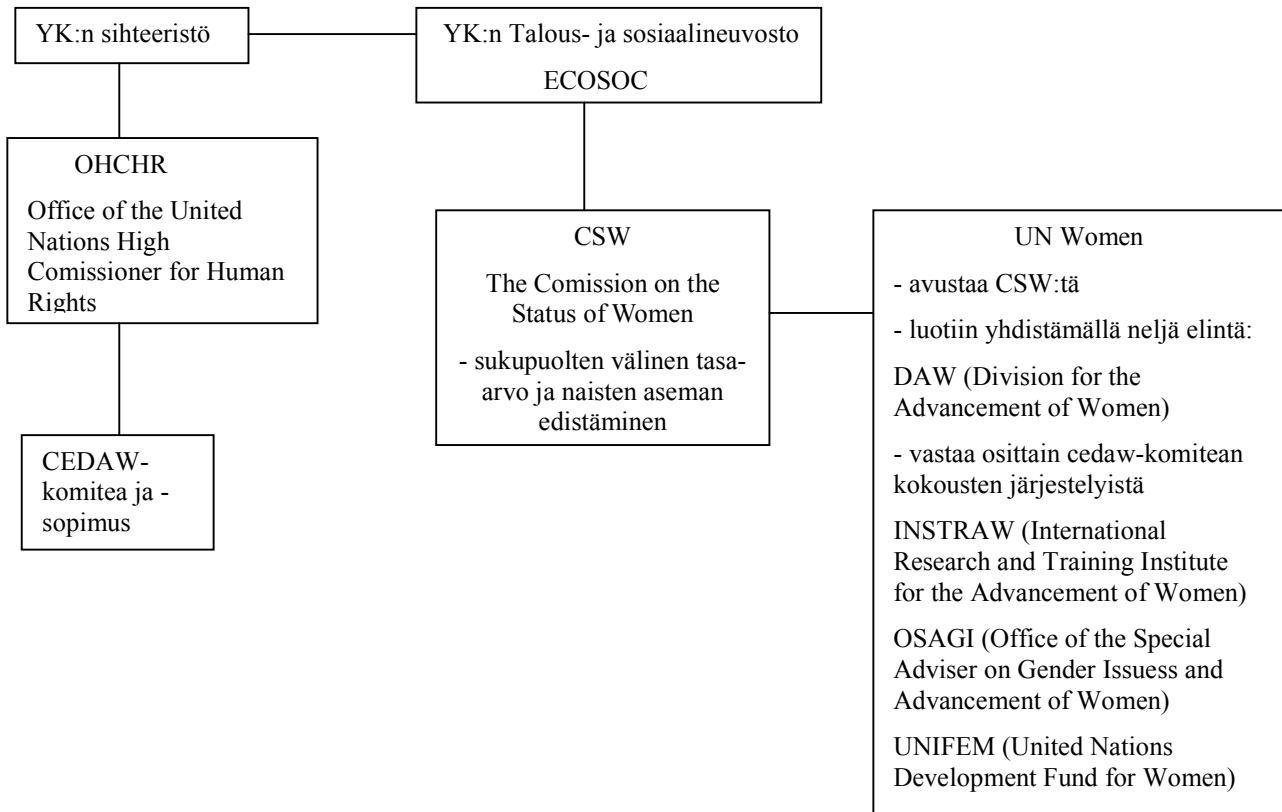
YK:ssa sukupuolten tasa-arvoasioista vastaavat useammat elimet joista ylimpänä on yksi neuvostoista eli Talous- ja sosiaalineuvosto (ECOSOC). Sen alaisuuteen perustettiin 1946 The Commission on the Status of Women (CSW²⁰), jonka toimintaan yksinomaan kuuluu sukupuolten välinen tasa-arvo ja naisten aseman edistäminen. CSW järjestää vuosittain jäsenmaiden edustajille kokouksen YK:n päämajassa ja siellä arvioidaan tasa-arvon edistymistä, asetetaan globaalit standardit ja laaditaan konkreettisia käytäntöjä joilla edistää CSW:n toiminnan tavoitteita maailmanlaajuisesti. Näissä toimissa sitä avustaa, vuonna 2011 toimintansa aloittanut UN Women joka luotiin yhdistämällä neljä sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja naisten voimaannuttamiseen erikoistunutta elintä eli DAW (Division for the Advancement of Women), INSTRAW (International Research and Training Institute for the Advancement of Women), OSAGI (Office of the Special Adviser on Gender Issues and Advancement of Women) sekä UNIFEM (United Nations Development Fund for Women). UN Women toimii kansainvälisellä kentällä yhteistyössä valtioiden kanssa avustamalla niitä pääsemään YK:n asettamiin tavoitteisiin. (mm. Lloyd 2007, 91, CSW ja UN Women)

Sitten on CEDAW-komitea jonka toimiin kuuluu CEDAW-sopimuksen²¹ voimaan saattaminen. Hierarkkisesti nämä kaksi kuuluvat OHCHR:n (Office of the United Nations High Commissioner for

²⁰ Tunnetaan Suomessa nimellä Naisten aseman toimikunta.

²¹ kts. luku 4.2.

Human Rights) alaisuuteen. Komitean varsinainen toiminta on määritelty CEDAW -sopimuksen artikloissa 17-30²². (CEDAW)

CEDAW-komitea pyrkii työssään korostamaan erityistoimien tarpeellisuutta tasa-arvokehityksen jouduttamiseksi. Näin ollen komitea pyrkii tosiasiallisen tasa-arvon saavuttamiseen eli lainsäädännöstä ei ainoastaan poistettaisi syrjiviä säädöksiä, vaan myös luotaisiin mekanismeja tasa-arvoisten oikeuksien toteuttamiselle. Tässä mielessä naisten oikeuksien sopimus on laajempi kuin esimerkiksi Euroopan unionin positiivisia erityistoimia koskeva sääntely. (Mäkinen 1998, 94.)

CEDAW-komitea (myöhemmin Komitea) perustettiin yhtä aikaa CEDAW -sopimuksen kanssa. Siihen kuuluu 23 moraaliltaan ja pätevyydeltään korkeatasoista, yleissopimuksen kattavan alan asiantuntijaa. Sopimusvaltiot valitsevat asiantuntijat kansalaistensa keskuudesta ja he toimivat henkilökohtaisessa ominaisuudessa eli eivät edusta sopimusvaltioita. Komitean jäsenet valitaan neljäksi vuodeksi ja Komitea kokoontuu yleensä vuosittain korkeintaan kahdeksi viikoksi

²² kts. Liite 3 CEDAW

käsittämään sille jätettyjä seurantakertomuksia. Lisäksi Komitea antaa Talous- ja sosiaalineuvostolle vuosittain toimintakertomuksen johon se tekee ehdotuksia ja yleisluontoisia suosituksia sopimusvaltioilta saamiensa kertomusten sekä muiden sopimusvaltioilta saatujen tietojen pohjalta. Nämä kertomukset toimitetaan myös CSW:lle tiedoksi.²³

Sopimusvaltiot sitoutuvat toimittamaan YK:n pääsihteerille CEDAW-komitean käsiteltäväksi kertomuksen niistä lainsäädännöllisistä, oikeudellisista, hallinnollisista ja muista toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet tämän yleissopimuksen määräysten toteuttamiseksi. Lisäksi niiden tulee kertoa joka neljäs vuosi sekä milloin komitea sitä pyytää mahdollisesta yleissopimuksen voimaan saattamisesta käytännössä. Kertomuksissa voidaan mainita niitä tekijöitä ja vaikeuksia, jotka vaikuttavat tämän yleissopimuksen velvoitteiden täyttämiseen. Uusi kertomus päivittää aina vanhan. (Raportointi)

Komitean tavoitteena on luoda aito keskusteluyhteys hallituksen ja CEDAW-komitean välille. Tässä suhteessa onnistumisen mahdollisuudet ovat parhaat, jos hallituksen ministeri on esittelemässä raporttia. Käytännössä aito keskusteluyhteys on kuitenkin heikko, koska läheskään kaikki maat eivät koe kertomusta tai sen laatimista tärkeänä prosessina. Komitea käsittelee kertomukset kyseisen valtion edustajan kanssa joka voi täydentää maansa kertomusta. Lisäksi Komitealla on mahdollisuus esittää kysymyksiä kertomukseen liittyen jolloin valtion edustajalla annetaan muutaman päivän vastausmahdollisuus. Näiden jälkeen Komitea yleensä antaa oman raporttinsa valtiolle jossa huomioidaan valtion edistys, nostetaan esille mahdolliset huolenaiheet ja annetaan ehdotuksia valtion tuleville toimille. Komitean näkökannoilla ei kuitenkaan ole sitovaa vaikutusta, mutta ne tulisi mieltää velvoitteiksi. (Raportointi, Mäkinen 1998, 92-93, Pietarinen 1998, 125.)

Valtioiden seurantarakertomuksissa ei yleensä tuoda esille yksittäisiä tapauksia. Jos niitä tuodaan, niiden tarkoituksena on esimerkin omaisesti kuvata kansallisia käytäntöjä sopimuksen kattamilla aloilla. Valtiot eivät myöskään halua etsiä ratkaisua yksittäisiin ongelmiin. Valtioiden kannalta tuntuu olevan miellyttävämpi ratkaisu se, että jokin muu taho tuo esille yksittäisiä ongelmakohtia jolloin valtio voi pyrkiä esittämään oman näkemyksen asiasta ja puolustaa ratkaisujaan. Tämän johdosta valtioiden seurantarakertomuskäytäntö on hieman epäonnistunut kokonaisuus, koska sen

²³ kts. Liite 3 CEDAW artiklat 17-30

kautta ei yleensä tuoda ilmi valtion kokonaisvaltaista kuvaa, vaan yksittäisiä positiivisia pilkahduksia poliittisesta todellisuudesta. (Pietarinen 1998, 115.)

Valtiot lisäksi noudattavat tätä kertomus sitoumusta hyvin joustavasti. Osa valtioista toimittaa ensimmäisen kertomuksen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta, mutta tämän jälkeen seurantakertomuksia tulee huomattavasti harvemmin. Koska valtiot eivät saa minkäänlaisia sanktioita siitä, että he eivät noudata sopimuksen 18 artiklaa²⁴, kertomusvelvoitetta ei noudateta. Tämän johdosta myös Kypros on toimittanut periaatteessa vain kaksi kertomusta, vaikka sen osalta sopimus tuli voimaan 1985. Se toimitti ensimmäisen kertomuksen 1995 ja samassa yhteydessä myös ensimmäisen seurantakertomuksen jota käytännössä kutsutaan toiseksi kertomukseksi. Toisen kertomuksen se on toimittanut 2004 ja se sisälsi 3., 4. ja 5. seurantaraportin.

6.2.1. Varjokertomukset

CEDAW-komitea on työnsä alusta lähtien kutsunut kansalliset ja kansainväliset NGO:t mukaan pyytämällä heiltä lisätietoja valtioista ja niiden toimista. NGO:n edustajille annetaan yleensä myös mahdollisuus suulliseen esitykseen. Näitä lisäinformaatioesityksiä kutsutaan yleensä varjokertomuksiksi, koska ne ovat muodoltaan ja sisällöltään samanlaisia kuin valtioiden tekemät kertomukset. NGO:t voivat toimittaa nämä omat kertomukset joko tuomalla ne Komitealle tai sitten lähettämällä ne DAW:lle joka myös ylläpitää nettisivuillaan yksityiskohtaisia tietoja menneistä ja tulevista CEDAW-komitean kokouksista, huomioiden erityisesti ne valtiot jotka ovat kertomusten jättövuorossa. Vaikka DAW-vastaakin osittain Komitean tulevien kokousten järjestelyistä, se ei lähetä virallisia kutsuja NGO:lle, vaan näiden pitää itse huolehtia varjokertomusten toimittamisesta tai mahdollisesta saapumisesta Komitean kuultavaksi. (NGO:t)

²⁴ Artikla 18:

1. Sopimusvaltiot sitoutuvat toimittamaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille komitean käsiteltäväksi kertomuksen niistä lainsäädännöllisistä, oikeudellisista, hallinnollisista ja muista toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet tämän yleissopimuksen määräysten toteuttamiseksi, sekä tässä suhteessa tapahtuneesta edistyksestä:
 - a) vuoden kuluessa siitä, jolloin yleissopimus on asianomaisen valtion osalta tullut voimaan;
 - b) sen jälkeen vähintään joka neljäs vuosi sekä milloin komitea sitä pyytää.
2. Kertomuksissa voidaan mainita niitä tekijöitä ja vaikeuksia, jotka vaikuttavat tästä yleissopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseen.

Järjestöjen toivotaan yleensä toimittavan kertomuksensa ennen varsinaista Komitean kokousta kokoontuvalle esivalmisteluryhmälle. Näiden kertomusten perusteella tehdään aihe- ja kysymyslistat valmiiksi niille valtioille, joiden kertomukset ovat esitysvuorossa Komiteassa. Varjokertomuksia ottaa vastaan myös IRAW (International Women's Rights Action Watch Asia Pacific) joka on ainoa kansallinen/kansainvälinen NGO jonka tehtäväalueena on Aasia-Tyynenmeren alue, missä se pyrkii varmistamaan, että valtioiden ilmoittamat uudistukset todella tapahtuvat. Lisäksi se toimii myös yhteistyöelimenä kansalaisjärjestöjen välillä vastaanottamalla varjokertomuksia sekä arkistoimalla niitä ja tätä kautta se toimii myös suorassa yhteistyössä CEDAW- komitean kanssa. (NGO:t, IRAW)

Kertomuksen kokoaa useimmissa tapauksissa maassa olevien naisjärjestöjen yhteisliittymä, jolle eri järjestöt toimittavat omat huomionsa ja tietonsa. Useimmiten nämä kertomukset ovat huomattavasti kriittisempiä verrattuna valtioiden antamiin virallisiin kertomuksiin, koska valtiolla on tapana vaieta ongelmista sekä epäkohdista ja tuoda esille ainoastaan myönteisiä seikkoja sekä kehityskaaria. Varjokertomuksissa myös enemmän kiinnitetään huomiota kansalaisten tasolla tapahtuvaan naisten oikeuksien yleissopimuksen toteutumiseen, kun taas valtio tuo pääasiallisesti esille oman edistymistyönsä tuloksia.

Kyproksen kohdalla varjokertomusta ei tehnyt naisjärjestöjen yhteisliittymä, vaan ainoastaan Mediterranean institute of gender studies joka toimitti varjokertomuksen vuonna 2006. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että monille kansalaisjärjestöille Naistenoikeuksien sopimus oli täysin tuntematon, kuten myös valtioiden tekemät seurantakertomukset sekä järjestöjen varjokertomukset.

6.3. TIP: Trafficking in Persons

Olen käyttänyt TIP-raportteja seuratakseni Kyproksen tekemiä toimia ihmiskauppaongelman eteen. Vaikka raportti kertookin vain yhdestä ongelma-alueesta eli ihmiskaupasta, olen ottanut ne huomioon, koska ihmiskauppa on yksi suurimmista, mutta näkymättömmistä ongelmista Kyproksella. Seuraavassa olen lyhyesti esitellyt kuinka Yhdysvaltain hallitus kuvailee lyhyesti luomaansa raporttia.

The Trafficking in Persons (TIP) raportti on Yhdysvaltain ulkoministeriön diplomatian työkalu jonka tarkoituksena ulkomaisten hallitusten mukaan otto ihmiskaupan ehkäisytyöhön. Se on omien sanojensa mukaan, maailman kattavin voimavara hallitusten ihmiskaupanvastaisessa kamppailussa ja heijastaa Yhdysvaltain hallinnon sitoutumista globaaliksi johtajaksi tässä tärkeimmässä ihmisoikeus- ja lakiasiaissa. Raportti tuottaa päivitetyn, maailmanlaajuisen katsauksen ihmiskaupan

luonteesta ja laajuudesta sekä laajan valikoiman valtioiden tekemistä toimista ihmiskaupan haastamiseksi ja eliminoimiseksi. Yhdysvaltain hallitus käyttää raporttia kytkeäkseen yhteen eri hallitusten dialogit edistääkseen ihmiskaupanvastaisia uudistuksia ja taistellakseen ihmiskauppaa vastaan sekä kohdistaa resursseja ehkäisevään työhön, suojeluun ja lakiohjelmiin. Raporttia käytetään välineenä maailmanlaajuisesti kansainvälisissä järjestöissä, ulkomaisissa hallinnoissa ja NGO:eissa resurssien kohdentamiseen. Uhrien vapauttaminen, kaupan estäminen ja ihmiskauppioiden tuominen oikeuden eteen ovat niin raporttien kuin Yhdysvaltain hallinnon ihmiskaupanvastaisen politiikan tavoitteita. (www.state.gov)

Raportissa Yhdysvaltain ulkoministeriö asettaa jokaisen valtion johonkin kolmesta tasosta sen mukaan kuinka hallinnot ovat onnistuneet täyttämään minimistandardit²⁵ eliminoidakseen ihmiskaupan. Taso 1 on korkein, mutta se ei tarkoita, että valtiolla ei olisi ollenkaan ihmiskauppaongelmaa. Päinvastoin taso 1 tarkoittaa sitä, että valtio on tiedostanut olemassa olevan ihmiskauppaongelman, on tehnyt toimia ongelman eteen ja täyttää minimistandardit. Jokaisena vuotena valtion täytyy esittää hyväksyttävä edistys taistelussa ihmiskauppaa vastaan, mikäli haluaa pysyä tasolla 1. (www.state.gov)

Esimerkiksi Suomi on tasolla yksi, mutta Kypros aloitti vuonna 2004 tasolta 2 ja sen tarkkailulistalta, kohosi välillä tasolle kaksi mutta on jälleen pudonnut tason 2 tarkkailulistalle. Kyproksen ongelmana on olla ihmiskaupan kauttakulku- ja kohdema. Ongelma on tiedostettu, mutta sen poistamiseksi ei juuri löydy intressejä valtion taholta. Jokaisella tasolla on oma tarkkailulistansa ja valtio asetetaan sinne jos sen toimet vaikuttavalta sitä, että se tulisi tiputtaa yhtä tasoa alemmas. Raporttia on kritisoitu vuosia muun muassa sen vuoksi, että Yhdysvallat ei ole arvioinut itseään ja arviointikriteerit ovat sen itsensä asettamia. Tällä hetkellä Yhdysvallat on mukana raportissa, mutta on eri asia onko arviointi objektiivista. Raportin käytön laajuudesta ei ole varsinaisesti tietoa, mutta ainakin Suomen suurlähetystöt seuraavat kohdemaansa osuutta raportissa.

²⁵ kts. Liite 5 TIP minimistandardit

6.4. Kyproksen valtion CEDAW-narratiivi; todellinen naissubjektin narratiivin turvaaja?

Kypros on antanut kaksi CEDAW-sopimuksen seurantakertomusta. Ensimmäinen seurantakertomus paketti on vuodelta 1995²⁶ ja se käsitti liittymiskertomuksen sekä toisen seurantakertomuksen. Toinen paketti on vuodelta 2004 (käsitelty CEDAW-komiteassa 2006) ja se käsittää kolmannen, neljännen ja viidennen seurantakertomuksen. Ensimmäisen seurantakertomuksen aikana 1995 kansalaisjärjestöiltä ei tullut omaa varjokertomusta ja TIP-raportteja ei myöskään ollut.

Olen valinnut CEDAW-sopimuksesta tarkasteltavaksi ne artikkelit joiden toteutumisessa Kyproksella on ollut ongelmia. En ole siis käynyt läpi kaikkia artikloja 1-16²⁷, vaan olen valinnut ne jotka kansalaisjärjestö tasolla on koettu ongelmallisiksi vuonna 2006. Tällä tavoin tuon myös esille tietynlaista kehityskaarta, koska tuon esille sen mitä Kypros oli tehnyt 1995 ja miten asianlaita on n. 10 vuotta myöhemmin. Artikla 6 kohdalla olen myös hyödyntänyt ihmiskauppaan erikoistunutta TIP-raporttia ja olen tehnyt raporteista vuosilta 2004-2012 lyhyen yhteenvedon.

Olen rakentanut artikloiden analyysin seuraavasti.²⁸ Aluksi olen kirjannut kyseisen artiklan CEDAW-sopimuksesta (artikloissa olen käyttänyt Suomen valtion hyväksymää suomennosta). Tämän jälkeen selvitän ne pääkohdat joilla Kyproksen valtio on omissa kertomuksissaan vuosilta 1995 ja 2004 naisten oikeuksia toteuttanut sekä edistänyt naissubjektin narratiivin turvaamiseksi. Heijastuspintana valtion kertomuksille tulen käyttämään kansalaisjärjestön varjokertomusta. Tämän jälkeen tulee minun löytää valtion kertomuksesta sen oma narratiivi Slaughterin tulkintoja apuna käyttäen, koska Kyproksen valtio takaa omalla narratiivillaan subjektille vapaan narratiivin. Analysoin sen mitä valtion narratiivi kertoo ja onko se poistanut mahdolliset esteet jotka ovat naissubjektin vapaan narratiivin tiellä sekä ovatko valtion toimet ja narratiivi turvanneet subjektin narratiivin. Artiklan 6 kohdassa olen lisännyt TIP-raporttien yhteenvedon mukaan tekstiin. Lopuksi olen artiklakohtaisesti pohtinut kertomusten esiin nostamia ajatuksia.

²⁶ Kypros ratifioi sopimuksen 1985 ja ensimmäinen liittymiskertomus tulisi antaa vuosi ratifioimisen jälkeen ja tämän jälkeen joka neljäs vuosi tulisi antaa seurantakertomus.

²⁷ Sopimuksessa on kaikkiaan 30 artiklaa ja niistä artikkelit 17-30 käsittelevät Komitean toimenkuvaa

²⁸ CEDAW-kertomukset sekä muut siihen liittyvät asiakirjat löytyvät täältä: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/> ja varjokertomus täältä: http://www.iwraw-ap.org/resources/ngocedaw_resources.htm

Ennen artikloita teen analyysin liittymiskertomuksesta. Se oli vuoden 1995 kertomuksen johdantona ja antaa taustatietoja Kyproksen silloisesta tilanteesta sekä valtio silloisesta narratiivista.

6.4.1. Liittymiskertomus: Kyproksen tilanne sen ratifioidessa CEDAW-sopimuksen

Liittymiskertomuksissa on yleensä esittelyä valtiosta, sen yhteiskunnasta ja sekä tilastoja muun muassa työmarkkinoista, ulkomaankaupasta, koulutuksesta ja terveystilanteesta. Kertomuksen aluksi on esitelty vuodet 1960-1974 ja tämän jälkeen on yhteenveto vuosista 1975-1985.

Kypros itsenäistyi 1960 ja omasi kaikki alikehittyneiden maiden piirteet. Siitä lähtien kansa ja hallitus työskentelivät yhdessä ankarasti saavuttaakseen taloudellista sekä sosiaalista kehitystä. Tulokset olivat vakuuttavia. Kuitenkin Turkin miehitys vuonna 1974 keskeytti tämän kehityksen ja miehityksen alle jäi alue joka vastasi suurimmasta osasta valtion tuloja. Lisäksi miehityksen seurauksena osasta kansaa tuli pakolaisia omassa maassaan. Pakolaistilanteen takia maassa tuli paljon työttömyyttä erityisesti naisten keskuudessa ja muutenkin tilanteesta raskaimman taakan kantoivat naiset. Heidän osaltaan tilanteen palautuminen kesti myös kauemmin. (CEDAW-kertomukset)

YK:n naisten vuosikymmenen (1975-1984) alussa, Kypros kohtasi suuria taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia Turkin miehityksen vuoksi. Pakolaistilanteen ja osittaisen miehityksen vuoksi sosiaalipalveluita laajennettiin ja ne vapauttivat pakolaisnaiset perinteisistä velvoitteistaan perheissään. Tämän ansiosta naiset saattoivat työskennellä kodin ulkopuolella, mutta he joutuivat omaksumaan uuden ammatin, elämäntyylin ja arvot. (CEDAW-kertomukset)

Talouden uudelleen käynnistyminen oli suuri menestys ja työttömyys kääntyi työvoimapoliksi. Naisista tuli tärkeä osa työvoimaa teollisuuden aloilla, kun he olivat tähän asti työskennelleet pääasiassa maataloudessa. Kuitenkin miehityksestä johtuen valtio ei voinut täyttää kaikkia sopimuksen vaatimuksia ja taata kaikkia oikeuksia. Erityisesti Turkin miehityksen alle jääneisiin alueisiin sillä ei ole ollut vaikutusvaltaa. (CEDAW-kertomukset)

CEDAW-sopimuksen ratifiointilla on kaiken kaikkiaan ollut merkittäviä vaikutuksia Kyprokseen. Poliittinen tahto naisten oikeuksien edistämiseksi on vahvistunut ja asenne sukupuolirooleihin on muuttunut. Lainsäädäntöä on pyritty eriyttämään vanhoista tavoista sekä kirkon lainsäädännöstä. Lisäksi NGO:t ovat työskennelleet läheisessä yhteistyössä valtion kanssa ratifiointista saakka Permanent Central Agency for Women's Rights for the implementation of the Convention:in kautta. (CEDAW-kertomukset)

Valtion narratiivi liittymiskertomuksessa antaa siitä kuvan miehityksen uhrina. Klassisesti ajatellen narratiivi käsittää yleensä alun, keskivaiheen ja lopun. Koska tämä tarina ei ole aivan perinteisessä tai klassisessa muodossa, tukeudun enemmänkin ajatukseen, että se haluaa sanoa jotain sen laatijasta. Lisäksi tarinat vaativat tapahtumien ja ideoiden johdonmukaisen linkittymisen ja vastaavat ”kuulijan” esittämiin kysymyksiin ”Mitä on tapahtunut?”, ”Mikä on muuttunut?” ja ”Mitä on tehty?”

Liittymiskertomuksessa Kypros kuvailee olleensa edistyksentiellä itsenäistymisen jälkeen, mutta Turkin hyökkäys muutti tilanteen. Se ei kuitenkaan suostunut uhriksi, vaan halusi tarinallaan osoittaa olevansa taistelija joka ei alistu miehittäjän edessä, vaan pyrkii tästäkin huolimatta edistämään kansansa ja erityisesti naisten asemaa. Se myös osoittaa huolehtivaisuutta ollessaan huolestunut miehitetyille alueelle jääneistä kansalaisista. Ikään kuin se olisi vanhempi jonka tehtävänä on suojella lapsiaan ja toivoa heille kaikkein parasta. Kypros teki siis kaikkensa CEDAW-sopimukseen liittymisen aikoihin, jotta sopimuksen ehdot täytyisivät.

6.4.2. Artikla 2: Naisten tasa-arvoinen asema yhteiskunnassa

Sopimusvaltiot tuomitsevat naisten syrjinnän kaikki muodot ja sopivat siitä, että ryhtyvät kaikin asianmukaisin keinoin viipymättä poistamaan naisiin kohdistuvaa syrjintää, ja tämän saavuttamiseksi sitoutuvat

- a) sisällyttämään kansalliseen perustuslakiinsa tai muuhun asianmukaiseen lainsäädäntöön miesten ja naisten tasa-arvon periaatteen, ellei niin jo ole tehty, ja varmistamaan laeilla ja muilla asianmukaisilla keinoilla tämän periaatteen toteuttamisen käytännössä;
- b) hyväksymään asianmukaiset lainsäädäntö- ja muut toimet, jotka kieltävät kaiken naisten syrjinnän, niihin tarvittaessa liittyvine sanktioineen;
- c) turvaamaan naisten oikeuksien juridisen suojaamisen samoin perustein kuin miestenkin ja varmistamaan sen, että toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten ja muiden julkisten instituutioiden välityksellä naisille taataan tehokas suoja kaikkia syrjintätoimia vastaan;
- d) pidättymään kaikista naisia syrjivistä toimista tai käytännöistä ja varmistamaan, että julkiset viranomaiset ja laitokset toimivat tämän veloitteen mukaisesti;
- e) ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin henkilöiden, järjestöjen ja yritysten taholta tapahtuvan naisten syrjinnän poistamiseksi;
- f) ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin, mukaan lukien lainsäädäntötoimet, olemassa olevien naisia syrjivien lakien ja muiden säännösten, tapojen ja käytäntöjen muuttamiseksi tai poistamiseksi;
- g) kumoamaan kaikki sellaiset kansalliset rikosoikeudelliset määräykset, jotka merkitsevät naisiin kohdistuvaa syrjintää.

Vuoden 1995 seurantakertomus alkaa Kyproksen tahdonilmaisulla, että se on päättäväisen halukas saavuttamaan todellisen tasa-arvon ja tämä päättäväisyys on heijastunut moniin päätöksiin kuten esimerkiksi viisivuotissuunnitelmaan. Kyproksen perustuslaki vuodelta 1960 takaa tasa-arvon miehen ja naisen välillä sekä myös sen, että kaikki henkilöt ovat tasa-arvoisia lain edessä ja kaikki ihmiset voivat nauttia kaikista oikeuksista ja vapauksista ilman suoraa tai epäsuoraa syrjintää ellei perustuslaista löydy määritelmää joka olisi vastakohtainen tälle määritelmälle. Tämän puitteissa perustuslaki mahdollistaa syrjinnän lausumalla, muun muassa että naimisissa olevat naiset kuuluvat samaan kuntaan kuin heidän miehensä. Lisäksi lapset jotka ovat alle 21-vuotiaita eivätkä ole naimisissa kuuluvat myös samaan kuntaan kuin heidän isänsä. Ainoastaan jos isä ei ole tiedossa ja lapsi ei ole adoptoitu he voivat kuulua samaan kuntaan kuin äitinsä. Lisäksi perustuslaissa ilmoitetaan, että kuka tahansa Kyproksella syntynyt ennen tai sen jälkeen, kun perustuslaista on tullut lainvoimainen, tulee hänestä²⁹ syntyessään Kyproksen kansalainen jos hänen isänsä on kansalainen. (CEDAW-kertomukset)

Kypros on myös tehnyt ensimmäiseen seurantakertomukseen mennessä monia lainmuutoksia ja saattanut voimaan useita uusia lakeja joissa on etusijalla ollut naisten oikeuksien suojeleminen ja työlainsäädännön osalta. Lisäksi Kypros on allekirjoittanut monia kansainvälisiä sopimuksia jotka koskevat tasa-arvoasioita. (CEDAW-kertomukset)

Vuoden 1995 kertomuksen mukaan julkisella puolella ja puolivaltiollisissa organisaatioissa naisilla on samat oikeudet kuin miehillä. Naisten oikeuksien suojeleminen on taattu kansallisissa tuomioistuimissa. Lisäksi on taattu, että naiset jotka väittävät tulleen syrjityksi sukupuolensa perusteella, heitä puolustetaan Kyproksen lakijärjestelmässä ja jos henkilö tuntee tulleen syrjityksi virkamiehen tai lainsäädännön puolesta, heillä on oikeus tehdä kirjallinen valitus asiasta. (CEDAW-kertomukset)

Vuonna 1988 perustettu The Permanent Central Agency for Women's Rights vastaanottaa ja kanavoi valitukset sekä järjestää tiedusteluja joko omasta aloitteestaan tai pyynnöstä. Asiatoimistolla ei ole päätöksenteko-oikeutta eikä se voi ohjata tai soveltaa syrjinnänvastaista lainsäädäntöä. Vuoden 1995 seurantakertomuksen mukaan 1991 perustettiin oikeusasiamiehen toimi

²⁹ Tässä kohdassa haluan huomauttaa, että lainsäädäntö ei käytä termiä ”he or she” vaan ainoastaan ”he” eli viittaa mieheen

hallinnon ylimääräiseksi lain suojelijaelimeksi. Tämän avulla taattiin naisille mekanismi taistella syrjintää vastaan. Tosin tähän mennessä, seurantakertomus toteaa, että naiset ovat haluttomia tuomaan syrjintätapauksiaan lain eteen. (CEDAW-kertomukset)

Kaiken kaikkiaan vuoden 1995 seurantakertomus antaa Kyproksesta kuvan lain toimeenpanijana. Kypros on tehnyt paljon lainsäädännöllisiä uudistuksia seurantakertomuksen mukaan itsenäistymisestään lähtien. Kuitenkaan kaikkea se ei ole pystynyt muuttamaan kuten perustuslakinsa syrjiviä kohtia. Kypros kuitenkin pyrkii tarinallaan osoittamaan, että se on tasa-arvoinen maa ja pyrkii kaikin puolin lainsäädännön puitteissa parantamaan naisten asemaa eli omalla narratiivillaan turvaamaan naissubjektin narratiivin.

Vuoden 2004 seurantakertomuksen on valmistellut lakikomissio ministerineuvoston päätösten mukaisesti. Oikeusministeriö on ollut mukana National Machinery for Women's Rights:n kautta. Lisäksi seurantakertomusta varten ne ministeriöt joilla oli pätevyyttä asiassa ovat toimittaneet omat tietonsa. Kertomuksen tiedot myös jaettiin NGO:lle ja välitettiin naistenjärjestöille. Varjokertomuksen tehnyt Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS)³⁰ oli kuitenkin omassa varjokertomuksestaan tästä viimeisestä asiasta hieman eri mieltä. MIGS toivoi, että se olisi saanut lyhyessä ajassa muitakin NGO:ta mukaan varjokertomukseen, mutta tämä ei kuitenkaan onnistunut, koska useimmat NGO:t olivat tietämättömiä CEDAW-sopimuksesta ja valtion kertomuksesta. Toisin kuin valtio kertomuksessaan väitti, kertomus ei ole ollut laajan julkisuuden tiedossa tai levityksessä. Lisäksi ongelmaa tuotti se, että naisten- ja sukupuoliasioiden parissa työskenteleviä organisaatioita ei ole Kyproksella monia ja monet niistä harvoista ovat ammattijärjestöjen sekä poliittisten puolueiden osastoja joiden agendan on ollut tapana keskittyä saaren poliittisiin ongelmiin. (CEDAW-kertomukset, NGO varjokertomukset)

Kyproksen hallitus on vuoden 2004 seurantakertomuksen mukaan laatinut The National Machinery for Women's Rights:in kautta kansallisen toimintaohjelman joka kattaa seuraavat alueet vastaten kansallisia prioriteetteja: lakiuudistus, naisten osallistuminen poliittiseen ja julkiseen elämään, naisten osallistuminen työmarkkinoille ja työ- sekä perhe-elämän yhteensovittaminen, naisiin

³⁰ MIGS perustettiin 2001. Sen tehtävänä on edistää sukupuoleen liittyviä sosiaalisia, poliittisia ja taloudellisia projekteja. Instituutin tavoitteena on toimia pääasiallisena osallistujana alueella olevassa intellektuellissa, sosiaalisessa ja sosiaalipoliittisessa elämässä niiden koskiessa sukupuoliasioita, käyttämällä monitieteellistä lähestymistapaa ja toimimalla yhteistyössä muiden instituutioiden kanssa.

kohdistuva väkivalta, julkisen tietoisuuden nostaminen naisten asioista, hallintosektorin herkistäminen³¹ ja valtavirtaistaminen, kansallisen naiskoneiston vahvistaminen/ uusien rakenteiden asettaminen, naisten osallistuminen rauha-konflikti päätöslauselmiin ja yhteisöjen säännösten harmonisointi sukupuolenvälisen tasa-arvon asioissa. (CEDAW-kertomukset)

Useita lakialoitteita ja käytännön ohjelmia on kertomuksen mukaan harjoitettu kaikilla yllä mainituilla alueilla positiivisin tuloksin. Lisäksi lujaa omistautumista naisten ja miesten tasa-arvoisten mahdollisuuksien edistämiseksi on erityisesti julistettu ja edistetty kansallisessa kehityssuunnitelmassa vuodesta 1975 lähtien. Valtio on myös edistänyt naisten oikeuksia ratifioimalla The Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women³². The National Machinery for Women's Rights (NMWR) on pääosassa määriteltäessä, voimaan saatettaessa ja koordinoitessa hallinnon periaatteita tällä alueella, yhteistyössä NGO:iden kanssa ja kaikkien osa-alueiden ministereiden kanssa. NMWR:n lisäksi on asetettu muita elimiä/komiteoita/rakenteita julkisella sektorilla. Näitä ovat:

Comissioner for Administration (oikeusasiamies), joka on tärkeä instituutti hallinnon ylimääräiseksi lain suojelijaelimeksi ja ihmisoikeuksien turvaajaksi. Oikeusasiamiehellä on oikeus tutkia julkisia palveluita ja virkamiehiä kohtaan tehtyjä valituksia mukaan lukien poliisi ja armeija. Se tekee vuosittain raportin joka julkaistaan ja jaetaan myös presidentille sekä edustajainhuoneelle sisältäen huomioita ja ehdotuksia. Oikeusasiamiehen toimen laajennuksesta on päätetty hiljattain ja sen toimenkuvaan kuuluu myös voimaan saattaa periaate henkilöiden tasa-arvoisesta kohtelusta heidän rodusta ja etnisestä alkuperästä riippumatta. (CEDAW-kertomukset)

National Institution for the Protection of Human Rights, on itsenäinen elin joka koostuu lakikomissiosta (pj.), valtakunnansyyttäjän edustajasta, eri ministeriöistä, oikeusasiamiehestä, tietosuojavaltuutetusta, edustajanhuoneen edustajasta, Kyproksen yliopistosta (the University of Cyprus) sekä kansalaisjärjestöistä. Sen tehtäviin kuuluu edistää ihmisoikeuksia. Instituutiossa on kaksi komiteaa; the Monitoring Committee (monitoroi kansainvälisten ihmisoikeuksien toimeenpanoa) ja the Steering Committee (tutkii ihmisoikeusrikkomuksia). Instituutin tehtäviin kuuluu tiedon välittäminen ihmisoikeuksista, tutkimuksien tekeminen, tiedon tuottaminen ja

³¹ Alkuperäisessä tekstissä on käytetty englanninkielistä sanaa sensitization

³² CEDAW-sopimuksen ns. lisäpöytäkirja joka mahdollistaa valitusmahdollisuuden

neuvonantajana toimiminen sekä ihmisoikeusrikkomuksien tutkiminen. Instituutti ottaa vastaan satoja valituksia vuosittain ja ne arvioidaan sekä prosessoidaan, riippuen niiden luonteesta. Huomattava osa valituksista tulee naisilta tai naisten kanssa toimivilta tahoilta. (CEDAW-kertomukset)

Advisory Committee on Domestic Violence monitoroi perheväkivaltalain toimeenpanoa. (CEDAW-kertomukset)

Gender Equality Committee in Employment and Vocational Training, monitoroi the Equal Treatment of Men and Women in Employment and Vocational Training lakia. (CEDAW-kertomukset)

Investigation and Assessment of Work Committee under the Equal Pay legislation selvittää samapalkkaisuuslainsäädännön piiriin kuuluvia erimielisyyksiä. (CEDAW-kertomukset)

Tasa-arvoasioita ajamaan on perustettu yksityisellä puolella seuraavat elimet: Immigrant Support Action Group, International Eco-Peace Village, Movement of Citizens Promoting Women's Participation in Politics, Mediterranean Institute of Gender Studies, Hands Across the Divide ja Women's Cooperative Bank. (CEDAW-kertomukset)

Varjokertomuksen näkökulmasta useita eri organisaatioita ja komiteoita on asetettu julkiselle sektorille, mutta useimmilla niistä on huono näkyvyys julkisuudessa. Lisäksi niitä eivät juuri asiantuntijat tue, vaan lähinnä yksilöt jotka ovat korkealla Kyproksen hallinnon hierarkiassa. Varjokertomuksen mukaan näissä organisaatioissa ja komiteoissa ei ole tilaa uusille kasvoille, pätevämmille ihmisille tai vaihtoehtoisille äänille. (NGO varjokertomukset)

Kyproksen vuoden 2004 seurantakertomuksen mukaan edistystä on tapahtunut paljon. Kansallista lainsäädäntöä on tuotu samaan linjaan kansainvälisten instrumenttien kanssa. Naisten taloudellinen itsenäisyys on lisääntynyt ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa on yritetty poistaa lainsäädännön keinoin apuna uusi kotiväkivalta- ja ihmiskauppalainsäädäntö. (CEDAW-kertomukset)

Varjokertomuksen mukaan Kyproksen sukupuolipolitiikka näyttää paperilla hyvältä. Kuitenkin todellisuudessa on tehty hyvin vähän näiden asioiden edistämiseksi tai toimeenpanoksi. Lisäksi prosessit ovat kaikkea muuta kuin läpinäkyviä. Pääasiallisena ongelman varjokertomuksen mukaan on lainsäädännön toimeenpano eikä niinkään itse lainsäädäntö. (NGO varjokertomukset)

Entä sitten valtion narratiivi. Vuoden 2004 kertomuksen narratiivi haluaa sanoa Kyproksen olevan edistyksen tiellä tasa-arvoasioissa. Se on tehnyt National Machinery for Women's Rights:in kautta

kansallisen toimintaohjelman ja aloittanut yhteistyön NGO:den kanssa. Kypros kuvaa narratiivissaan olevansa edelleenkin lain uudistaja, mutta ei niin suurella määrällä kuin edellisen seurantakertomuksen aikana. Se pyrkii antamaan itsestään kuvan yhteistyöntekijänä joka tietää mitä yhteiskunnassa on tapahtunut ja joka on perustanut monia elimiä, komiteoita ja rakenteita edistääkseen naisten asemaa. Se on pyrkinyt raivaamaan yhteiskunnasta vanhentuneita käsitteitä jotka ovat olleet naisen emansipoitumisen tiellä.

Kyproksen valtio on CEDAW-sopimuksen seurantakertomusten mukaan pyrkinyt raivaamaan naissubjektin vapaan narratiivin tiellä olevia esteitä. Se on Artikla 2 vaatimusten mukaan uudistanut yhteiskunnallisia käsityksiä naisista, luonut uutta lainsäädäntöä ja tehnyt yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa turvatakseen naissubjektin vapaan narratiivin. Tosin se ei ole täysin onnistunut artiklan kohdan d³³ kanssa. Sillä oli vuoden 1995 kertomuksen mukaan omassa perustuslaissa kohtia jotka mahdollistivat naisen syrjinnän. Vuoden 2004 kertomuksessa se ei kerro onko näihin kohtiin tehty muutoksia. Kuitenkin tästä huolimatta näyttäisi siltä, että Kypros on melko kokonaisvaltaisesti tämän artiklan puitteissa oman kertomuksen mukaan poistanut naissubjektin narratiivin tiellä olevia esteitä ja turvaamaan omalla narratiivillaan sekä teoillaan Äänen vapauden.

Varjokertomuksen perusteella Kypros ei kuitenkaan ole onnistunut niin hyvin kuin se antanut ymmärtää seurantakertomuksissa. Vuonna 2006 CEDAW-sopimus oli edelleenkin tuntematon useimmille NGO:lle. Lisäksi valtion oma kertomus ei ole julkisuudessa laajassa levityksessä tai ylipäättänsä tiedossa. Varjokertomuksen narratiivi antaa Kyproksesta kuvan puhujana joka ei toimeenpane puheitaan. Kypros kuvaa omassa narratiivissaan laajasti lainsäädännöllisiä uudistuksia ja yhteistyötä NGO:ten kanssa. Varjokertomus taas antaa kuvan, että valtio on lähinnä itseksensä tehnyt näitä uudistuksia ilman, että se olisi kertonut niistä muille. Lisäksi varjokertomuksen perusteella valtion narratiivin voisi sanoa turvanneen naissubjektin kuiskauksen, mutta oikean äänen turvaamista se ei ole pystynyt takaamaan.

Kyproksen valtion kokoon nähden sillä on sen kertomuksen mukaan toiminnassa naisten oikeuksien ja tasa-arvon edistämiseksi yllättävän monia organisaatioita. Toisaalta organisaatioiden toimissa näytti olevan paljon päällekkäisyyksiä ja monien toimenkuva jäi hieman epäselväksi. Valtioiden

³³ d) pidättymään kaikista naisista syrjivistä toimista tai käytännöistä ja varmistamaan, että julkiset viranomaiset ja laitokset toimivat tämän velvoitteen mukaisesti

seurankertomuksista tuli hieman sellainen kuva, että edistämistyötä hoidetaan sillä, että perustetaan jokin organisaatio. Kuitenkin useammilla näillä organisaatioilla näytti toimenkuvana olevan jonkin lain monitorointi ilman valtuuksia vaikuttaa tähän lainsäädäntöön. Lisäksi valtion narratiivi kehuu paljon tekevänsä yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa, mutta se toimii kuitenkin pääosin The National Machinery for Women's Rights:in kautta. Tämä organisaatio näyttää vastaavan hallinnon toimista ja koordinoinnista CEDAW-sopimuksen osalta. Lisäksi tämän organisaation toimenkuva, perustamistarkoitus ja edustajat jäivät epäselviksi. Myöskään eri komiteoiden ja instituuttien hierarkkisesta asemasta ei saanut selvyttä eli kuka loppujen lopuksi vastaa mistäkin ja kenelle. Vuoden 1995 kertomuksessa olleista organisaatioista ei ollut mainintaa vuoden 2004 kertomuksessa, mikä herätti väistämättä kysymyksen näiden organisaatioiden olemassa olosta ja toiminnasta. Lisäksi mietin miten näihin kaikkiin komiteoihin riittää ihmisiä, kun ottaa huomioon Kyproksen väestön koon ja virkamiesten määrän. Vai onko kenties niin, että yksi ihminen voi olla useamassakin komiteassa. Siitäkään ei saanut tietoa kuinka paljon näissä naisten asioita edistävissä organisaatioissa on loppujen lopuksi naisia mukana. Verratessa valtion narratiivia varjokertomuksen narratiivin, tuli väistämättä mieleen sellainen kuva, että kaikki näyttää todella hienolta ja Kypros on selviytynyt Turkin miehityksestä voittajana, mutta todellisuudessa unohdetaan se ketä tai mitä varten tätä sopimustyötä tehdään.

6.4.3. Artikla 3: Naisten tasa-arvoinen asema yhteiskunnassa osa 2

Sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin asianmukaisiin toimiin mukaan lukien lainsäädäntötoimet, kaikilla aloilla, erityisesti poliittisella, sosiaalisella, taloudellisella ja sivistyksellisellä alalla, varmistaakseen naisten täyden kehityksen ja etenemisen, jotta heille taataan mahdollisuudet harjoittaa ja nauttia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia tasa-arvoisina miesten kanssa.

Vuoden 1995 seurantakertomuksen mukaan toukokuussa 1988 Kyproksen hallitus asetti kansallisen naisten toimiston (The Permanent Central Agency for Women's Rights) hoitaakseen kaikki naisia koskevia asioita, eliminoidakseen kaikki naisia kohtaan tapahtuvaa syrjintää ja edistämään todellista tasa-arvoa naisten sekä miesten kesken. Seurantakertomuksen mukaan toimiston toimiin kuuluu ohjeistaa ministerineuvostoa tasa-arvoon liittyvissä toimintaperiaatteissa ja -ohjelmissa sekä edistää, koordinoida ja monitoroida näiden ohjelmien toimeenpanoa. Toimisto toimii oikeusministeriön alaisuudessa ja siihen kuuluu neljä elintä joissa ovat edustettuna kaikki hallituksen osastot sekä iso määrä NGO:ta. Nämä elimet ovat 1) The Central Planning and Monitoring Council, 2) The Coordinating Executive and Investigating Committee johon kuuluu jokaisesta ministeriöstä naisten oikeuksien virkamies, 3) The General Consultative Body joka koostuu ensimmäisenä

mainitun neuvoston ja toisena mainitun komitean jäsenistä sekä laaja joukko muita vapaaehtoisia organisaatioita sekä 4) Sihteeristö. Lisäksi neuvosto voi asettaa ad hoc komiteita joita ovat muun muassa Committee of Family Law, Committee on Information and Education Programmes on Equality, Committee on the Protection of Maternity, Committee on Equal Pay for Work of Equal Value, Committee on Rural Women, Committee on Housewives, Committee on the Participation of Women in Public and Political Life. (CEDAW-kertomukset)

Seurantakertomuksen mukaan The Permanent Central Agency for Women's Rights suunnittelee ja hyväksyy oman toimintasuunnitelman naisille. Sen toimiin kuuluu järjestää seminaareja, tapaamisia ja julkisia debatteja ajankohtaisista aiheista. Kyproksen valtion mukaan seminaarit ovat olleet suuria menestyksiä. Lisäksi The Permanent Central Agency for Women's Rights subventoi naisten järjestöjä toimeenpanemaan heidän omia ohjelmiaan edistääkseen naisten asemaa. Sillä on myös asiantuntemusta ottaa vastaan ja ohjata eteenpäin valituksia sekä suorittaa tiedusteluja, mutta sillä ei ole päätäntävaltaa. Se myös toimii yhteistyössä monien NGO:ten kanssa ja tukee taloudellisesti niiden toimintaa. Kaikkein tärkeintä tässä koneistossa on linkki hallinnon organisaatioiden sekä NGO:ten välillä ja tähän mennessä tämä yhteistyö on ollut seurantakertomuksen mukaan erittäin hyödyllistä. (CEDAW-kertomukset)

Vuonna 2004 seurantakertomuksessa oikeusministeriö on vastuussa Kyproksella sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä yhdessä The National Machinery for Women's Rightsin (NMWR) kanssa (perustettiin 1994.) Samalla NMWR korvasi the Permanent Central Agency for Women's Rightsin. NMWR:lle kuuluvat kaikki naista koskevat asiat ja se keskittyy eliminoimaan naisiin kohdistuvan syrjinnän sekä edistämään tasa-arvoa. Tarkemmin sanottuna se ohjeistaa ministerineuvostoa politiikassa, projekteissa ja lainsäädännössä. Lisäksi se monitoroi, koordinoi ja arvioi projektien sekä lainsäädännön toimeenpanoa ja toimivuutta, jakaa tietoa sekä kouluttaa tärkeitä aiheista ja tukee naisjärjestöjä. NMWR koostuu neljästä elimestä jotka ovat The Council for Women's Rights jossa on mukana oikeusministeri ja edustaja 13 naisjärjestöstä sekä ammattiliitosta, The Inter-Ministerial Committee jossa on ministeriöiden naisten oikeuksien asiantuntijat, The National Committee for Women's Rights joka käsittää jäsenet edellisistä organisaatioista sekä edustajan yli 50 organisaatiosta jotka edistävät naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Lisäksi on vielä sihteeristö. (CEDAW-kertomukset)

NMWR:n toimii kanavana hallinnon ja yhteiskunnan välillä, edistää ministeriöiden välistä yhteistyötä, auttaa tasa-arvoasioiden yhdistämisessä osaksi hallinnon käytäntöjä sekä rohkaisee ja tukee erilaisten organisaatioiden/rakenteiden/elimien perustamista sekä yhteistyötä tasa-

arvoasioiden saralla. Lisäksi se luo verkostoja kaikkien alalla olevien kansainvälisten organisaatioiden kanssa. Tämän roolin johdosta se vastaa hyvin pitkälti CEDAW-raportin tekemisestä. NMWR on tehnyt itseään näkyväksi järjestämällä monia projekteja kuten ”Naisia enemmän politiikkaan”-kampanjan, esittelemällä sukupuolten valtavirtaistamista julkisella sektorilla, kouluttanut poliiseja toimimaan kotiväkivalta tapauksissa sekä tukenut naisten ryhmiä. NMWR:n toimintaa rahoitetaan hallituksen budjetista ja sen määräraha on viime aikoina noussut ollen vuonna 2004 336 000€. (CEDAW-kertomukset)

Varjokertomuksen mukaan siitäkkin huolimatta, että rahoitusta The National Machinery for Women’s Rights:lle (NMWR) on lisätty, se on edelleen alirahoitettu ja sen henkilökuntamäärä alimitoitettu mikä horjuttaa sen mahdollisuuksia toimia tehokkaasti. Lisäksi sen rahoittamat projektit ovat huonosti mainostettuja ja niiden tulokset huonosti levitettyjä. Kommunikaation puute ja tietojen levityksen vähäisyys ei ole hyväksi pyrkimykselle nostaa esille naisia koskettavia asioita. Hallinnon järjestämät koulutusohjelmat/ konferenssit/seminaarit ovat harvalukuisia ja niiden välillä on pitkiä taukoja, kolme tapahtumaa vuodessa seitsemän vuoden aikana. Siksi varjokertomuksessa ehdotetaan, että lisäämällä NMWR:n roolia sekä sen työntekijöiden määrää ja suurentamalla sen budjettia, se pystyisi paremmin saavuttamaan tavoitteensa. Lisäksi varjokertomuksessa toivotaan, että kehitystuloksista jotka vaikuttavat sukupuolten tasa-arvoon sekä NMWR aloitteista ja projekteista tulisi tiedottaa paremmin. (NGO varjokertomukset)

Hallitus on edistänyt naisten oikeuksien asiaa vuoden 2004 seurantakertomuksen mukaan perustamalla modernin Valtion tasa-arvoyksikön ja oikeusministeriö on tehnyt monia lakiuudistuksia ja perustanut Law Reform Committee:n. Lisäksi on järjestetty monia seminaareja ja koulutusohjelmia sekä perustettu Equal Opportunities Commission. On myös tehty monia tutkimuksia joista monet ovat puoluejärjestöjen ja ammattiliittojen tekemiä koskien perheväkivaltaa ja koulutusta. Lisäksi sukupuolten valtavirtaistaminen on otettu ensimmäistä kertaa mukaan hallituksen viisivuotissuunnitelmaan. Lisäksi on tehty monia julkaisuja kuten esittelykirja kaikista parlamenttivaalien naisehdokkaista, kirjanen perheväkivallasta sekä kreikankielinen kirja kaikista relevanteista kansainvälisistä naisten oikeuksista. Kyproksen oikeusministeri on myös edustanut useissa kansainvälisissä YK:n naisten asioiden konferensseissa yhdessä The National Machinery for women’s Rights:in kanssa sekä osallistunut moniin EU:n ja Kansanyhteisön ministerikokouksiin joissa on käsitelty naisten oikeuksia. Lisäksi monia ulkomaalaisia tasa-arvoasioiden ja naisten oikeuksien edustajia on vierailut maassa. (CEDAW-kertomukset)

Kyproksella on myös monia naistenjärjestöjä, ammattiliittoja ja NGO:ta edistämässä naisten oikeuksia ja tasa-arvoista kohtelua. Myös kyproslaiset naiset ovat olleet aktiivisia rauhanedistämässä sekä saaren yhdistämisessä järjestämällä rauhanomaisia mielenosoituksia ja kulkueita. (CEDAW-kertomukset)

Valtion narratiivi muuttuu tämän artiklan kohdalla mielestäni hieman oudoksi. Vuoden 1994 seurantakertomuksen aluksi se ilmoittaa, että hallitus on asettanut kansallisen naisten koneiston The Permanent Central Agency for Women's Rights:in joka hoitaa kaikki naisten asiat. Valtion on siis ikään kuin ulkoistanut naisten oikeuksien hoitamisen tälle toimistolle. Se hoitaa ministerineuvoston ohjeistuksen ja ohjelmien koordinoinnin sekä toimeenpanon. Narratiivin perusteella valtio antaa kuvan, että se on ikään kuin liian kiireinen selvittääkseen ja hoitaakseen itse asioita. Toki tämä toimisto toimii oikeusministeriön alaisuudessa eli ei se ole täysin valtiosta irrallinen elin, mutta se kuitenkin nostaa esiin kysymyksen, että pitäisikö Kyproksen kohdalla puhua tämän toimiston narratiivin takaavasta vaikutuksesta eikä siis valtion.

The Permanent Central Agency for Women's Rights on vuoden 1995 seurantakertomuksen mukaan jakaantunut neljään eri elimeen joissa on edustettuna hallituksen osastot, mutta onko seurantakertomuksen narratiivi sen vai valtion tuottamaa. Nämä neljä elintä kylläkin vastaavat artiklan asettamiin kaikkiin asianmukaisiin toimiin tulkintani mukaan ja lisäksi niiden asettamat ad hoc komiteat tukevat näitä toimia. Mutta tällä toimistolla ei ole päätäntävaltaa, mikä kyllä asettaa valtion narratiivin vieläkin oudompaan valoon. Päätääkö valtio omalla narratiivilla naisten oikeuksien edistämisestä ja tämä kyseinen toimisto tekee vain kaikki asiat valmiiksi valtiolle jotta valtion ei tarvitse kuin hyväksyä ne, vai kuinka tämä yhteistyökuvio toimii?

Vuoden 2004 seurantakertomus alkaa taas sillä, että tämä edellä mainittu The Permanent Central Agency for Women's Rights on korvattu The National Machinery for Women's Rights:lla. Tämä NMWR vastaa Kyproksella sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä yhdessä oikeusministeriön kanssa. Tulkitsen valtion narratiivia niin, että tämä vanhempi toimisto on kaikkine elimineen ja komiteoineen käynyt hyödyttömäksi ja se on pitänyt korvata uudella. Toimi on sinänsä aivan paikallaan, koska yhteiskunta muuttuu ja sen mukana pitää myös naissubjektin turvaamien elimien uudistua. Valtio siis ilmeisesti haluaa vain varmistaa, että naisten oikeuksien edistämistyö tulee todella tehtyä. Tosin tämän uuden NMWR:n toimet näyttävät valtion narratiivin perusteella olevan ihan samoja kuin vanhan toimiston. Ehkäpä muutos onkin rakenteellinen. Vanha toimisto kaikkine elimineen oli erittäin massiivin joten sen toimintoja jämäköitettiin muodostamalla sen pohjalta uusi toimielin. Mutta sitten valtio kertoo seurantakertomuksessaan, että tämä uusi toimielin

muodostuu neljästä elimestä jotka kuulostavat hyvin samoilta kuin vanhat neljä elintä. Lisäksi NMWR vastaa hyvin pitkälti CEDAW-raportin tekemisestä. Kenen narratiivi siis kuulu Kyproksen valtion CEDAW-kertomuksessa? Lisäksi seurantakertomuksessa kerrotaan, että Kypros on perustanut Valtion tasa-arvoyksikön mikä sinänsä on varmasti hyvä asia ja tukee valtion edistämistoimia, mutta se ei varsinaisesti kerro mikä tämän yksikön toiminnan tarkoitus on muuta kuin hyvin ylimalkaisesti vaikuttaa valtioon tasa-arvoasioissa.

Toki valtion seurankertomuksessa löytyy myös uusia lakiuudistuksia joita on tehty ja joiden tarkoituksena on parantaa naisen asemaa sekä tasa-arvoa. Lisäksi sukupuolten valtavirtaistaminen on huomioitu ensimmäistä kertaa valtion viisivuotissuunnitelmassa. Näillä toimilla valtio on siis pyrkinyt selkeästi täyttämään artiklan asettamat toimenpiteet ja turvaamaan naissubjektin äänen omalla narratiivillaan.

Kummassakin seurantakertomuksessa mainitut massiiviset toimielimet sen sijaan jättävät kysymysmerkin leijumaan ilmaan. Onko valtio näiden elinten olemassa ololla parantanut oman narratiivinsa vaikuttavuutta naissubjektin narratiivin turvaamiseksi vai onko se vain yksinkertaisesti ulkoistanut sille kuuluva toimet jollekulle muulle, koska se ei pidä niitä riittävän tärkeinä?

Lisäksi vuoden 2004 seurantakertomuksen loppuosan merkitystä valtion narratiivin kannalta en oikein ymmärrä. Seurantakertomuksessa oikeusministerin konferenssivierailut ovat kansainvälisten suhteiden otsikon alle. Pyritäänkö tällä antamaan kuvaa, että valtio on edistänyt naisten oikeuksia edustamalla kansainvälisesti vai onko se tuonut kansainvälistä naisten oikeuksien asiantuntemusta Kyprokselle näiden vierailuiden myötä vai pyritäänkö tällä vierailulistalla todistamaan Kyproksen asemaa kansainvälisenä tekijänä?

Kaiken kaikkiaan tämän artiklan osa seurantakertomuksista jätti minuun hieman hämmentyneen olon valtion narratiivin osalta. Se toki täyttää narratiivin ehdot vastaamalla ”kuulijan” kysymyksiin siitä mitä on tapahtunut tai muuttunut, mutta tukeeko valtion narratiivi naissubjektin narratiivin olemassaoloa ja takaako se narratiivillaan subjektille vapaan narratiivin. Valtio on omalla tavallaan ryhtynyt kaikkiin asianmukaisiin toimiin varmistaakseen naisten aseman täyden kehittymisen ja etenemisen, mutta mielestäni sen narratiivin rivien välit ovat hieman liian isot jättäen tilaa rivien välitulkinnalle narratiivin todellisista vaikuttimista.

Varjokertomuksen pohjalta tulkitseen kuitenkin asian niin, että valtion rakentama uusi toimielin The National Machinery for Women’s Rights on ainakin joillakin tasoilla täyttänyt tehtävänsä ja uudistustyö on näiltä osin onnistunut. Varjokertomuksen kritisoimasta henkilökuntamäärästä on

vaikea sanoa mitään valtion narratiivin perusteella ja koulutusohjelmista, konferensseista ja/tai seminaareista löytyy pitkä lista ja niissä mainitaan yhteistyökumppanit, mutta ei sitä, kenelle ne on pidetty tai miten niitten lopputuloksista on informoitu.

Jälleen kerran, kun vertaa valtion seurankertomusta varjokertomukseen, tulee sellainen kuva, että valtio on järjestänyt paljon toiminta sekä koulutusta itselleen. Toki virkamiesten kouluttaminen tasa-arvoasioissa on hyvä, mutta mikäli tieto ja osaaminen eivät siirry virkamiestasolta ruohonjuuritasolle, sen todellinen merkitys on vähäinen. Naistenoikeuksien sopimuksen tarkoituksena on auttaa valtiota parantamaan omaa narratiiviaan, jotta se kykenisi paremmin antamaan subjektille vapaan narratiivin. CEDAW-kertomuksen tarkoituksena ei varsinaisesti ole valtion minäkuvan kiillottaminen, vaan kertoa mitä se on todella tehnyt suojellakseen subjektin narratiivia, ei siis omaansa.

Edellisen johdosta valtion narratiivi herättää paljon kysymyksiä. Mistä nainen tietää mihin hänen tulee tehdä valituksensa, jos hän kokee, että hänen oikeuksiaan on loukattu? Jos pelkästään naisten oikeuksien lainsäädännön puitteissa saadaan aikaan mittava byrokraattinen koneisto, niin miten sitten muiden lakien suhteen mahdetaankaan toimia. Ja mihin tätä kaikkea tarvitaan pienessä Kyproksen valtiossa? Miten esimerkiksi tasa-arvoisen palkkauksen komiteassa tehty päätös auttaa naista, mikäli sitä ei tiedä kukaan komitean ulkopuolella tai sitten siellä missä sitä tarvittaisiin eli työmarkkinoilla?

6.4.4. Artikla 5: Ennakkoluulojen poistaminen

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin

a) muuttaakseen miesten ja naisten sosiaalisia ja sivistyksellisiä käyttäytymiskaavoja poistaakseen ennakkoluulot ja tapaan tai muuhun perustuvat käytännöt, joiden lähtökohtana on käsitys jommankumman sukupuolen alemmuudesta tai ylemmyydestä tai kaavamainen miesten ja naisten roolijako;

b) varmistaakseen, että perhekasvatukseen kuuluu äitiyden yhteiskunnallisen funktion asianmukainen ymmärtäminen ja miesten ja naisten yhteisen vastuun tunnustaminen lastensa kasvattamisessa ja kehityksessä, pitäen mielessä, että lasten etu on kaikissa tapauksissa otettava ensisijaisesti huomioon.

Vuoden 1995 seurantakertomuksen todetaan, että sosiaalinen ennakkoluulo on suurin este tasa-arvon toteutumiseksi. Tämän vuoksi hallinnon toimet naisten asioissa ovat painottuneet erilaisiin ohjelmiin sekä keinoihin joiden tarkoituksena on muuttaa sosiaalista asennetta ja käytäntöjä jotka perustuvat perinteisiin sekä stereotyyppisiin mielikuviin miehistä ja naisista. Tämän myötä perhelaki on uudistettu ja hallinto on päättänyt aloittaa julkisen kampanjan tasa-arvosta. The Permanent Central Agency for Women's Rights on luonut tasa-arvo-ohjelman jossa sen lisäksi ovat

mukana joukkotiedotusvälineet, opetuspuoli ja NGO:t. Koordinointia sekä toimeenpanoa varten luotiin erityiskomitea ja tähän kehitysohjelmaan kuuluu seminaareja, informaation jakoa sekä yhteistyötä NGO:ten kuin joukkotiedotusvälineidenkin kanssa. Permanent Central Agency for Women's Rights tekee erittäin tärkeää työtä lisäämällä naisten asioihin kohdistuvien lakitekstien tunnettavuutta. Tällä hetkellä Permanent Central Agency for Women's Rights valmistelee listaa annettavaksi joukkotiedotusvälineille ammattitaitoisista naisista jotka ovat ei-traditionaalissa naisten ammateissa. Tarkoituksena on parantaa naisten kuvaa mediassa. Lisäksi se on aloittanut kilpailun parhaasta mainoksesta joka antaa naisista positiivisen kuvan. (CEDAW-kertomukset)

Kyproksen Broadcasting Corporation on aloittanut erityisen Programmes' Advisory Committee on Equality joka varmistaa, että ohjelmissa oleva naiskuva on positiivinen. Lisäksi on luotu uusi mainossäännöstö jonka mukaan mainosten täytyy kunnioittaa kaikkien ihmisten arvokkuutta ja tasa-arvoa, on tehty lukuisia radio- ja televisio-ohjelmia joissa käsitellään naisten asioita, naisten osallistumista keskusteluohjelmiin on lisätty ja fiktio-ohjelmissa pyritään antamaan positiivinen kuva naisesta. (CEDAW-kertomukset)

Kyproksen hallinto on vuoden 1995 seurantakertomuksen mukaan erittäin huolestunut naisiin kohdistuvasta väkivallasta. The Department of Social Welfare Services (DSWS) alaan kuuluvat perheiden hyvinvointiasiat ja se on omissa ohjelmissaan tunnistanut naisiin kohdistuvaa fyysistä ja psykologista väkivaltaa. Perheiden kesken on myös tehty tutkimus perheväkivallasta ja työntekijöitä on koulutettu tunnistamaan mahdollisen väkivallan merkkejä. DSWS on myös pääasiallinen taho joka tarjoaa majoitusta ja kriisin lievitystä väärin kohdelluille naisille ja lapsille. Se on myös avannut perheiden ohjauskeskuksen joka tuottaa muun muassa sosiaalivirkailijoiden, psykologien ja lääkintähenkilökunnan palveluita. (CEDAW-kertomukset)

Lisäksi seurantakertomuksen mukaan perhelainsäädäntöä ja muita lakeja on uudistettu. Myös NGO:iden työ naisiin kohdistuvan väkivallan näkyväksi tekemiseksi koetaan tärkeäksi. Kyprokselle on myös perustettu yksi kriisikeskus ja sitä ylläpitää vapaaehtoisjärjestö Association for the Protection of Victims of Violent Crimes in the Family. (CEDAW-kertomukset)

Parlamentti on myös ilmoittanut monista uudistuksista lainsäädäntöön. Näitä ovat muun muassa perheväkivaltatapauksen tuomioiden koveneminen, sen selventäminen, että myös avioliitossa voi tapahtua raiskaus, oikeudenkäyntien nopeuttaminen ja syytetyn pääsyn estäminen aviolliseen kotiin. Lainsäädäntöihin on myös tehty esitys naisiin kohdistuvasta seksuaalisesta ja fyysisestä väkivallasta. Lain alustava nimi on Law on the Prevention of Violence within the Family and Protection of Victims of Violence. Tätä varten on myös luotu komissio. (CEDAW-kertomukset)

Lisäksi on huomattu, että väkivallan kohteena olevien naisten kohtelu poliisin toimesta, on estänyt monia naisia tekemästä ilmoitusta teosta. Tämän vuoksi Poliisiakatemia on esitellyt useita erikoiskursseja joilla pyritään tekemään poliisista sensitiivisempiä uhrien tarpeita kohtaan. (CEDAW-kertomukset)

Yhdeksän vuotta myöhemmin vuoden 2004 seurantakertomuksen mukaan The National Machinery for Women's Rights (NMWR) on tehnyt isoa työtä lisätäkseen kansalaisten tietämystä naisiin ja heidän oikeuksiin liittyvissä asioissa. Se on järjestänyt seminaareja, koulutuksia, jakanut tietoa, informoinut ja ollut yhteydessä tiedotusvälineisiin. Myös tertiäärikoulutuksen instituutit ovat ottaneet huomattavasti osaa toimintaan tällä alueella jakamalla tietoutta nuorille sukupuolten tasa-arvosta. Lisäksi erittäin tärkeän aloitteen on tehnyt Intercollege³⁴ joka on perustanut Meditteranean Institute of Gender Studies yksikön.³⁵ Kyprokselle on myös perustettu yksityisiä radio- ja televisio-kanavia jotka ovat avanneet monia uusia esiintymislavoja naisille. (CEDAW-kertomukset)

The National Machinery for Women's Rights on erityisesti keskittynyt joukkotiedotusvälineisiin jakamalla niillä tärkeää tietoa tasa-arvoasioista, kutsunut tiedotusvälineiden edustajia toimintaansa mukaan, rohkaissut ja tukenut journalistien osallistumista sukupuolikoulutusohjelmiin ja seminaareihin sekä rohkaissut naisia osallistumaan tiedotusvälineiden toimintaan. (CEDAW-kertomukset)

Vaikka naisia on saatu mukaan joukkotiedotusvälineiden toimintaan, niin siitäkin huolimatta median päätöksentekotasoa on miesten käsissä. Erityisesti kansallisten sanomalehtien 25 päätoimittajasta vain kaksi on naisia. Radio- ja televisioalalla on tapahtunut tärkeää kehitystä, kun Cyprus Radio Television Authority perustettiin. Se on itsenäinen asiantuntija ja sääntelyelin yksityisiä radio- ja televisiokanavien perustamista sekä toimintaa varten. (CEDAW-kertomukset)

Positiivista kehitystä on ollut myös radio Athinan perustaminen. Kanavan perusti nainen joka on mukana naistenliikkeessä ja asemasta on tullut uusi tila naisille. NMWR on tehnyt läheistä yhteistyötä radiokanavan kanssa erityisesti vaalien aikana, koska radiokanavalla haastateltiin ja esiteltiin naisehdokkaita. Näin se tarjosi ehdokkaille mahdollisuuden kommunikoida äänestäjien

³⁴ yksityinen college

³⁵ Kyseinen yksikkö on tehnyt varjokertomuksen Kyproksen valtion toimista CEDAW-sopimuksen toimeenpanosta.

kanssa, koska yleensä naisehdokkailla erittäin vaikea kilpailla miesehdokkaiden kanssa ja lähes mahdotonta saada lähetysaikaa. (CEDAW-kertomukset)

The Mediterranean Institute of Gender Studies ei kuitenkaan näe mediassa tapahtunut kehitystä positiiviseksi vuoden 2006 varjokertomuksen mukaan. Se on tehnyt 2003 käsikirjan The Gender and Media ja sen mukaan median vaikutus mielikuviin naisista sekä miehistä on täysin jätetty Kyproksella huomioimatta. Mediassa on aivan tavallista, että naisia määritellään heidän fyysisen kauneuden, seksuaalisen viehättävyyden tai äitiyden kautta. Lisäksi naisten kuvataan olevan kiinnostuneita vain ja ainoastaan kodin asioista. Ainoa tärkeä rooli heille on julkisen ja yksityisen alueella äitiys. Naisen mahdollisuus haastaa tai muuttaa sukupuolten epätasa-arvoa on erittäin pahasti estetty. Mediassa esitetyt naiskuvat voimistavat seksismiä ja sukupuolten epätasa-arvoa varjokertomuksessa todetaan. (NGO varjokertomukset)

Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa on ehkäisty laatimalla The Violence in the Family laki 1994. Se tuomitsee kaiken perheessä tapahtuvan väkivallan, nostaa rangaistuksien kestoa ja takaa uhreille suojelun valtuuttamalla tuomioistuin tekemään lähestymiskiellon. Vuonna 2000 tähän lainsäädäntöön tehtiin lukuisia muutoksia joihin kuuluvat muun muassa väkivallan uhrien todistuksen elektroninen tallentaminen, uhrien ja todistajien suojeleminen, rahaston perustaminen jonka avulla voidaan rahoittaa uhrille joitain tärkeitä tarpeita, suojan perustaminen uhreille ja puolison todistajuus mikäli väkivallan uhri on joku muu perheenjäsen. (CEDAW-kertomukset)

Perheneuvonnan roolia on myös täsmennetty vuoden 2000 lainsäädännöllä, koska tämä on erittäin tärkeä elin perheväkivaltaa kokevien neuvonnassa ja ohjauksessa. Vuonna 2001 nimitettiin 10 neuvojaa jotka ottavat vastaan valituksia väkivallasta ja tekevät tutkimuksia, neuvovat ja neuvottelevat mistä tahansa perheongelmasta joka uhkasi johtaa tai on jo johtanut väkivallan käyttöön. Lisäksi ne käyttävät kaikkia mahdollisia keinoja saattaakseen alkuun rikoskäsittelyn rikoksen tekijää vastaan, etsivät mahdollista majoitusapua perheelle ja rikosentekijälle sekä tekevät kaikkia muita tarvittavia toimia. Tehdessään tutkimuksia, perheneuvojilla on samat valtuudet kuin asiaa tutkivalla poliisilla. (CEDAW-kertomukset)

Lisäksi vuonna 2000 perustettiin Advisory Committee on Family Violence, joka monitoroi Kyproksella olevien perheiden väkivaltaongelmia. Lisäksi se informoi ja kouluttaa kansaa sekä asiantuntijoita median, konferenssien, seminaarien ja koulutusohjelmien avulla. Se myös edistää tutkimusta ja tärkeitä palveluita joita väkivaltaa kohdannut perhe tarvitsee sekä seuraa kyseisten palveluiden toimivuutta ja lainsäädännön toimeenpanoa. Lisäksi luotiin käsikirja eri osastojen väliseen yhteistyöhön. (CEDAW-kertomukset)

Seurantakertomuksen mukaan joka vuosi raportoidaan yhä enemmän perheväkivaltatapauksia. Tämä osoittaa sen, että on luotu luottamus uhreja kohtaan ja tapaukset tutkitaan luottamuksellisesti. Poliisit ovat käyneet läpi perheväkivaltaan erikoistuneen koulutuksen jotta he voivat hoitaa kyseisiä tapauksia. Koska naiset tekevät suurimman osan valituksista, niin erikoiskoulutusta on korostetusti annettu naispuolisille poliiseille joille suurin osa tapauksista ohjataan. Lisäksi on perustettu erityishuoneita joita voidaan käyttää perheväkivaltatapauksien hoitoon. (CEDAW-kertomukset)

Varjokertomuksessa asia taas nähdään niin, että naisiin kohdistuvan väkivallan kohdalla muutokset lainsäädäntöön ovat tervetulleita, mutta niiden riittävän hyvä toimeenpano riippuu erittäin vahvasti kaikkien osapuolten saamasta riittävästä koulutuksesta ja kyvystä yhteistyöhön. Kyproksen poliisi ja sosiaalipalvelu ovat vasta viime aikoina keränneet tietoa perheväkivallan esiintymisestä, eikä ole selvää minkälaisia tallennuskäytäntöjä hallinnon toimijoilla on ja kuka päättää millainen tapaus on perheväkivaltaa. Valtion toiminta on pääasiassa ollut tuen ja suojeleohjelmien tarjoamista, mutta todella vähän on tehty väkivallan ehkäisytyötä, koska se on koettu toisarvoiseksi. Ongelmana on myös varjokertomuksen mukaan systemaattisen analyysin ja tutkimuksen puute. (NGO varjokertomukset)

Lisäksi varjokertomuksen mukaan Kyproksella tulisi kiinnittää huomioita myös muun muotoiseen naisiin kohdistuvaan väkivaltaan kuten raiskauksiin, kunniaväkivaltaan, seksuaaliseen ahdisteluun, ihmiskauppaan ja prostituutioon. Hallinto tyytyy korostamaan vain perheväkivaltaa, vaikka sen tulisi huomioida myös vähemmistöryhmien sekä maahanmuuttajien ja pakolaisten tarpeita. (NGO varjokertomukset)

Vuoden 2004 seurankertomus on tyytyväinen NGO:ihin jotka ovat tehneet merkittävää työtä tuodessaan perheväkivallan näkyväksi ongelmaksi yhteiskunnassa. Lisäksi ne ovat perustaneet suojan pahoinpidellyille naisille sekä luoneet erityisrahaston perheväkivallan uhreille. Tosin varjokertomuksen mukaan turvakodit, jotka on tarkoitettu perheväkivallan uhreille, ovat ylikansoitettuja. Lisäksi NGO:den ylläpitämiä turvakoteja on vain yksi joka on vanhanaikainen ja kärsii rahoituksen sekä asiantuntijoiden puutteesta. (CEDAW-kertomukset, NGO varjokertomukset)

Miltä sitten valtion narratiivi vaikuttaa tämän artiklan puitteissa? Vuoden 1995 seurantakertomuksessa se on hieman hapuilevaa. Valtio tietää, että suurimpana ongelmana on sosiaalinen ennakkoluulo, mutta narratiivin perusteella tämän ongelman näyttää aiheuttavan negatiivinen kuva naisista. Vuoden 2004 kertomuksen narratiivista välittyy edelleenkin se, että valtio on hieman hämillään naisten kanssa ja se ei ole oikein varma mikä on naisen paikka muuttuvassa maailmassa. Tämän vuoksi kummastakin kertomuksesta välittyy valtion narratiivin

kautta kuva, että valtion toimia ovat pelkästään lainsäädäntötoimet. Erilliset valtion luomat organisaatiot vastaavat valistustyöstä ja käytännön ruohonjuuritason työstä naisten kanssa vastaavat NGO:t. Valtio on siis jälleen kerran etäännyttänyt itsensä ruohonjuuritasolta erilaisten välikäsien kautta. Vuonna 1995 välikätenä toimii Permanent Central Agency for Women's Rights (PAWR) ja 2004 sen korvasi The National Machinery for Women's Rights (NMWR).

Valtio on siis muuttanut lainsäädäntöjä, PAWR ja myöhemmin NMWR ovat luoneet tasa-arvo-ohjelman sekä sen puitteissa koulutuksia ja seminaareja. NGO:t ovat luoneet yksityisiä radioasemia joissa käsitellään naisten asioita, tuoneet perheväkivaltaa näkyväksi ongelmaksi yhteiskunnassa, perustaneet kriisikeskuksen sekä luoneet erityisrahaston perheväkivallan uhreille. Hienoa tietysti on se, että valtio antaa omassa narratiivissaan kunniaa NGO:lle niiden toimista, mutta se tuntuu ehkä hieman liikaakin luottavan niiden toimintaan. Valtion narratiivista välittyy sellainen kuva, että se säättää laittaa ja luottaa siihen, että kansa osaa toteuttaa ne.

Valtio mainitsee narratiivissaan erillisenä tahona Broadcasting Corporationin joka varmistaa, että ohjelmissa oleva naiskuva on positiivinen. Toisena tahona se mainitsee poliisin jolle 1995 tarjottiin erityiskursseja joiden avulla poliiseista pyrittiin tekemään sensitiivisempiä väkivaltaa kokeneita uhreja kohtaan ja 2004 näistä erikoiskursseista on ilmeisesti tullut pakollisia, koska valtio toteaa poliisien käyneen läpi perheväkivaltaan erikoistuneen koulutuksen.

Valtion kertomuksista välittyy jälleen kerran kuva, että on paljon tehty asioita jotta ennakkoluulot sekä tapaan tai muuhun perustuvat käytännöt poistuisivat yhteiskunnasta. Tosin artiklan kohdan b eli perhekasvatuksen sekä miesten ja naisten yhteisen vastuun tunnustamisen tulkitsen valtion hoitavan perhelainsäädännön muutoksilla, koska kohdan b asioita ei mainita kummassakaan kertomuksessa sen enempää. Mutta jos katson asiaa Joseph Slaughterin narratiivin kautta, niin silloin en pysty vakuuttavasti toteamaan, että valtio olisi pyrkinyt luomaan olosuhteet joissa subjektin Ääni ja narratiivi eivät tuhoutu tai vaikene, koska valtion narratiivin luoman kuvan mukaan monet toimet ovat jonkun muun kuin valtion toteuttamia. Valtion on muuttanut lainsäädäntöä ja luonut elimen The National Machinery for Women's Rights, mutta ovatko nämä toimet riittäviä jotta valtion narratiivin turvaava vaikutus syntyy.

Seurantakertomuksista välittyvän viestin mukaan naisen tasa-arvon tiellä on ilmeisesti naisen huono julkisuuskuva. Naisen kuvalla on huono maine ja sitä parannetaan antamalla naisesta parempi kuva ja tämän paremman kuvan myötä hän myös ansaitsee oikeutensa. Yhteiskunnassa oli hyvin pitkään totuttu siihen, että naisen paikka oli kotona ja hänen työtään oli lasten sekä kodin hoitaminen. Mutta maailman muuttuessa nainen ei enää tyytynyt tähän asemaan, vaan halusi samoihin toimiin

kuin mies. Ikään kuin yhteiskuntaan olisi ilmestynyt julkisille paikoille uusi olento johon ei oikein osata suhtautua. Tämän myötä on ryhdytty varmistamaan, että mediassa annettu naiskuva on positiivinen niin fakta- kuin fiktio-ohjelmissa ja naisten osallistumista keskusteluohjelmiin on lisätty. Tosin missään ei mainita, millainen tämä positiivinen naiskuva on, mitä se sisältää ja kuka sen määrittelee. Tällainen toimi median ohjelmien muokkaamiseksi tuntuu jotenkin päälle liimatulta ja osittain sensuurilta.

Tämän artiklan kohdalla voisi sanoa, että lainsäädännön muuttaminen nykyaikaisempaan suuntaan on onnistunut. Muuttamistyö on nostanut esille monia asioita joita valtio on joutunut pohtimaan kuten naisiin kohdistuva seksuaalinen ja fyysinen väkivalta sekä avioliitossa tapahtuva raiskaus. Tosin lyhyessä ajassa on tehty paljon lakimuutoksia ja pykälää on myllätty, joten herää kysymys kuinka hyvin virkamies pysyy lainsäädännön perässä ja kuinka hyvin nämä muutokset siirtyvät ruohonjuuritasolle.

Kypros on toisaalta joutunut hyvin lyhyessä ajassa käymään läpi suuria muutoksia, kun nainen on yllättäen ”tullut kaapista ulos” osaksi julkista yhteiskuntaa. Muutos ei ole käynyt kivuttomasti ja yhteiskunta on joutunut pohtimaan hyvin suuria asioita, mutta tästäkin huolimatta muutostyöstä jää hyvin kapea ja pinnallinen kuva. Naisista halutaan antaa positiivinen kuva mediassa, aviomies ei saa enää lyödä vaimoaan ja, jos nainen ilmoittaa asiasta poliisille, hänet ohjataan naispoliisin puheille, koska naispoliisit ovat pääasiassa saaneet koulutusta tähän asiaan. Tästä kaikista jää väistämättä sellainen kuva, että liimataan muutama hymiö-tarra naiseen ja laitetaan hänet kauniina istumaan televisio-ohjelmaan, kehoitetaan aviomiestä menemään seminaariin ja naista kääntymään ongelmiansa kanssa toisen naisen puoleen, jos sellainen sattuu olemaan töissä (missään ei nimittäin mainittu onko näiden sensitiivikoulutuksen läpi käyneiden naispoliisien määrä lisätty, vaikka samaan aikaan kertomuksessa kehoitetaan kuinka joka vuosi raportoidaan yhä enemmän perheväkivaltatapauksia). Lisäksi Kyproksella on yksi kriisikeskus ja 10 neuvojaa jotka ottavat vastaan valituksia naisiin kohdistuvasta väkivallasta valtion väkiluvun ollessa noin 800 000. Tietysti tämä on huomattavasti parempi, kuin se, että ei olisi yhtään kriisikeskusta tai neuvojaa.

6.4.5. Artikla 6: Ihmiskauppa ja prostituutio

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, lainsäädäntötoimet mukaan lukien, estääkseen kaikenlaisen naisten kaupan ja naisten prostituutiosta hyötymisen.

Vuoden 1995 seurantakertomuksessa todetaan lyhyesti, että sopimus ihmiskaupan estämisestä ratifioitiin 1983. Se on osa rikoslakia joka on Kyproksen lainsäädännön luku 154.³⁶ (CEDAW-kertomukset)

Vuoden 2004 seurantakertomuksessa asiasta on hieman enemmän selvennystä. Kypros on ratifioinut vuonna 2000 lain alaikäisten ihmiskaupasta ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Kyseinen laki kriminalisoi kyseiset toimet, edellyttää vakavia rangaistuksia ja antaa turvaa, hyvitystä sekä kuntoutusta uhreille. Lain erittäin tärkeä osa on the Director of the Department of Social Welfare:n virkaan asettaminen ja toimiminen Guardian of Victims of Sexual Exploitation. Hänen vastuulla on humanitaarisen tuen ja avun antaminen uhreille. Varjokertomuksen mukaan hän on myös ilmoittanut, että on perustettu turvakoti ihmiskaupan uhreille, mutta ainakin vuonna 2006 uhrin sijoitetaan vanhainkoteihin joissa uhrien hyväksikäyttö saattoi jatkua. (CEDAW-kertomukset, NGO varjokertomukset)

Vuonna 2001 asetettiin laki todistajansuojelusta. Lisäksi on perustettu Valvontayksikkö taistelemaan ihmiskauppaa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan. Tämä yksikkö koostuu asiantuntijoista jotka koordinoivat ihmiskaupanvastaisia toimia. Lisäksi sisäministeri, työministeri, oikeusministeri ja valtakunnansyyttäjä ovat aloittaneet yhteistyön ihmiskaupan estämiseksi. (CEDAW-kertomukset)

Poliisin toimiksi on seurantakertomuksessa todettu seuraavat: tiukentaa olemassa olevan lain voimaansaattamista, passien kontrollointi, säännölliset vierailut viihdyttämislaitoksissa työehtojen toteutumisen varmistamiseksi ja tietolehtisten jakaminen. Lisäksi poliisi toimii läheisessä yhteistyössä Interpolin, FBI:n ja kansainvälisten lainvalvojien kanssa. Poliisien keskustuimistoon on myös perustettu Early Warning System tiedonvaihtoa varten. Poliisi on myös läheisessä yhteistyössä NGO:ten kanssa jotka jakavat humanitaarista apua naisuhreille ja puolustavat heidän oikeuksiaan. (CEDAW-seurantakertomukset)

Ennaltaehkäisystrategiana seurantakertomuksessa oli seuraavaa: viisumit jotka oikeuttavat työskentelemään korkean riskin työpaikoissa, niin niiden määrää rajoitetaan, siirtolaistyöntekijöitä

³⁶ Se mihin kiinnitin huomiota tässä rikoslaissa oli, että jokaisessa kohdassa mainittu tuomio lain rikkomisesta oli vain rike. Oli sitten kyseessä raiskaus tai alaikäisen hyväksikäyttö. Ainoastaan kohdassa jossa mainitaan, että jos omistaa tilat joissa on tapahtunut alle 13 vuotiaan hyväksikäyttö, silloin kyseessä on törkeä rikos josta voi saada enimmillään viisi vuotta vankeutta.

informoidaan etukäteen heidän oikeuksistaan jotka ovat työehtosopimuksissa, säännöllisiä tarkastuksia tehdään epäilyttävillä alueilla ja työlupien määrä rajoitetaan. Varjokertomuksessa taas todetaan, että siirtotyöläisiä ei ole informoitu etukäteen työehtosopimuksissa olevista oikeuksista, ja itse sopimus ei sisällä mitään tietoa siirtotyöläisten oikeuksista, vaan heidän velvoitteistaan. Lisäksi sopimus on yhden sivun mittainen dokumentti joka on kirjoitettu englanniksi. (CEDAW-kertomukset, NGO varjokertomukset)

Lisäksi oikeusasiamies on johtanut tutkimusta ”kabaree artistin” statuksella maahan tulleista naisista. Tutkimuksen raportti tullaan jakamaan hallinnolle ja se tullaan julkaisemaan laajasti. Myös presidentti on antanut vahvan poliittisen viestin ihmiskaupan tiimoilta. (CEDAW-kertomukset)

Trafficking In Persons –raporteissa taas perussisältö on vuodesta toiseen sama Kyproksen kohdalla. Kypros on koko ajan säilyttänyt paikkansa tasolla kaksi tai sen tarkkailulistalla, mikä tarkoittaa sitä, että maa ei ole vielä saattanut voimaan minimi standardeja ihmiskaupan uhrien suojelemiseksi, mutta sillä on pyrkimystä siihen suuntaan. Tämä viesti on siis toistunut vuodesta 2004 vuoteen 2012 asti ja Kypros on ainoa EU maa joka on tällä tasolla samassa seurassa mm. Saudi-Arabian, Algerian ja Kuuban kanssa. Kyprokselle päätyvät ihmiskaupan uhrit tulevat Filippiineiltä, Venäjältä, Moldovasta, Unkarista, Kreikasta, Vietnamista, Uzbekistanista ja Dominikaanisesta tasavallasta. (TIP Trafficking in Persons)

Varjokertomuksessa taas yksiselitteisesti todetaan, että pelkästään artistiviisumien olemassaolo horjuttaa kaikkia keinoja ihmiskaupan ehkäisemiseksi, koska suurin osa ihmiskaupan uhreista on ”artistiviisumeilla” maahan tulleita. Viisumin pituus oli aluksi kuusi kuukautta, mutta sitten se lyhennettiin kolmeen kuukauteen ja tällä hetkellä se on lakkautettu. Sen tilalle on kuitenkin tullut ”performing artist” –viisumi. Uudistus on jonkin verran laskenut tällä viisumilla maahan tulleiden määrää sillä vuonna 2010 heitä oli 460 ja 2012 339. Tosin tämän lisäksi maahan tulee myös ”barmaid” ja ”barman” työluvilla olevia. Artistiviisumin poistaminen ei siis muuttanut ongelmallista tilannetta mihinkään. Ongelma ainoastaan siirtyi baareihin, hieromalaitoksiin ja kahviloihin. Lisäksi ammatit kuten kotiapulainen tai ”viihdyttävä” night clubeilla eivät ole toimia virallisen työvoimatoimiston listoilla, mikä tarkoittaa sitä, että näihin töihin voivat hakea vain ei-kyproslaiset ja EU:n ulkopuolelta tulevat työnhakijat eli ns. kolmannen maan kansalaiset. Lisäksi hallinto kieltää ns. kolmansista maista tulevien kansalaisten työskentelyn korkean riskin työpaikoissa, mikäli he kuuluvat kyproslaisiin sukuihin. (NGO varjokertomukset, TIP Trafficking in Persons)

Siirtolaisina maahan tulleet, ”artisti” statuksella työskentelevät naiset eivät voi työskennellä missään muualla sen jälkeen, kun heidät on tunnistettu uhriksi, elleivät he suostu yhteistyöhön viranomaisten kanssa. Naiset jotka eivät suostu yhteistyöhön karkotetaan välittömästi maasta, mikä asettaa heidät alttiiksi joutua uudelleen ihmiskaupan uhreiksi. Erään tutkimuksen mukaan Kyprokselle saapuu 2000 naista joka vuosi ”artisti” statuksella. Luku on erittäin epäsuhtainen verrattuna Kyproksen asukaslukuun (n. 800 000). (NGO varjokertomukset)

Ennen vuotta 1997, Kyproksella ei ollut lakia joka olisi säännellyt yksityisiä työnvälittäjiä. Vuonna 2000 nämä työnvälittäjät joutuivat hankkimaan lisenssin toiminnalleen, koska laki velvoitti heidät siihen. Samana vuonna kyseinen laki kuitenkin hyllytettiin, koska suurin osa työnvälittäjistä ei täyttänyt lisenssin ehtoja. Vuonna 2002 lakia muutettiin niin, että työnvälittäjät saivat lisenssinsä, vaikka eivät täyttäneet vuoden 1997 lainsäädännön tiukennettuja ehtoja. Kyproksella oli vuonna 1982 51 kabareeta, 1990 57 ja 2002 108 eli lisäystä on tapahtunut 111%. (NGO varjokertomukset)

Trafficking In Persons –raporttien mukaan yökerhojen omistajat kuitenkin sitkeästi kiistävät väitteen jonka mukaan heidän toimeentulonsa tulisi prostituutiosta. Erityisesti vuonna 2008 yökerhojenomistajienliitto paheksui näitä väitteitä, koska Kyproksen sisäministeriö suunnitteli lopettavansa viisumien myöntämisen EU:n ulkopuolelta tuleville naispuolisille kabaree työntekijöille. Liiton mukaan Kyproksen ulkopuolelta, erityisesti Yhdysvalloista tulevat vaatimukset, yrittävät painostaa Kyprosta. Omistajat kokevat kohtelun epäoikeudenmukaiseksi ja väittävät, että Kypros leimataan ulkomaisten naisten riistopaikaksi poliittisista syistä ja pitävät myyttinä väitettä kabareen työntekijöiden harjoittamasta prostituutiosta. Omien väitteidensä todisteeksi omistajienliitto mainitsee, että oikeuteen päätyi 22 tapausta joissa oli mukana naispuolinen työntekijä kabareesta, mutta yhdessäkään ei tuomittu kabareen omistajaa. Yökerhojen omistajien mukaan ”artistiviisumien” myöntämisen vähentäminen tai lopettaminen olisi selvä hyökkäys heidän toimeentuloa kohtaan. Viisumien lopettamista suunniteltiin myös vuonna 2009 jolloin kyseinen liitto epäili Kyproksen muuttuvan päätöksen myötä Teheraniksi. (TIP Trafficking In Persons)

Varjokertomuksen mukaan valtio ei ole tehnyt minkäänlaisia merkittäviä toimia joilla ihmisten ennakkokäsityksiä ja – luuloja näitä naisia kohtaan olisi yritetty muuttaa. Tätä pahentaa se, että seksuaalisen hyväksikäytön uhrit elävät tavanomaisten asuinalueiden ulkopuolella joissa ”he eivät haasta väestön etiikkaa” eli siis yleensä huonomaineisilla alueilla. Lisäksi ministerineuvosto asetti asiantuntijaryhmän joka luonnosteli kansallisen toimintasuunnitelman. Tässä suunnitelmassa kaikki

relevantit auktoriteetit ottavat toimekseen hallinnollisia keinoja taistelussa ihmiskauppaa vastaan. Kyseistä suunnitelmaa ei kuitenkaan ole toimeenpantu. (NGO varjokertomukset)

Lisäksi varjokertomuksessa todetaan, että Kyproksella lain edellytykset joilla estettäisiin ihmiskauppa, ovat riittämättömät ja huonosti toimeenpannut mikä on suurin ongelma. Lisäksi nykyinen ihmiskaupan vastainen laki tarjoaa suojelua, korvauksia ja kuntoutusta uhreille, mutta ei kuitenkaan ole mitään näyttöä siitä, että kyseiset ehdot olisivat täyttyneet. Lisäksi laki sananmuotojensa puolesta vahvistaa stereotypioita. On myös osoitettu, että hallinnon raportit keskittyvät vain lainsäädännön kehittämiseen, mutta eivät tee mitään viittauksia keinoihin joilla lait saadaan toimeenpantua ja valvottua. Esimerkiksi rahanpesulain nojalla voitaisiin jäädyttää ja takavarikoida varat jotka on saatu rikollisten toimien avulla kuten ihmiskaupasta ja prostituutiosta. Kuitenkaan ei ole mitään näyttöä lain toimeenpanosta. Lisäksi kaikessa relevantissa lainsäädännössä puuttuvat ohjeistukset ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi. (NGO varjokertomukset)

Trafficking In Persons –raporteissa Kyproksen tilanne nähdään hieman positiivisempana kuin varjokertomuksessa, sillä raportin mukaan Kypros on osoittanut kaikesta huolimatta edistymistä ihmiskaupanvastaisessa taistelussa. Se on saanut ajettua läpi uusia ihmiskauppaa koskevia lakeja ja lisäksi se on avannut turvakodin uhreille. Raportissa kuitenkin todetaan, että Kyproksen tulisi asettaa rajoituksia ja supistaa erikoisviisumien myöntämistä entisestään. Lisäksi Kyproksen tulisi suojella ja opastaa paremmin ihmiskaupan uhreja sekä ohjata heitä turvakotiin. Sen tulisi myös kampanjoida ihmiskauppaa ja yökerhobisneksistä laajalle levinneitä harhakäsityksiä vastaan. Ongelmia löytyy myös uhrien tunnistamisessa. Vuonna 2006 onnistuttiin tunnistamaan 79 uhria, mutta 2007 enää 40. Lisäksi useat näistä naisista lähtivät maasta ennen kuin he ehtivät olla todistajina oikeudenkäynnissä. Ongelmia esiintyy myös poliisien aloittamien ihmiskauppa tutkimusten suhteen sillä niiden luku on vuodesta toiseen 20-30 ja vain osa näistä päätyy tuomioistuimeen ja näistäkin tapauksista useissa jätetään syytetty tuomitsematta tai tuomiot ovat lieviä. Lisäksi vuonna 2012 NGO:t ovat jatkuvasti raportoineet poliisitoimen ja hallinnon virkamiesten suorasta ja epäsuorasta osallistumisesta ihmiskauppaan. (TIP Trafficking In Persons)

Miltä sitten valtion narratiivi kuulosta kaiken tämän jälkeen? Seurantakertomuksien perusteella ihmiskauppa ei ole iso ongelma Kyproksella ja se on täysin hallinnassa. Valtio antaa jälleen kerran itsestään kuvan lainsäätäjänä ja on kaiken muun ulkoistanut muille elimille. Tästä artiklasta on erittäin lyhyet tekstit kummassakin seurantakertomuksessa. Näiden perusteella valtio on narratiivillaan erittäin vahvasti turvannut subjektin vapaan narratiivin ja poistanut

ihmisoikeusrikkomukset jotka hiljentäisivät subjektin äänen. Toisaalta valtion narratiivista saa myös hieman välinpitämättömän kuvan, ikään kuin ihmiskauppa olisi asia joka ei kosketa Kyprosta ja näin ollen sen eteen ei tarvitse paljoakaan tehdä. Mikäli tekisin arvioni valtion narratiivin toimivuudesta pelkkien seurankertomusten perusteella, voisin sanoa, että mitään syytä huoleen ei ole. Valitettavasti en voi kuitenkaan ohittaa varjokertomusta ja TIP-raporttia. Yhteenvetona toteaisin, että valtio ei, realiteetit huomioiden turvaa narratiivillaan subjektin narratiivia. Se ei edes onnistu narratiivillaan kiillottamaan julkisuuskuvaansa tai saati sitten vakuuttamaan kertomusten lukijoita.

Kaiken kaikkiaan kummankin kertomuksen lukeminen oli mykistävä kokemus. Naistenoikeuksien kannalta yksi Kyproksen suurimmista, vuodesta toiseen olemassa olevasta ongelmasta eli ihmiskaupasta ei ole varsinaisesti ongelmaa kunhan vain lakipykälä muutetaan. Lisäksi ihmiskaupan ehkäisy on ilmeisesti ainoastaan poliisin ja lainlaatijoiden toimien varassa. Toisaalta, kun yhdistetään tieto, että kabareiden ja night clubien käyttäjistä suurin osa on kyproslaisia miehiä, poliiseista ja lainsäätäjistä suurin osa on miehiä, ja lisäksi vuonna 2012 NGO:t ovat jatkuvasti raportoineet poliisitoimen ja hallinnon virkamiesten suorasta ja epäsuorasta osallistumisesta ihmiskauppaan, saadaan aikaiseksi mielenkiintoinen yhtälö. Tämä toisaalta selittää sen, että hallinnon tasolla kenelläkään ei juuri ole intressejä puuttua villinä rehottavaan ihmiskauppaan sekä prostituution.

Lopulta tulin siihen tulokseen, että Kyproksen valtion virallisissa kertomuksissa kiinnitetään pääasiassa huomiota valtion tekemiin lainsäädännöllisiin muutoksiin, mutta ei juuri lainkaan tuoda esille niiden toteutumista kansallisella tai ruohonjuuritasolla. Lisäksi valtio turvautuu näkemyksissään virallisiin tilastoihin, kun taas järjestöt keräävät tietonsa kentältä sekä omista kokemuksistaan. Lisäksi valtion asenne ihmiskauppaa kohtaan on erittäin välinpitämätön ja oletuksena on, että valtio on tehnyt riittävästi tämän ongelman poistamiseksi. Voisi melkein sanoa, että tämän artiklan kohdalla seurankertomuksista huokuva vähättely ja välinpitämättömyys mykistivät eniten sekä lisäksi epäusko siihen, että valtio todellakin näkee tämän ongelman näin pienenä ja yhteiskunnan kannalta epäolennaisena.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUKSET

Kyproksen valtion seurankertomusten läpikäyminen oli yllättävän uuvuttavaa puuhaa, erityisesti siksi, että ne tuntuivat toistavin itseään ja toisiaan. Lähdin käymään kertomuksia läpi, ennakkotiedoistani huolimatta, avoimin mielin. Halusin todella nähdä mitä toimia valtio kertoo

tekevänsä suojellakseen naisen kykyä omaan narratiiviin. Valitettavasti jouduin kuitenkin törmäämään siihen, että valtion kertomukset edustivat todellakin sitä Kyprosta jonka näin ja koin 2008. Byrokratialla oli suuri merkitys Kyproksen hallinnolle ja tittelit olivat äärimmäisen tärkeitä. Ne tuli mainita aina, olivatpa ne miten pitkiä tahansa. Saman kuvan sain myös kertomuksista. Byrokratiaa byrokratian päälle, mahdollisimman hienoja hallinnollisia rakennelmia joissa lopulta todennäköisesti kukaan ei tiedä kenen vastuulla mikäkin toimi on.

Lähdin tekemään tätä tutkimus sillä ajatuksella, että halusin tietää mitä valtio todella tekee suojellakseen naissubjektin narratiivia. Mitä ovat ne konkreettiset toimet joilla Kypros toimeenpanee naisten oikeuksien sopimuksen turvataksensa naiskansalaisten narratiivin jatkumisen? Työvälineeksi otin sovelletun version narratiivisen tutkimuksen käytöstä ja kohteeksi Kyproksen valtion CEDAW-kertomukset. Olin valinnut kertomuksesta neljä artiklaa jotka käsittelevät Kyproksen isoimpia naisten oikeuksien ongelmia ja kävin kertomukset läpi huomioiden erityisesti valitsemani artikkelit.

Kertomusten lukemisen jälkeen tuli vääjäämättä mieleen, että valtio ei tee näitä kertomuksia naissubjektiaan ajatellen. Myöskään sen toimet eivät aina tunnu olevan tehty sillä ajatuksella, että niistä olisi jotain todellista hyötyä Kyproksen naisille. Lakimuutoksia tehdään toisensa jälkeen ja komiteoita perustetaan, mutta tuntuu siltä, että ne tehdään vain hallinnon sisällä hallintoa varten. Aivan kuin byrokratian muurien ulkopuolella ei olisi ketään jota varten valtio on alun perin ratifioinut CEDAW-sopimuksen. Ruohonjuuritason kansalaisella ei tunnu olevan kovinkaan suurta merkitystä.

Kertomuksista sai välillä myös sen kuvan, että naisten oikeuksien ongelma on itse asiassa nainen joka on nostanut itsensä ihmisen asemaan tai nainen joka on uskaliaasti astunut yksityisestä julkiseen tilaan. Jos nainen poistettaisiin, myös ongelma poistuisi. Nainen on eräänlainen ali-ihminen jonka olemassa olo kyllä tunnustetaan, mutta sen ihmisoikeudellista asemaa vielä hieman epäillään. Kyproksen kohdalla tähän on omalta osaltaan vaikuttanut ortodoksisen kirkon vahva asema sekä patriarkaattinen yhteiskuntajärjestelmä jonka seurauksena kaiken yllä leijuu myyttinen äiti-madonna-huora naiskuva. Myös naisjärjestöjen tulisi rohkeasti uskaltaa olla emansipoituneita feministejä eikä sukupuolijärjestelmän ja valtio vahvan byrokratian uhreja. Naisjärjestöjen tulisi todella uskaltaa ottaa näkyvä paikka kyproslaisessa nyky-yhteiskunnassa.

Tutkimuskysymykset olivat minulla seuraavanlaiset:

1. Onko nainen ihminen valtion ja yhteiskunnan silmissä?

2. Tarvitseeko nainen oman ihmisoikeussopimuksen?

3. Luoko Kyproksen valtio sellaiset olosuhteet, että subjekti saa mahdollisesti äänensä kuuluviin eli turvaako valtio omalla narratiivillaan subjektille vapaan narratiivin?

Mielestäni todistin teoriaosuudessa, että nainen on ihminen ihmisoikeuksien puitteissa, mutta Kyproksella naisen tuleminen ihmiseksi –kehityskaari on vielä kesken. Naisen tuleminen osaksi julkista yhteiskuntaa on selkeästi aiheuttanut Kyproksella hämmennystä josta ei ole vieläkään selvitty. Tämän myötä on mielestäni selvää, että nainen tarvitsee oman ihmisoikeussopimuksen, koska ilman sitä tilanne voisi olla vielä huonompi. Lisäksi naisiin kohdistuvat ihmisoikeusloukkaukset ovat luonteeltaan niin nais erityisiä, että muista ihmisoikeussopimuksista ei ole riittävää hyötyä sekä turvaa näiden ongelmien selvittämiseen. Viimeiseen tutkimuskysymykseen täytyy valitettavasti vastata, että valtio antaa itsestään kuvan jossa se on luonut sellaiset olosuhteet, että subjektin vapaa narratiivi olisi turvattu, mutta todellisuus on jotain ihan muuta. Yritystä toki on, mutta se tuntuu olevan vielä hieman epäselvää Kyproksella, että ketä varten nämä yritykset tehdään. Tehdäänkö ne todella kansalaisena olevalle naissubjektille vai tehdäänkö ne ainoastaan kiillottamaan valtion julkista kuvaa? Lisäksi lainsäädännön perusteellinen muokkaus lyhyen aikavälin sisällä nostaa vääjäämättä esiin kysymyksen siitä, että tietääkö kukaan virkamiehistä tai päättävissä elimissä olevista henkilöistä mitä lainsäädännössä sanotaan. Tästä seuraa myös se kysymys, että kuinka hyvin käytännön työtä tekevät esimerkiksi poliisit ja sosiaalityöntekijät tuntevat tiuhaan muuttuvat lait. Syvää hämmennystä herättävä välinpitämätön suhtautuminen ihmiskauppaan myös ihmetytti. Valtion ulkopuolella tiedetään mikä tilanne on, valtion sisällä se tiedetään myös, mutta siitä huolimatta seurantakertomuksiinsa Kypros kirjaa tilanteen vähäpätöisenä ongelmana joka on periaatteessa hoidettu pois päiväjärjestyksestä. Herääkin kysymys, ketä palvelee tällaisen kuvan antaminen tilanteesta.

Kypros on nuori valtio ja sen itsenäisyyden aikaa kuvaa vahvasti saaren kahtiajako ja pohjoisosan turkkilaisten miehitys joka on jättänyt oman traumansa. Kahtiajako on myös tuonut tiettyä kitkeryyttä Kyproksen asenteeseen ja kaikesta helposti syytetään jakautumista. Tämä on ehkä tuonut mukanaan sen, että sillä on hirvittävä tarve näyttää edustuskelpoiselta maailman ja erityisesti EU:n silmissä. Se on nopealla vauhdilla muuntautunut maatalousyhteiskunnasta moderniksi valtioksi joka kelpuutetaan kansainvälisesti tärkeisiin pöytiin. Nopeus on ehkä tuonut sen, että ongelmien kohtaamisen sijaan ne on helppo maalata toisen väriseksi ja sen jälkeen heittää takapihalle jossa ne maastoutuvat kaiken muun joukkoon ja lopulta unohtuvat sekä hautautuvat sinne.

Naisesta on tullut ihminen niin yhteiskunnan kuin valtionkin tasolla, periaatteessa. Nainen on myös saanut omat oikeutensa ja universaalit naisten oikeudet. Kypros on tehnyt kaikkensa suojellakseen naissubjektin narratiivia ja raivannut kaikki yhteiskunnalliset ongelmat sekä uhat jotka voisivat vaimentaa subjekti narratiivin. Kaikki näyttää hienolta ja asiat ovat niin Kyproksella kuin universaalilla tasolla kunnossa, paperilla. Paperiversio todellisuudesta olisi ihanteellinen paikka elää, mutta valitettavasti todellisuus on osoittanut tämän utopiaksi kerta toisensa jälkeen, ainakin naisen kohdalla.

Olisiko tutkimuksen tulos sitten voinut olla toinen eli Kypros olisi aidosti tiedostanut ongelmakohtansa ja pohtinut oman narratiivinsa merkitystä? Se olisi kieltämättä vaatinut ison annoksen uskallusta ja peiliin katsomista. Toisaalta voihan olla, että seurantakertomusten tekijät todella seisovat sanojensa takana ja näkevät yhteiskunnan melko mustavalkoisena tai oikeastaan vaaleanpunaisena. Yhteiskunnan jossa lainsäädännön muutoksella ja komiteoita nimittämällä todella voidaan poistaa ongelmia. Mutta voiko valtio olla niin vieraantunut yhteiskunnasta, että se ei tunnista sen todellisia ongelmakohtia? Kyynisenä sanoisin, että ei voi. Päätöstenteko, yhteiskunnan toimien pyörittäminen ja suurien linjauksien veto on vain todennäköisesti hieman helpompaa jos asioita tarkastelee vain omasta valtiollisesta näkökulmasta seisoen omissa isoissa saappaissaan. Kävely ihmiskaupan uhrin pienissä kengissä tai paljain jaloin edes hetken voisi olla liian painava kokemus joka sirpaloittaisi suuret linjaukset ja yksinkertaiset linjanvedot. Aito ja avoin yhteistyö yhteiskunnan ruohonjuuritason toimijoiden kanssa voisi kuitenkin olla avartava ja puhdistava toimi joka toisi uusia näkemyksiä, laajentaisi dialogin kutistuneita uria ja antaisi valtiolle aidon mahdollisuuden oman narratiivinsa avulla turvata subjektin narratiivi.

Jatkotutkimuskohteita tuli mieleeni useitakin työn aikana. Saarella ollessa olin paljon tekemisissä siellä asuvien suomalaisten naisten kanssa ja tästä tuli mieleeni haastattelututkimus heidän kokemuksistaan naisena Kyproksella. Mieleeni tuli myös kyselytutkimus kyproslaiten naisjärjestöjen kokemuksista ja mahdollisuuksista vaikuttaa naisten oikeuksiin. Tällöin voisi myös huomioida turkkilaisen puolen ja sen järjestöt. Yhtenä tutkimuskohteena nousi esille myös seksuaalivähemmistöjen asema Kyproksella, koska edelleenkin vaikuttaa siltä, että Kyproksella on turvallisempaa olla kaapissa kuin tulla sieltä ulos. Tutkimus kohteena tulivat mieleeni myös CEDAW-seurantakertomusten käsittelykokousten pöytäkirjat joihin on kirjattu käyty keskustelu, esitetyt kysymykset ja valtioiden edustajien annetut vastaukset. Tämä tutkimus edustaisi muodoltaan hieman perinteisempää narratiivitutkimusta.

LÄHTEET

PAINETUT

ANTTONEN, A. 2000. Marion Youngin ajatuksia feminismistä, eron politiikasta ja ruumiillisuudesta. Teoksessa Anttonen, A., Lempiäinen, K. & Liljeström, M. (toim.) *Feministejä - Aikamme ajattelijoita*. Tampere: Vastapaino

BURROWS, N. 1986. *The Case of Women's Rights*. Teoksessa Campbell, T., Goldberg, D., McLean, S. & Mullen, T. (toim.) *Human Rights: From Rhetoric to Reality*. Great Britain: Blackwell

COCKBURN, C. 2004. *The Line: Women, Partition and the Gender Order in Cyprus*. London/New York: Zed Books

EKONEN, M. 2007. *Moninaiset urat – Narratiivinen tutkimus naisjohtajien urakehityksestä*. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteiden tiedekunnan julkaisuja n:o 170/2007. Lisensiaatintutkimus.

ELSHTAIN, J.B.1995. *Feminist Themes and International Relations*. Teoksessa Der Derian, J. (toim.) *International Theory: Critical Investigations*. Great Britain: Macmillan

ENLOE, C. 1989. *Bananas, Beaches and Bases*. California: University of California Press

HAKAPÄÄ, K. 2003. *Uusi kansainvälinen oikeus*. 2.painos. Vantaa: Talentum

HAKOVIRTA, H. 2002. *Maailmanpolitiikka – Teoria ja todellisuus*. Tampere: Kustannus 54

HERRLIN, M. 1998. *Johdanto*. Teoksessa Herrlin, M. (toim.) *Naisten ihmisoikeuksien käsikirja*. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus

HONKANEN, K. 2004. *Nainen*. Teoksessa Koivunen, A. & Liljeström, M. (toim.) *Avainsanat*. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. 2. painos. Tampere: Vastapaino

HÄNNINEN, S. 1986. *Valtiosta valtaan*. Tutkijaliiton julkaisusarja 39. Jyväskylä Gummerus Oy

JABRI, V. & O'GORMAN, E. (toim.) 1999. *Women, Culture and International Relations*. United States of America: Lynne Rienner Publishers

JOKINEN, A. 2000. *Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri*. Vammala: Tampere University Press.

- KAASILTA, R. 2008. Eri lähestymistapojen integroiminen narratiivisessa analyysissä. Teoksessa Kaasila, R., Rajala, R. & Nurmi, K. E. (toim.) Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus
- KANTOLA, J & VALENIUS, J. 2007. Maailmanpolitiikka. Teoksessa Kantola, J. & Valenius, J. (toim.) Toinen maailman politiikka. Tampere: Vastapaino
- KANTOLA, J. 2007. Valtio. Teoksessa Kantola, J. & Valenius, J. (toim.) Toinen maailman politiikka. Tampere: Vastapaino
- KINNUNEN, A. 1991. Teoksessa Kytömäki, J. (toim.) Nykyajan sadut – joukkoviestinnän kertomukset ja vastaanotto. Helsinki: Gaudeamus & Yleisradio.
- KORPELA T. & LAHTI M. (toim.). 2002. Kansainvälinen humanitaarinen oikeus- kysymyksiä ja vastauksia. Lahti: Suomen Punainen Risti
- KOUVO, S. 2007. Ihmisoikeudet. Maailmanpolitiikka. Teoksessa Kantola, J. & Valenius, J. (toim.) Toinen maailman politiikka. Tampere: Vastapaino
- KOIVUNEN, A. 2000. Teresa de Lauretis: Sosiaalisen ja subjektiivisen rajankäyntiä. Teoksessa Anttonen, A., Lempiäinen, K. & Liljeström, M. (toim.) Feministejä - Aikamme ajattelijoita. Tampere: Vastapaino
- KOIVUNEN, A. 2004a. Emansipaatio. Teoksessa Koivunen, A. & Liljeström, M. (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. 2. painos. Tampere: Vastapaino
- KOIVUNEN, A. 2004b. Syrjintä. Teoksessa Koivunen, A. & Liljeström, M. (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. 2. painos. Tampere: Vastapaino
- KOIVUNEN, A. & LILJESTRÖM, M. 2004. Kriittikki, visiot, muutos. Teoksessa Koivunen, A. & Liljeström, M. (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. 2. painos. Tampere: Vastapaino
- KOSONEN, P. 2004. Subjekti. Teoksessa Koivunen, A. & Liljeström, M. (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. 2. painos. Tampere: Vastapaino .
- LAITINEN, M. 2008. Organisatorisen muutosnarratiivin tuottaminen kertovan muutosselonteon menetelmän avulla. Teoksessa Kaasila, R., Rajala, R. & Nurmi, K. E. (toim.) Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

- LAITINEN, M. & UUSITALO, T. 2008. Narratiivinen lähestymistapa traumaattisten elämäkokemusten tutkimisessa. Teoksessa Kaasila, R., Rajala, R. & Nurmi, K. E. (toim.) Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- LEVIN, L. 2001. Ihmisoikeudet – kysymyksiä ja vastauksia. 3.painos. Vammala: Unesco
- LILJESTRÖM, M. 2004. Sukupuolijärjestelmä. Teoksessa Koivunen, A. & Liljeström, M. (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. 2. painos. Tampere: Vastapaino
- LILJESTRÖM, M. 2004b. Feministinen metodologia – mitä se on? Teoksessa Liljeström, M. (toim.) Feministinen tietäminen. Keskustelua metodologiasta. Tampere: Vastapaino
- MUSTAKALLIO, S. 1998. Naisten oikeudet poliittisessa ja julkisessa elämässä. Teoksessa Herrlin, M. (toim.) Naisten ihmisoikeuksien käsikirja. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus
- MÄKINEN, P. 1998. CEDAW-komitea ja kansalliset tasa-arvosuunnitelmat. Teoksessa Herrlin, M. (toim.) Naisten ihmisoikeuksien käsikirja. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus
- NALOWA ESEMBE, B-A. 2005. Because I am a Foreigner – Migrant Women in Cyprus Speak out. Nicosia: R.P.M. Lithographica
- NIEMINEN, L. 1990. Perusoikeuksien emansipatoriset mahdollisuudet. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus
- NICHOLSON, M. 2002. International Relations. 2. painos. Hampshire: Palgrave Macmillan
- NOUSIAINEN, K. 1998. Naisten ihmisoikeuksien kehitys. Teoksessa Herrlin, M.(toim.) Naisten ihmisoikeuksien käsikirja. Helsinki: Kauppakaari Oyj Lakimiesliiton Kustannus
- NOUSIAINEN, K. & PENTIKÄINEN, A. 1998. Suomen ihmisoikeusvelvoitteet ja syrjinnän poistaminen. Teoksessa Herrlin, M.(toim.) Naisten ihmisoikeuksien käsikirja. Helsinki: Kauppakaari Oyj Lakimiesliiton Kustannus
- NOUSIAINEN, K. & PYLKKÄNEN, A. 2001. Sukupuoli ja oikeuden yhdenvertaisuus. Helsinki: Forum Iuris
- PALIN, T. 2004. Ruumis. Teoksessa Koivunen, A. & Liljeström, M. (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. 2. painos. Tampere: Vastapaino
- PENTIKÄINEN, M. 2002. Naiset. Teoksessa Haapea, A. (toim.) Ihmisoikeudet 2000-luvulla, sopimuksia ja asiakirjoja. Helsinki: Ihmisoikeusliitto/Edita

- PIETARINEN, P. 1998. Yksilöillä oikeus valittaa sopimusloukkauksista? Teoksessa Herrlin, M. (toim.) Naisten ihmisoikeuksien käsikirja. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus
- PIETILÄ, H. 1991, Näkymätön näkyväksi, naiset ja YK. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, tasa-arvojulkaissuja
- PUHAKAINEN, R. 2004. Friidu –tyttöjen ja naisten ihmisoikeudet. Kauhava: Kauhavan Kirjapaino oy
- RIESSMAN, C. K. 1993. Narrative Analysis. Qualitative research methods series 30. Newberry Park: Sage
- RIESSMAN, C. K. 2008. Narrative Methods for the Human Sciences. Boston College: Sage Publications.
- SALOKANGAS, T. 2002. Teknillinen korkeakoulu opiskeluympäristönä sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta. Pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto
- SCHAFFER, K. & SMITH, S. 2004. Human Rights and Narrated Lives: The Ethics of Recognition. New York/Hampshire: Palgrave Macmillan
- SCHEININ, M. 2002. Ihmisoikeussopimuksista ja muista ihmisoikeusasiakirjoista. Teoksessa Haapea, A. (toim.) Ihmisoikeudet 2000- luvulla, sopimuksia ja asiakirjoja. Helsinki: Ihmisoikeusliitto/Edita. 1-12.
- SYLVESTER, C. 1995. Feminist Theory and International Relations in a Postmodern Era. Great Britain: Cambridge University Press
- SYLVESTER, C. 2002. Feminist International Relations. An Unfinished Journey. Great Britain: Cambridge University Press
- SÖDERGRAN, E. 1990. Tulevaisuuden varjo. Helsinki: Otava
- TICKNER, J. 1992. Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security. New York: Columbia University Press
- TICKNER, J. 2001. Genderin World Politics. New York: Columbia University Press
- TICKNER, J. 2006. Feminism meets International Relations. Teoksessa Ackerly, A., Stern, M. & True, J. (toim.) Feminist Methodologies for International Relations. Cambridge: Cambridge University Press

VOUTILAINEN, J. 1996. Akateemisuus ja sukupuoli. Tutkimus naisten yliopistolliseen uraan vaikuttavista tekijöistä Turun yliopistossa. Turun yliopisto. Hallintoviraston julkaisusarja 1/1996.

WINTER-MÄKINEN, A. 1998. YK:n ihmisoikeuskehitys naisnäkökulmasta. Teoksessa Herrlin, M. (toim.) Naisten ihmisoikeuksien käsikirja. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus

ARTIKKELIT

BOVARNICK, S. 2007. Universal human rights and non-western normative systems: a comparative analysis of violence against women in Mexico and Pakistan. *Review of International Studies*, 33, 59-74

BUNCH, C. 1990. Women's Rights as Human Rights: Toward a Re-Vision of Human Rights. *Human Rights Quarterly*, Vol. 12, No. 4, 486-498

CHARLESWORTH, H., CHINKIN, C. & WRIGHT, S. 1991. Feminist approaches to international law. *The American Journal of International Law* 85(4), 613-645

COOK, R.J. 1993. Women's International Human Rights Law: The Way Forward. *Human Rights Quarterly*, Vol. 15, No. 2, 230-261

DE LAURETIS, T. 1990. Eccentric subjects: Feminist theory and historical consciousness. *Feminist Studies* 1990, Vol. 16, No. 1 Spring, 115-150

DONNELLY, J. 1998. Human rights: a standard of civilization? *International Affairs* 74, 1, 1-24

EZEILO, J. 2006. Feminism and Islamic fundamentalism: Some perspectives from Nigeria and beyond. *Sings: Journal of Women in Culture and Society* 32(1), 41-47

GALLAGHER, A. 1997. Ending the Marginalization: Strategies for Incorporating Women into the United Nations Human Rights System. *Human Rights Quarterly* Vol 19, No. 2, 283-333

HOLLI, A. 1995. Tasa-arvosta ja Troijan hevosista. *Naistutkimus* 8(3), 14-33

HOWARD, R. 1993. Cultural absolutism and the nostalgia for community. *Human Rights Quarterly* 15(2), 315-338

ISHAY, M.R. 2004. What are human rights? Six historical controversies. *Journal of Human Rights* Vol 3, No. 3, 359-371

- LAITINEN, K. 2005. Emansipaatio synnyttää turvallisuutta - turvallisuus on emansipaatiota. *Kosmopolis* 35(3), 67-73
- LLOYD, M. 2007. (Women's) human rights: paradoxes and possibilities. *Review of International Studies*, 33, 91-103
- MARFORDING, A. 1997. Cultural relativism and the construction of culture: An examination of Japan. *Human Rights Quarterly* 19(2), 431-448
- O'SULLIVAN, D. 2000. Is the Declaration of Human Rights Universal? *The International Journal of Human Rights* Vol 4, 1, 25-53
- PRÜGL, E. 2004. International institutions and feminist politics. *The Brown Journal of World Affairs* 10(2), 69-84
- SLAUGHTER, J. 1997. A Question of Narration: The Voice in International Human Rights Law. *Human Rights Quarterly* 19(2), 406-430
- STEANS, J. 2007. Debating women's human rights as a universal feminist project: defending women's human rights as a political tool. *Review of International Studies* 2007, 33, 11-27
- SÄRMÄ, S. 2007. Feministisen tutkimuksen ja valtaviiran sukulaissuhteet kansainvälisen politiikan tieteenalalla. *Kosmopolis* 37(1), 46-58
- TICKNER, J. 1997. You just don't understand: Troubled engagements between feminism and IR theorists. *International studies quarterly* 41, 611-632
- WIBBEN, T.R. 2004. Feminist international relations: Old debates and new directions. *The Brown journal of world affairs* 10(2), 97- 114
- YOUNGS, G. 2004. Feminist international relations: a contradiction in terms? Or: why women and gender are essential to understanding the world 'we' live in. *International affairs* 80(1), 75-87

INTERNET

BATEUP, C. 2000 Can Reproductive Rights be 'Human' Rights? Some thoughts on the inclusion of women's rights in mainstream human rights discourse. *Australian Journal of HumanRights*

<http://www.austlii.edu.au/au/other/ahric/ajhr/ajhrindex.html/2000/19.html> 28.7.2012

CEDAW

Englanniksi

<http://www2.ohchr.org/english/law/cedaw.htm> 6.8.2012

Suomeksi

<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1986/19860068> 10.8.2012

CEDAW-kertomukset ja niihin liittyvät asiakirjat

<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/> 10.8.2012

CSW

<http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/index.html> 6.8.2012

CYPRUS TOURISM ORGANISATION

<http://www.visitcyprus.org.cy> 7.8.2012

IWRAW

<http://www.iwraw-ap.org/organisation.htm> 6.8.2012

KOSKENNIEMI, M. 2007. Toteutuvatko ihmisoikeudet?

http://openfinland.net/index.php?x=vastineets&article_id=11&author=21 25.5.2012

MARY WOLLSTONECRAFT (1759–1797). A Vindication of the Rights of Woman. 1792.

<http://www.bartleby.com/144/1.html> 1.8.2012

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

<http://www.mfa.gov.cy> 7.8.2012

NGO:t

http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/NGO_Participation.final.pdf 6.8.2012

NGO varjokertomukset

http://www.iwraw-ap.org/resources/ngocedaw_resources.htm 10.8.2012

NOUSIAINEN, K. 2005. Naisten ihmisoikeudet – esineestä ihmiseksi 400 vuodessa

<http://maailma.net/node/78321/1/> 25.5.2012

OPTIONAL PROTOCOL

http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/protocol/index.html	6.8.2012
RAPORTOINTI	
http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/reporting.htm	6.8.2012
REPUBLIC OF CYPRUS	
http://www.cyprus.gov.cy	7.8.2012
PRESS AND INFORMATION OFFICE	
http://www.moi.gov.cy/pio	7.8.2012
STATISTICAL SERVICE	
http://www.mof.gov.cy/cystat	7.8.2012
SUOMEN YK-LIITTO, YHTEISET IHMISOIKEUTEMME	
http://www.ykliitto.fi/files/Yhteiset_ihmisoikeutemme_1998.pdf	25.5.2012
TIP Trafficking in Persons	
http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/index.htm	30.7.2012
UN WOMEN	
http://unwomen.org/about-us/about-un-women/	6.8.2012
YK:n IHMISOIKEUKSIEN YLEISMAAILMALLINEN JULISTUS	
http://www.ykliitto.fi/files/IOJ-kirjanen_net.pdf	25.5.2012

LIIITEET

Liite 1 ylitysviisumit

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS

VIZE
VISAS

Adı ve Soyadı : *TETTI VÄHÄMÄ*
Name and Surname

Pasaport No. : *PR 283694*
Passport No.

Yurttaşlığı : *FINN*
Nationality

KKTC LOKMACI KARA GİRİŞ KAPISI
26 Mart 2008
GİRİŞ
GİRİŞ HANGİ YERDE ÇALIŞANLAR

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS

VIZE
VISAS

Adı ve Soyadı : *TETTI VÄHÄMÄ*
Name and Surname

Pasaport No. : *PR 283694*
Passport No.

Yurttaşlığı : *FINNİŞİ*
Nationality

KKTC LOKMACI KARA GİRİŞ KAPISI
17 Mart 2008
GİRİŞ
GİRİŞ HANGİ YERDE ÇALIŞANLAR

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS

VIZE
VISAS

Adı ve Soyadı : *Tetti Vähämä*
Name and Surname

Pasaport No. : *PR 283694*
Passport No.

Yurttaşlığı : *FINN*
Nationality

KKTC LOKMACI KARA GİRİŞ KAPISI
28 Mart 2008
GİRİŞ
GİRİŞ HANGİ YERDE ÇALIŞANLAR

Liite 2 Mary Wollstonecraft: A Vindication of the Rights of Woman

Mary Wollstonecraft (1759–1797). *A Vindication of the Rights of Woman*. 1792

Chap. I (/XII). The Rights and Involved Duties of Mankind Considered.

IN the present state of society it appears necessary to go back to first principles in search of the most simple truths, and to dispute with some prevailing prejudice every inch of ground. To clear my way, I must be allowed to ask some plain questions, and the answers will probably appear as unequivocal as the axioms on which reasoning is built; though, when entangled with various motives of action, they are formally contradicted, either by the words or conduct of men.

In what does man's pre-eminence over the brute creation consist? The answer is as clear as that a half is less than the whole; in Reason.

What acquirement exalts one being above another? Virtue; we spontaneously reply.

For what purpose were the passions implanted? That man by struggling with them might attain a degree of knowledge denied to the brutes; whispers Experience.

Consequently the perfection of our nature and capability of happiness, must be estimated by the degree of reason, virtue, and knowledge, that distinguish the individual, and direct the laws which bind society: and that from the exercise of reason, knowledge and virtue naturally flow, is equally undeniable, if mankind be viewed collectively.

The rights and duties of man thus simplified, it seems almost impertinent to attempt to illustrate truths that appear so incontrovertible; yet such deeply rooted prejudices have clouded reason, and such spurious qualities have assumed the name of virtues, that it is necessary to pursue the course of reason as it has been perplexed and involved in error, by various adventitious circumstances, comparing the simple axiom with casual deviations.

Men, in general, seem to employ their reason to justify prejudices, which they have imbibed, they cannot trace how, rather than to root them out. The mind must be strong that resolutely forms its own principles; for a kind of intellectual cowardice prevails which makes many men shrink from the task, or only do it by halves. Yet the imperfect conclusions thus drawn, are frequently very plausible, because they are built on partial experience, on just, though narrow, views.

Going back to first principles, vice skulks, with all its native deformity, from close investigation; but a set of shallow reasoners are always exclaiming that these arguments prove too much, and that a measure rotten at the core may be expedient. Thus expediency is continually contrasted with

simple principles, till truth is lost in a mist of words, virtue, in forms, and knowledge rendered a sounding nothing, by the specious prejudices that assume its name.

That the society is formed in the wisest manner, whose constitution is founded on the nature of man, strikes, in the abstract, every thinking being so forcibly, that it looks like presumption to endeavour to bring forward proofs; though proof must be brought, or the strong hold of prescription will never be forced by reason; yet to urge prescription as an argument to justify the depriving men (or women) of their natural rights, is one of the absurd sophisms which daily insult common sense.

The civilization of the bulk of the people of Europe is very partial; nay, it may be made a question, whether they have acquired any virtues in exchange for innocence, equivalent to the misery produced by the vices that have been plastered over unsightly ignorance, and the freedom which has been bartered for splendid slavery. The desire of dazzling by riches, the most certain pre-eminence that man can obtain, the pleasure of commanding flattering sycophants, and many other complicated low calculations of doting self-love, have all contributed to overwhelm the mass of mankind, and make liberty a convenient handle for mock patriotism. For whilst rank and titles are held of the utmost importance, before which Genius "must hide its diminished head," it is, with a few exceptions, very unfortunate for a nation when a man of abilities, without rank or property, pushes himself forward to notice.—Alas! what unheard of misery have thousands suffered to purchase a cardinal's hat for an intriguing obscure adventurer, who longed to be ranked with princes, or lord it over them by seizing the triple crown!

Such, indeed, has been the wretchedness that has flowed from hereditary honours, riches, and monarchy, that men of lively sensibility have almost uttered blasphemy in order to justify the dispensations of providence. Man has been held out as independent of his power who made him, or as a lawless planet darting from its orbit to steal the celestial fire of reason; and the vengeance of heaven, lurking in the subtle flame, sufficiently punished his temerity, by introducing evil into the world.

Impressed by this view of the misery and disorder which pervaded society, and fatigued with jostling against artificial fools, Rousseau became enamoured of solitude, and, being at the same time an optimist, he labours with uncommon eloquence to prove that man was naturally a solitary animal. Misled by his respect for the goodness of God, who certainly—for what man of sense and feeling can doubt it!—gave life only to communicate happiness, he considers evil as positive, and the work of man; not aware that he was exalting one attribute at the expense of another, equally necessary to divine perfection.

Reared on a false hypothesis, his arguments in favour of a state of nature are plausible, but unsound. I say unsound; for to assert that a state of nature is preferable to civilization, in all its possible perfection, is, in other words, to arraign supreme wisdom; and the paradoxical exclamation, that God has made all things right, and that evil has been introduced by the creature, whom he formed, knowing what he formed, is as unphilosophical as impious.

When that wise Being who created us and placed us here, saw the fair idea, he willed, by allowing it to be so, that the passions should unfold our reason, because he could see that present evil would produce future good. Could the helpless creature whom he called from nothing break loose from his providence, and boldly learn to know good by practising evil, without his permission? No.—How could that energetic advocate for immortality argue so inconsistently? Had mankind remained for ever in the brutal state of nature, which even his magic pen cannot paint as a state in which a single virtue took root, it would have been clear, though not to the sensitive unreflecting wanderer, that man was born to run the circle of life and death, and adorn God's garden for some purpose which could not easily be reconciled with his attributes.

But if, to crown the whole, there were to be rational creatures produced, allowed to rise in excellence by the exercise of powers implanted for that purpose; if benignity itself thought fit to call into existence a creature above the brutes, 1 who could think and improve himself, why should that inestimable gift, for a gift it was, if man was so created as to have a capacity to rise above the state in which sensation produced brutal ease, be called, in direct terms, a curse? A curse it might be reckoned, if all our existence was bounded by our continuance in this world; for why should the gracious fountain of life give us passions, and the power of reflecting, only to embitter our days and inspire us with mistaken notions of dignity? Why should he lead us from love of ourselves to the sublime emotions which the discovery of his wisdom and goodness excites, if these feelings were not set in motion to improve our nature, of which they make a part, 2 and render us capable of enjoying a more godlike portion of happiness? Firmly persuaded that no evil exists in the world that God did not design to take place, I build my belief on the perfection of God.

Rousseau exerts himself to prove that all was right originally: a crowd of authors that all is now right: and I, that all will be right.

But, true to his first position, next to a state of nature, Rousseau celebrates barbarism, and, apostrophizing the shade of Fabricius, he forgets that, in conquering the world, the Romans never dreamed of establishing their own liberty on a firm basis, or of extending the reign of virtue. Eager to support his system, he stigmatizes, as vicious, every effort of genius; and, uttering the apotheosis

of savage virtues, he exalts those to demi-gods, who were scarcely human—the brutal Spartans, who, in defiance of justice and gratitude, sacrificed, in cold blood, the slaves who had shewn themselves men to rescue their oppressors.

Disgusted with artificial manners and virtues, the citizen of Geneva, instead of properly sifting the subject, threw away the wheat with the chaff, without waiting to inquire whether the evils which his ardent soul turned from indignantly, were the consequence of civilization or the vestiges of barbarism. He saw vice trampling on virtue, and the semblance of goodness taking place of the reality; he saw talents bent by power to sinister purposes, and never thought of tracing the gigantic mischief up to arbitrary power, up to the hereditary distinctions that clash with the mental superiority that naturally raises a man above his fellows. He did not perceive that regal power, in a few generations, introduces idiotism into the noble stem, and holds out baits to render thousands idle and vicious.

Nothing can set the regal character in a more contemptible point of view, than the various crimes that have elevated men to the supreme dignity.—Vile intrigues, unnatural crimes, and every vice that degrades our nature, have been the steps to this distinguished eminence; yet millions of men have supinely allowed the nerveless limbs of the posterity of such rapacious prowlers to rest quietly on their ensanguined thrones.

What but a pestilential vapour can hover over society when its chief director is only instructed in the invention of crimes, or the stupid routine of childish ceremonies? Will men never be wise?—will they never cease to expect corn from tares, and figs from thistles?

It is impossible for any man, when the most favourable circumstances concur, to acquire sufficient knowledge and strength of mind to discharge the duties of a king, entrusted with uncontrolled power; how then must they be violated when his very elevation is an insuperable bar to the attainment of either wisdom or virtue; when all the feelings of a man are stifled by flattery, and reflection shut out by pleasure! Surely it is madness to make the fate of thousands depend on the caprice of a weak fellow creature, whose very station sinks him necessarily below the meanest of his subjects! But one power should not be thrown down to exalt another—for all power intoxicates weak man; and its abuse proves, that the more equality there is established among men, the more virtue and happiness will reign in society. But this, and any similar maxim deduced from simple reason, raises an outcry—the church or the state is in danger, if faith in the wisdom of antiquity is not implicit; and they who, roused by the sight of human calamity, dare to attack human authority, are reviled as despisers of God, and enemies of man. These are bitter calumnies, yet they reached

one of the best of men, whose ashes still preach peace, and whose memory demands a respectful pause, when subjects are discussed that lay so near his heart.

After attacking the sacred majesty of Kings, I shall scarcely excite surprise by adding my firm persuasion that every profession, in which great subordination of rank constitutes its power, is highly injurious to morality.

A standing army, for instance, is incompatible with freedom; because subordination and rigour are the very sinews of military discipline; and despotism is necessary to give vigour to enterprizes that one will direct. A spirit inspired by romantic notions of honour, a kind of morality founded on the fashion of the age, can only be felt by a few officers, whilst the main body must be moved by command, like the waves of the sea; for the strong wind of authority pushes the crowd of subalterns forward, they scarcely know or care why, with headlong fury.

Besides, nothing can be so prejudicial to the morals of the inhabitants of country towns as the occasional residence of a set of idle superficial young men, whose only occupation is gallantry, and whose polished manners render vice more dangerous, by concealing its deformity under gay ornamental drapery. An air of fashion, which is but a badge of slavery, and proves that the soul has not a strong individual character, awes simple country people into an imitation of the vices, when they cannot catch the slippery graces, of politeness. Every corps is a chain of despots, who, submitting and tyrannizing without exercising their reason, become dead weights of vice and folly on the community. A man of rank or fortune, sure of rising by interest, has nothing to do but to pursue some extravagant freak; whilst the needy gentleman, who is to rise, as the phrase turns, by his merit, becomes a servile parasite or vile pander.

Sailors, the naval gentlemen, come under the same description, only their vices assume a different and a grosser cast. They are more positively indolent, when not discharging the ceremonials of their station; whilst the insignificant fluttering of soldiers may be termed active idleness. More confined to the society of men, the former acquire a fondness for humour and mischievous tricks; whilst the latter, mixing frequently with well-bred women, catch a sentimental cant.—But mind is equally out of the question, whether they indulge the horse-laugh, or polite simper.

May I be allowed to extend the comparison to a profession where more mind is certainly to be found; for the clergy have superior opportunities of improvement, tho' subordination almost equally cramps their faculties? The blind submission imposed at college to forms of belief serves as a novitiate to the curate, who must obsequiously respect the opinion of his rector or patron, if he

means to rise in his profession. Perhaps there cannot be a more forcible contrast than between the servile dependent gait of a poor curate and the courtly mien of a bishop. And the respect and contempt they inspire render the discharge of their separate functions equally useless.

It is of great importance to observe that the character of every man is, in some degree, formed by his profession. A man of sense may only have a cast of countenance that wears off as you trace his individuality, whilst the weak, common man has scarcely ever any character, but what belongs to the body; at least, all his opinions have been so steeped in the vat consecrated by authority, that the faint spirit which the grape of his own vine yields cannot be distinguished.

Society, therefore, as it becomes more enlightened, should be very careful not to establish bodies of men who must necessarily be made foolish or vicious by the very constitution of their profession.

In the infancy of society, when men were just emerging out of barbarism, chiefs and priests, touching the most powerful springs of savage conduct, hope and fear, must have had unbounded sway. An aristocracy, of course, is naturally the first form of government. But, clashing interests soon losing their equipoise, a monarchy and hierarchy break out of the confusion of ambitious struggles, and the foundation of both is secured by feudal tenures. This appears to be the origin of monarchical and priestly power, and the dawn of civilization. But such combustible materials cannot long be pent up; and, getting vent in foreign wars and intestine insurrections, the people acquire some power in the tumult, which obliges their rulers to gloss over their oppression with a shew of right. Thus, as wars, agriculture, commerce, and literature, expand the mind, despots are compelled, to make covert corruption hold fast the power which was formerly snatched by open force. And this baneful lurking gangrene is most quickly spread by luxury and superstition, the sure dregs of ambition. The indolent puppet of a court first becomes a luxurious monster, or fastidious sensualist, and then makes the contagion which his unnatural state spread, the instrument of tyranny.

It is the pestiferous purple which renders the progress of civilization a curse, and warps the understanding, till men of sensibility doubt whether the expansion of intellect produces a greater portion of happiness or misery. But the nature of the poison points out the antidote; and had Rousseau mounted one step higher in his investigation, or could his eye have pierced through the foggy atmosphere, which he almost disdained to breathe, his active mind would have darted forward to contemplate the perfection of man in the establishment of true civilization, instead of taking his ferocious flight back to the night of sensual ignorance.

Liite 3 CEDAW

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva YLEISSOPIMUS

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot todeten Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan vahvistavan uskon ihmisen perusoikeuksiin, ihmisyksilön arvoon ja merkitykseen sekä miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin,

todeten ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen vahvistavan syrjinnän hylättävyyden ja julistavan, että kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan ja että jokaisella on oikeus nauttia julistuksessa mainittuja oikeuksia ja vapauksia ilman minkäänlaista erottelua, mukaan lukien sukupuoleen perustuva erottelu,

todeten, että kansainvälisten ihmisoikeussopimusten sopimusvaltiot ovat velvoitettuja varmistamaan miehille ja naisille yhtäläiset oikeudet nauttia kaikkia taloudellisia, sosiaalisia, sivistyksellisiä, kansalais- ja poliittisia oikeuksia,

ottaen huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen piirissä tehdyt yleissopimukset miesten ja naisten yhtäläisten oikeuksien edistämisestä,

todeten myös Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen hyväksymät päätöslauselmat, julistukset ja suositukset miesten ja naisten yhtäläisten oikeuksien edistämisestä,

huolissaan kuitenkin siitä, että näistä erilaisista asiakirjoista huolimatta laajaa naisten syrjintää esiintyy jatkuvasti,

muistaen, että naisten syrjintä loukkaa tasa-arvoisten oikeuksien ja ihmisarvon kunnioittamisen periaatteita, estää naisia osallistumasta yhtäläisin ehdoin kuin miehet maidensa poliittiseen ja yhteiskunnalliseen sekä talous- ja kulttuurielämään, hidastaa yhteiskunnan ja perheen vaurastumista ja vaikeuttaa naisten voimavarojen täysimääräistä kehittämistä käytettäväksi maidensa ja ihmiskunnan hyväksi,

huolestuneina siitä, että köyhissä oloissa naiset pääsevät vähiten osallisiksi ravinnosta, terveyspalveluista, opetuksesta ja koulutuksesta, työpaikoista ja muista perustarpeista,

vakuuttuneina siitä, että tasavertaisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen perustuvan uuden kansainvälisen talousjärjestyksen luominen vaikuttaa merkittävästi miesten ja naisten tasa-arvon edistämiseen,

painottaen, että apartheidin, kaikkinaisen rasismien ja rotusyrjinnän, siirtomaavallan ja uuskolonialismin, hyökkäysten, vieraan vallan miehityksen ja ylivallan sekä valtioiden sisäisiin asioihin puuttumisen poistaminen on olennaista miesten ja naisten oikeuksien täysimääräiselle toteutumiselle,

vahvistaen, että kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden lujittaminen, kansainvälinen liennytyks, valtioiden välinen yhteistyö yhteiskunta- ja talousjärjestelmästä riippumatta, tarkan ja tehokkaan kansainvälisen valvonnan alainen yleinen ja täydellinen aseiden, erityisesti ydinaseiden riisunta, oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon ja molempinpuolisen hyödyn periaatteiden vahvistaminen maiden välisissä suhteissa sekä vieraan vallan, siirtomaavallan tai miehityksen alaisina elävien kansojen itsemääräämisoikeuden ja kansallisen täysivaltaisuuden ja alueellisen koskemattomuuden kunnioittaminen edistävät yhteiskunnallista edistystä ja kehitystä ja siten auttavat miesten ja naisten täyden tasa-arvon saavuttamista,

vakuuttuneina siitä, että kunkin maan täysimittainen ja täydellinen kehittäminen, maailman hyvinvointi sekä rauhan asia edellyttävät naisten mahdollisimman laajamittaista osallistumista kaikilla aloilla yhtäläisin ehdoin miesten kanssa,

pitäen mielessä naisten suuren osuuden perheen hyvinvoinnissa ja yhteiskunnan kehityksessä, osuuden, jota tähän asti ei ole täysin tunnustettu, äitiyden yhteiskunnallisen merkityksen sekä molempien vanhempien tehtävät ja merkityksen perheessä ja lastenkasvatuksessa sekä tietoisina siitä, että naisten osa synnyttäjinä ei saa johtaa syrjintään vaan että lasten kasvattaminen edellyttää vastuun jakamista tasapuolisesti miesten ja naisten ja koko yhteiskunnan kesken,

tietoisina siitä, että miesten perinteellisen roolin samoin kuin naisten yhteiskunnallisen ja perheroolin muutos on tarpeen täyden tasa-arvon saavuttamiseksi miesten ja naisten välillä,

vakaasti päättäneinä toteuttaa naisten syrjinnän poistamista koskevan julistuksen periaatteet ja sen vuoksi hyväksyä tällaisen syrjinnän kaikkien muotojen ja ilmentymien poistamisen edellyttämät toimet,

ovat sopineet seuraavasta:

I OSA

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa "naisten syrjintä" tarkoittaa kaikkea sellaista sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää, poissulkemista tai rajoittamista, jonka vaikutus tai tarkoitus on heikentää naisille -- miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta ja siviilisäädystä riippumatta -- kuuluvien yhtäläisten ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tunnustamista, nauttimista tai toteuttamista poliittisella, taloudellisella, yhteiskunnallisella, sivistyksellisellä, kansalaisoikeuksiin liittyvällä tai muilla aloilla, tai mitätöidä nämä oikeudet.

2 artikla

Sopimusvaltiot tuomitsevat naisten syrjinnän kaikki muodot ja sopivat siitä, että ryhtyvät kaikkiin asianmukaisin keinoin viipymättä poistamaan naisiin kohdistuvaa syrjintää, ja tämän saavuttamiseksi sitoutuvat

- a) sisällyttämään kansalliseen perustuslakiinsa tai muuhun asianmukaiseen lainsäädäntöön miesten ja naisten tasa-arvon periaatteen, ellei niin jo ole tehty, ja varmistamaan laeilla ja muilla asianmukaisilla keinoilla tämän periaatteen toteuttamisen käytännössä;
- b) hyväksymään asianmukaiset lainsäädäntö- ja muut toimet, jotka kieltävät kaiken naisten syrjinnän, niihin tarvittaessa liittyvine sanktioineen;
- c) turvaamaan naisten oikeuksien juridisen suojaamisen samoin perustein kuin miestenkin ja varmistamaan sen, että toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten ja muiden julkisten instituutioiden välityksellä naisille taataan tehokas suoja kaikkia syrjintätoimia vastaan;
- d) pidättymään kaikista naisia syrjivistä toimista tai käytännöistä ja varmistamaan, että julkiset viranomaiset ja laitokset toimivat tämän velvoitteen mukaisesti;
- e) ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin henkilöiden, järjestöjen ja yritysten taholta tapahtuvan naisten syrjinnän poistamiseksi;
- f) ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin, mukaan lukien lainsäädäntötoimet, olemassaolevien naisia syrjivien lakien ja muiden säännösten, tapojen ja käytäntöjen muuttamiseksi tai poistamiseksi;
- g) kumoamaan kaikki sellaiset kansalliset rikosoikeudelliset määräykset, jotka merkitsevät naisiin kohdistuvaa syrjintää.

3 artikla

Sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin asianmukaisiin toimiin mukaan lukien lainsäädäntötoimet, kaikilla aloilla, erityisesti poliittisella, sosiaalisella, taloudellisella ja sivistyksellisellä alalla, varmistaakseen naisten täyden kehityksen ja etenemisen, jotta heille taataan mahdollisuudet harjoittaa ja nauttia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia tasa-arvoisina miesten kanssa.

4 artikla

1. Sopimusvaltioiden hyväksymiä väliaikaisia erityistoimia tosiasiallisen tasa-arvon toteutumisen jouduttamiseksi ei katsota syrjinnäksi tämän yleissopimuksen tarkoittamassa mielessä, mutta ne eivät missään tapauksessa saa johtaa eriarvoisten tai erillisten normien ylläpitämiseen; näistä toimenpiteistä tulee luopua, kun yhtäläisten mahdollisuuksien ja tasa-arvoisen kohtelun päämäärät on saavutettu.
2. Syrjinnäksi ei katsota sopimusvaltioiden hyväksymiä äitiyssuojaa koskevia erityistoimia, joihin kuuluvat myös tämän yleissopimuksen mukaiset toimet.

5 artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin

- a) muuttaakseen miesten ja naisten sosiaalisia ja sivistyksellisiä käyttäytymiskaavoja poistaakseen ennakkoluulot ja tapaan tai muuhun perustuvat käytännöt, joiden lähtökohtana on käsitys jommankumman sukupuolen alemmuudesta tai ylemmyydestä tai kaavamainen miesten ja naisten roolijako;
- b) varmistaakseen, että perhekasvatukseen kuuluu äitiyden yhteiskunnallisen funktion asianmukainen ymmärtäminen ja miesten ja naisten yhteisen vastuun tunnustaminen lastensa kasvattamisessa ja kehityksessä, pitäen mielessä, että lasten etu on kaikissa tapauksissa otettava ensisijaisesti huomioon.

6 artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, lainsäädäntötoimet mukaan lukien, estääkseen kaikenlaisen naisten kaupan ja naisten prostituutiosta hyötymisen.

II OSA

7 artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin poistaakseen naisten syrjinnän maan poliittisesta ja julkisesta elämästä ja erityisesti varmistaakseen naisille oikeuden miesten kanssa samoin ehdoin

- a) äänestää kaikissa vaaleissa ja yleisissä kansanäänestyksissä ja olla vaalikelpoinen kaikkiin yleisellä äänestyksellä valittaviin elimiin;
- b) osallistua hallituksen politiikan muodostamiseen ja toteuttamiseen sekä toimia julkisen viran haltijana ja suorittaa kaikkia julkisia tehtäviä kaikilla hallinnon tasoilla;
- c) osallistua maan julkiseen ja poliittiseen elämään liittyvien kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten toimintaan.

8 artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin varmistaakseen naisille mahdollisuuden samoin perustein kuin miehille ja ilman minkäänlaista syrjintää edustaa hallitustaan kansainvälisellä tasolla ja osallistua kansainvälisten järjestöjen työhön.

9 artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yhtäläiset oikeudet kuin miehille saada, muuttaa ja säilyttää kansalaisuutensa. Erityisesti niiden tulee varmistaa, ettei avioliitto ulkomaalaisen kanssa eikä aviomiehen kansalaisuuden muutos avioliiton aikana automaattisesti muuta vaimon kansalaisuutta, tee hänestä valtiotonta tai pakota häntä vastaanottamaan miehensä kansalaisuutta.
2. Sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yhtäläiset oikeudet kuin miehille heidän lastensa kansalaisuuteen nähden.

III OSA

10 artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi voidakseen varmistaa heille koulutuksen alalla yhtäläiset oikeudet kuin miehille ja erityisesti varmistaakseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta

- a) yhtäläiset edellytykset työuran ja ammatinvalinnan ohjaukseen, mahdollisuuden opintoihin ja tutkintojen suorittamiseen kaiken asteisissa oppilaitoksissa sekä maaseudulla että kaupungissa; tämä tasa-arvo on taattava varhaiskasvatuksessa, yleissivistävässä ja teknisessä koulutuksessa, yliopistokoulutuksessa ja teknillisellä korkeakouluasteella sekä kaikenlaisessa ammatillisessa koulutuksessa;
- b) mahdollisuudet samaan opinto-ohjelmaan, samoihin tutkintoihin, samantasoisien opettajakunnan antamaan opetukseen ja samantasoisiin koulutiloihin ja -varusteisiin;
- c) miesten ja naisten kaavamaisen roolijaon poistamiseen kaikentasoisessa ja -tyyppisessä koulutuksessa rohkaisemalla yhteisopetusta ja muita tämän päämäärän saavuttamista auttavia koulutusmuotoja ja erityisesti tarkistamalla oppikirjat ja koulutusohjelmat sekä mukauttamalla opetusmenetelmiä;
- d) yhtäläiset mahdollisuudet saada stipendejä ja muita opintoapurahoja;
- e) yhtäläiset mahdollisuudet osallistua jatko-opetukseen, mukaan lukien aikuisopetuksen ja käytännön lukutaito-ohjelmat, erityisesti sellaiseen opetukseen, jonka tarkoituksena on niin pian kuin mahdollista vähentää miesten ja naisten koulutuksen eroja;
- f) vähentää naisopiskelijoiden opintojen keskeyttämistä ja järjestää ohjelmia liian aikaisin koulunsa lopettaneille tytöille ja naisille;
- g) yhtäläiset mahdollisuudet osallistua aktiivisesti urheiluun ja liikuntakasvatukseen;
- h) mahdollisuus erityisopetukseen ja neuvontaan perheiden terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi, mukaan luettuna perhesuunnittelua koskeva tietous ja neuvonta.

11 artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin poistaakseen naisten syrjinnän työelämästä varmistaakseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta samat oikeudet, joita ovat erityisesti
 - a) oikeus työhön kaikille ihmisille kuuluvana erottamattomana oikeutena;
 - b) oikeus samoihin työmahdollisuuksiin, mukaan lukien samojen valintaperusteiden soveltaminen työhönotossa;
 - c) oikeus vapaaseen ammatin ja työn valintaan, oikeus etenemiseen, työsuhdeturvaan ja kaikkiin palvelussuhteeseen liittyviin etuuksiin ja ehtoihin sekä oikeus ammattikoulutukseen ja uudelleen koulutukseen, mukaan lukien oppisopimuskoulutus, ylempi ammatillinen koulutus ja jatkokoulutus;
 - d) oikeus samaan palkkaan, siihen liittyvine etuuksineen ja samaan kohteluun samanarvoisessa työssä ja samaan kohteluun työn laatua arvioitaessa;
 - e) oikeus sosiaaliturvaan, erityisesti eläkkeelle siirtymisen, työttömyyden, sairauden, vamman ja vanhuuden sekä muun työkyvyttömyyden varalta sekä oikeus palkalliseen lomaan;

f) oikeus terveellisiin ja turvallisiin työolosuhteisiin, mukaan lukien suvunjatkamisfunktion suojaaminen.

2. Estääkseen naisten syrjinnän avioliiton tai äitiyden perusteella ja varmistaakseen heidän tehokkaan oikeutensa työhön, sopimusvaltioiden tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin

a) irtisanomisen kieltämiseksi rangaistuksen uhalla raskauden tai äitiysloman johdosta sekä siviilisäätyn perustuvan syrjinnän kieltämiseksi irtisanomisen yhteydessä;

b) palkallisen äitiysloman myöntämiseksi tai järjestääkseen muun äitiysloman, johon liittyy palkkaan verrattavat sosiaalietuudet, menettämättä aikaisempaa työpaikkaa, katkaisematta työsuhdetta, vähentämättä palvelusvuosien määrää tai menettämättä muita sosiaalietuuksia;

c) tarvittavien yhteiskuntapalvelujen järjestämiseksi, jotta vanhemmat voisivat hoitaa velvollisuutensa sekä perhettään että työtään kohtaan ja osallistua julkiseen elämään, erityisesti edistämällä lasten päivähoitopalvelujen luomista ja kehittämistä;

d) erityissuojelun järjestämiseksi raskaana oleville naisille työtehtävissä, joiden on todettu olevan haitallisia raskauden aikana.

3. Tämän artiklan kattamiin kysymyksiin liittyvä suojelulainsäädäntö on tarkistettava ajoittain tieteellisen ja teknologisen tietouden pohjalta sekä tarpeen mukaan uudistettava, kumottava tai laajennettava.

12 artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi terveydenhoidon alalla ja varmistaakseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta terveydenhoitopalvelujen saannin, mukaan lukien perhesuunnitteluun liittyvät palvelut.

2. Edellä olevan 1 kappaleen määräyksistä riippumatta sopimusvaltiot varmistavat naisille asianmukaiset palvelut raskauden, synnytyksen ja synnytyksen jälkeisen kauden aikana, antaen tarvittaessa palveluja maksuttomasti sekä riittävän ravinnon raskauden ja imettämisen aikana.

13 artikla

Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi muilta talous- ja yhteiskuntaelämän aloilta varmistaakseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta samat oikeudet, erityisesti

a) oikeuden perheellisysetuuksiin;

b) oikeuden pankkilainoihin, kiinnelainoihin ja muihin luottomuotoihin;

c) oikeuden osallistua virkistystoimintaan, urheiluun ja kulttuurielämän aloihin.

14 artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee ottaa huomioon maaseudun naisten erityisongelmat ja heidän merkittävän osuutensa perheidensä toimeentulossa, mukaan lukien heidän työnsä talouselämän niillä aloilla, joilla ei makseta työstä rahallista korvausta, ja ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan myös maaseudun naisiin.

2. Sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi maaseudulla varmistaakseen miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta, että he osallistuvat ja hyötyvät maaseudun kehityksestä ja erityisesti varmistavat näille naisille oikeuden

a) osallistua kehityssuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen kaikilla tasoilla;

b) saada asianmukaisia terveydenhoitopalveluja, mukaan lukien perhesuunnitteluun liittyvää tiedotusta, neuvontaa ja palveluja;

c) hyötyä välittömästi sosiaaliturvaohjelmista;

d) saada kaiken tyyppistä koulutusta ja valmennusta oppilaitoksissa ja niiden ulkopuolella, mukaan lukien käytännön lukutaito-ohjelmat, sekä hyötyä yhdyskuntapalveluista muun muassa heidän teknisen ammattitaitonsa parantamiseksi;

e) järjestää oma-aloitteisia ryhmiä ja osuuskuntia yhtäläisten taloudellisten mahdollisuuksien luomiseksi työsuhteen tai itsenäisen ammatinharjoittamisen avulla;

f) osallistua kaikkeen yhdyskuntatoimintaan;

g) saada maatalouslainoja ja -luottoja, osallistua markkinointijärjestelmiin ja käyttää asianmukaista teknologiaa sekä saada yhtäläinen kohtelu maareformi- ja maajako-ohjelmissa;

h) saada asianmukaiset elinolosuhteet erityisesti asuntoon, hygieniaan, sähkön ja veden saantiin, kulkuvälineisiin ja muuhun yhteydenpitoon nähden.

IV OSA

15 artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee taata naisten ja miesten oikeudellinen tasa-arvo.
2. Sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yksityisoikeudellisissa kysymyksissä sama oikeustoimikelpoisuus kuin miehille sekä samat mahdollisuudet käyttää sitä. Niiden tulee erityisesti myöntää naisille yhtäläiset oikeudet tehdä sopimuksia, hallita omaisuutta ja saada yhtäläinen kohtelu oikeudenkäynnin kaikissa vaiheissa.
3. Sopimusvaltiot sopivat, että kaikki sopimukset tai muut oikeudelliset asiakirjat, olivatpa ne minkä laatuisia tahansa, joiden tarkoituksena on rajoittaa naisten oikeustoimikelpoisuutta, on katsottava mitättömiksi.
4. Sopimusvaltiot myöntävät miehille ja naisille samat oikeudet henkilöiden liikkumista sekä heidän asuin- ja kotipaikkansa valinnanvapautta koskevassa lainsäädännössä.

16 artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin poistaakseen naisten syrjinnän kaikissa avioliittoon ja perhesuhteisiin liittyvissä asioissa ja erityisesti turvata miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta:
 - a) sama oikeus solmia avioliitto;
 - b) sama oikeus vapaasti valita aviopuolisonsa ja mennä avioliittoon vain omasta vapaasta tahdostaan;
 - c) yhtäläiset oikeudet ja vastuu avioliiton aikana ja sen purkautuessa;
 - d) yhtäläiset oikeudet ja vastuu vanhempina, siviilisäädystä riippumatta, lapsiinsa nähden. Kaikissa tapauksissa lasten edut ovat ensisijaisia;
 - e) yhtäläiset oikeudet vapaasti ja vastuuntuntoisesti päättää lastensa lukumäärästä ja syntymisajoista sekä mahdollisuus tämän oikeuden harjoittamiseen edellyttämään tietoon, opetukseen ja välineisiin;
 - f) yhtäläiset oikeudet ja vastuu lapsen holhouksen, huollon, valvonnan tai adoption tai vastaavien järjestelmien suhteen, milloin nämä käsitteet on kansalliseen lainsäädäntöön sisällytetty. Kaikissa tapauksissa lasten edut ovat ensisijaisia;
 - g) samat henkilökohtaiset oikeudet aviopuolisoina, mukaan lukien oikeus valita sukunimi, ammatti ja työpaikka;
 - h) samat oikeudet kummallakin aviopuolisolle vapaasti omistaa, hankkia, hoitaa, hallita ja käyttää omaisuutta tai luopua siitä, joko maksutta tai korvauksesta.
2. Lapsen kihlaaminen ja lapsiavioliitto on katsottava mitättömiksi ja ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, mukaan lukien lainsäädäntötoimet, avioliiton solmimisen vähimmäisiän määrittäminen ja avioliittojen viralliseen väestökisteriin kirjaamisen pakolliseksi saattamiseksi.

V OSA

17 artikla

1. Tämän yleissopimuksen toteuttamisessa tapahtuneen edistyksen arvioimiseksi perustetaan Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea (jäljempänä "komitea"), johon yleissopimuksen voimaan tullessa kuuluu kahdeksantoista ja sen jälkeen, kun kolmaskymmenesviides jäsenvaltio on sen ratifioinut tai siihen liittynyt, kaksikymmentäkolme moraaliltaan ja pätevyydeltään korkeatasoista, yleissopimuksen kattaman alan asiantuntijaa. Sopimusvaltiot valitsevat asiantuntijat kansalaistensa keskuudesta ja he toimivat henkilökohtaisessa ominaisuudessaan. Asiantuntijoiden valinnassa on otettava huomioon tasapuolinen maantieteellinen jakauma sekä että eri sivistysmuodot ja tärkeimmät oikeusjärjestelmät ovat edustettuina.
2. Komitean jäsenet valitaan salaisella äänestyksellä sopimusvaltioiden nimeämien henkilöiden luettelosta. Jokainen sopimusvaltio voi nimetä yhden henkilön omien kansalaistensa keskuudesta.
3. Ensimmäinen äänestys pidetään kuuden kuukauden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta. Viimeistään kolme kuukautta ennen kutakin äänestystä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri lähettää kaikille sopimusvaltioille kirjeen, jossa hän pyytää näitä nimeämään ehdokkaansa kahden kuukauden kuluessa. Pääsihteeri laatii täten nimetyistä henkilöistä aakkosellisen luettelon mainiten, mikä sopimusvaltio on nimennyt kunkin henkilön, ja toimittaa luettelon sopimusvaltioille.
4. Komitean jäsenten valinta tapahtuu sopimusvaltioiden kokouksessa, jonka Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri kutsuu koolle Yhdistyneiden Kansakuntien päämajaan. Tässä kokouksessa, joka on päätösvaltainen kahden kolmasosan sopimusvaltioista ollessa edustettuina, komiteaan valitaan ne ehdokkaat, jotka ovat saaneet suurimman äänimäärän sekä ehdottoman enemmistön läsnäolevien ja äänestävien sopimusvaltioiden edustajien äänistä.

5. Komitean jäsenet valitaan neljäksi vuodeksi. Ensimmäisissä vaaleissa valituista jäsenistä yhdeksän jäsenen toimikausi päättyy kuitenkin kahden vuoden kuluttua; välittömästi ensimmäisen vaalin jälkeen todetaan näiden henkilöiden nimet komitean puheenjohtajan suorittamassa arvonnassa.

6. Komitean viisi lisäjäsentä valitaan tämän artiklan 2, 3 ja 4 kappaleen mukaisesti sen jälkeen, kun kolmaskymmenesviides ratifointi tai liittyminen on tapahtunut. Kahden täten valitun lisäjäsenen toimikausi päättyy kahden vuoden kuluttua. Näiden kahden henkilön nimet todetaan komitean puheenjohtajan suorittamassa arvonnassa.

7. Jos jonkun jäsenen paikka odottamatta vapautuu, jäsenvaltio, jonka asiantuntija on lakannut toimimasta komitean jäsenenä, nimeää kansalaisistaan toisen asiantuntijan, jonka komitea hyväksyy.

8. Komitean jäsenet saavat yleiskokouksen suostumuksella ja sen määräämin ehdoin palkkion Yhdistyneiden Kansakuntien varoista komitean tärkeän vastuualueen huomioon ottaen.

9. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri asettaa komitean käyttöön tarvittavan henkilöstön, tilat ja välineet, jotta komitea voisi tehokkaasti suoriutua tämän yleissopimuksen sille asettamista tehtävistä.

18 artikla

1. Sopimusvaltiot sitoutuvat toimittamaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille komitean käsiteltäväksi kertomuksen niistä lainsäädännöllisistä, oikeudellisista, hallinnollisista ja muista toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet tämän yleissopimuksen määräysten toteuttamiseksi, sekä tässä suhteessa tapahtuneesta edistyksestä:

a) vuoden kuluessa siitä, jolloin yleissopimus on asianomaisen valtion osalta tullut voimaan;

b) sen jälkeen vähintään joka neljäs vuosi sekä milloin komitea sitä pyytää.

2. Kertomuksissa voidaan mainita niitä tekijöitä ja vaikeuksia, jotka vaikuttavat tästä yleissopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseen.

19 artikla

1. Komitea hyväksyy omat menettelytapasääntönsä.

2. Komitea valitsee toimihenkilönsä kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

20 artikla

1. Komitea kokoontuu yleensä vuosittain korkeintaan kahdeksi viikoksi käsittelemään sille tämän yleissopimuksen 18 artiklan mukaisesti jätettyjä kertomuksia.

2. Kokoukset pidetään yleensä Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa tai muussa komitean määräämässä, sopivassa paikassa.

21 artikla

1. Komitea antaa Talous- ja sosiaalineuvoston kautta vuosittain toimintakertomuksen yleiskokoukselle ja voi tehdä ehdotuksia ja yleisluontoisia suosituksia sopimusvaltioilta saamiensa kertomusten ja muiden sopimusvaltioilta saatujen tietojen pohjalta. Nämä ehdotukset ja yleisluontoiset suositukset sisällytetään komitean toimintakertomukseen sopimusvaltioiden mahdollisten huomautusten kera.

2. Pääsihteeri toimittaa nämä toimintakertomukset Naisten asemaa käsittelevälle toimikunnalle tiedoksi.

22 artikla

Erityisjärjestöillä on oikeus olla edustettuina tarkasteltaessa tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanoa niiden toimialaan kuuluvilla aloilla. Komitea voi pyytää erityisjärjestöjä antamaan kertomuksia yleissopimuksen täytäntöönpanosta niiden toimialaan kuuluvilla aloilla.

VI OSA

23 artikla

Mikään tämän yleissopimuksen määräys ei vaikuta mihinkään sellaisiin määräyksiin, jotka tämän sopimuksen määräyksiä paremmin palvelevat miesten ja naisten tasa-arvon saavuttamista:

a) sopimusvaltion lainsäädännössä tai

b) muussa kansainvälisessä yleissopimuksessa tai valtiosopimuksessa, joka kyseisen valtion osalta on voimassa.

24 artikla

Sopimusvaltiot sitoutuvat ryhtymään kansallisella tasolla kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, joilla pyritään täysimittaisesti toteuttamaan tässä yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet.

25 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten kaikille valtioille.
2. Tämän yleissopimuksen tallettajaksi on nimetty Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri.
3. Tämä yleissopimus edellyttää ratifioimista. Ratifioimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.
4. Kaikki valtiot voivat liittyä tähän yleissopimukseen. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

26 artikla

1. Mikä tahansa sopimusvaltio voi esittää pyynnön tämän yleissopimuksen tarkistamisesta jättämällä kirjallisen ilmoituksen Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.
2. Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous päättää, ryhdytäänkö pyynnön johdosta toimenpiteisiin ja mihin toimenpiteisiin.

27 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jolloin kahdeskymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.
2. Jokaisen valtion osalta, joka tallettaa ratifioimis- tai liittymiskirjansa sen jälkeen, kun kahdeskymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, tämä yleissopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, jolloin asianomainen sopimusvaltio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

28 artikla

1. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri vastaanottaa ja ilmoittaa kaikille valtioille, mitä varauksia valtiot ovat tehneet tähän yleissopimukseen sen ratifioidessaan tai siihen liittyessään.
2. Varauma, joka on ristiriidassa tämän yleissopimuksen tarkoituksen ja tavoitteiden kanssa, ei ole sallittu.
3. Varaukset voidaan milloin tahansa peruuttaa jättämällä sitä koskeva ilmoitus Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, jonka tulee ilmoittaa siitä kaikille valtioille. Varauman peruutus tulee voimaan päivänä, jolloin sitä koskeva ilmoitus on vastaanotettu.

29 artikla

1. Jokainen kahden tai useamman sopimusvaltion välillä syntyvä, tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskeva riita, jota ei neuvotteluin saada ratkaistuksi, on jonkin riidan osapuolen sitä pyytäessä alistettava välimiesmenettelyyn. Mikäli kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelypyynnön esittämisestä riidan osapuolet eivät ole voineet sopia välimiesmenettelyyn liittyvistä järjestelyistä, kuka tahansa näistä osapuolista voi siirtää riidan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi tuomioistuimen perussäännön edellyttämällä tavalla.
2. Jokainen sopimusvaltio voi tämän yleissopimuksen allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai siihen liittyessään selittää, ettei se katso tämän artiklan 1 kappaleen sitovan itseään. Tämän artiklan 1 kappale ei sido muita sopimusvaltioita tällaisen varauman tehneeseen sopimusvaltioon nähden.
3. Sopimusvaltio, joka on tehnyt tämän artiklan 2 kappaleen mukaisen varauman, voi milloin tahansa sen peruuttaa jättämällä kirjallisen ilmoituksen Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

30 artikla

Tämä yleissopimus, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Gap in the law fails to protect victims of domestic violence

By Stefanos Evripidou
(archive article - Friday, July 4, 2008)

THE STATE services have failed to protect a victim of domestic violence, citing gaps in the law preventing them from helping non-Cypriot spouses who suffer abuse.

A 30-year-old woman from Eastern Europe has been seeking refuge from her abusive husband for the last two weeks but has been left to fend for herself after being repeatedly told by state services that they cannot help a non-Cypriot.

Her appeals for money and refuge failed, giving the woman no choice but to stay in the family home where she was allegedly beaten on two occasions this week.

According to the woman, relations with her Greek national husband deteriorated after the birth of their 14-month-old baby. Last winter, the husband allegedly beat her twice.

Two weeks ago she reported the incident to police and asked the Larnaca Welfare Services to help her find refuge after the husband threatened to kick her out the house and take their child away.

The mother said she could not leave the house as she has no money, job or friends. According to the woman, she is illegally here since her husband has refused to sign the necessary papers to renew her residence permit which expired in 2006.

Given her predicament, the police called her husband and asked him to allow her to stay in the house.

Meanwhile, the Larnaca Welfare Service contacted the Association for the Protection and Handling of Violence in the Family which runs a shelter for victims of family violence. The association said there was no space at the shelter. They noted that even if there was, they were unable to help since the woman was no longer a legal resident.

The welfare officer examining the case looked into providing financial assistance for her to move out with her baby. When the mother finally received a reply from the welfare services last Wednesday, she was told that as a non-Cypriot, she did not have access to benefits.

That same day, the woman's husband kicked her out without her child. The woman called the police who spoke to the husband again, this time asking him to leave the house. He obliged, until night time when he returned, and allegedly beat her in front of the baby on her legs and stomach. She did not call the police.

The following morning, yesterday, he beat her again. This time she called the police. For the police to arrest the man, the abused must state she is willing to press charges.

"He does what he wants. I was sleeping with the child when he came home from work and started shouting at me, saying he would kill me and cut me up into pieces," said the woman.

Asked if she would return to the house last night, she said she had no choice as she had nowhere else to go.

Andriana Kossiva, a counsellor from migrant support group KISA, told the Cyprus Mail yesterday that there were huge shortcomings in the protection of victims of family violence in Cyprus.

"There are only two officials in the welfare service dealing with violence in the family. They are based in Nicosia and are both away at seminars right now. No one else at the department can deal with this issue," she said.

Regarding the issue of benefits, Kossiva noted that in September 2007 the head of the welfare department ordered that state benefits could only be given to Cypriot single mothers. The decision received a barrage of criticism and was withdrawn a few months later.

"It seems the news hasn't reached Larnaca yet," said the counsellor.

On the lack of shelter for non-legals, she said: "We have had more serious cases where a woman was broken from head to toe with two infants to look after and still was refused. There was room in the shelter but they

couldn't take her in because she was an illegal immigrant."

Morphou CID investigators had told the court that Spanos was cutting metal in the field belonging to Ioannou.

It is believed that the sparks from the cutting of the metal ignited the fire which quickly spread out of control. During questioning, Spanos denied cutting any metal but his statement ran counter to Ioannou's statement.

During Monday's court proceeding, Ioannou requested from the judge to be released to attend his nephew's funeral but was turned down by the judge.

Arrested at station

arrived and make their way to the hospital. The entire incident occurred in front of the stunned eyes of local residents outside the station. But it didn't end there.

The four men then made their way to the hospital and attempted another daring bid to free their friend but the presence of Riot Squad police (MMAD) foiled their efforts.

Lions' den

All four men were then arrested and charged whilst a total of five police officers were also treated at the same hospital for various injuries.

An urgent meeting regarding

Family violence incidents rise sharply

The Cyprus Weekly
27.03.2008

A SIGNIFICANT increase was recorded in the first three months of the in the cases of family violence, mostly against women and children.

According to the president of the Association for the Prevention of Family Violence, Alik Hadjiyeorgiou, the number of phone calls from victims and citizens in the first three months of 2008 were the same as in six months last year.

The records of the association's help line show that 80% of the victims were women and children and 15% were men in 2007-2008, while more and more men ask for help from the association.

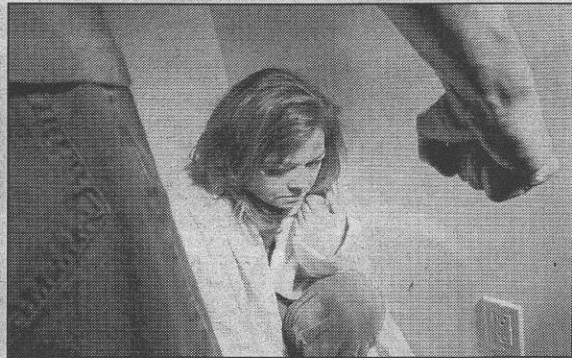
Reporting

There was also an increase in family violence cases with children as victims and with no way of reporting their problem.

In the first three months of 2007, the association received 116 telephone calls concerning new cases and 158 calls in the first three months of 2008.

The Welfare Office also in 1999 recorded 72 cases of family violence of all types, which in 2005 amounted to 273 cases (up 379%).

First six months of year total same as all of 2007

With regards to cases of sexual harassment or sexual abuse, 12 cases were recorded in 1999 against children and 42 in 2005, recording an increase of 350%.

Hadjiyeorgiou during a meeting with Labour Minister Sotirioula Charalambous raised the financial problems faced by the association and the Minister

pledged to continue supporting the organisation.

The Church will give the association two listed houses in old Nicosia to house victims of family violence.

The association already has one shelter, which is completely full with abused women and their children.

New cabaret bill will turn Cyprus into Tehran

By Elias Hazou
Published on July 17, 2009

GIRLS WORKING in cabarets will from now on be called "performing artists," as opposed to the pejorative "artistes," a term with connotations of prostitution, according to the new legislation being drawn up.

The new regulations come into effect on September 1st. They involve a drastic change in the process of approving entry to women seeking work in cabarets and bars. The criteria will become stricter, giving authorities a clearer picture of reasons for employment, qualifications and final destinations of applicants. There are also a number of amendments to rules governing which women are allowed to work in restaurants, bars and cabarets, with any women applying for such positions needing to prove that they have had at least one year's experience in the given field, to be part of a troupe of no less than four, and to be over 21 years old.

Cabaret owners say the measures spell their doom, because they will simply be unable to hire girls with such credentials.

"What are they trying to do to us? Do they want to convert Cyprus into Tehran? If this thing goes down, we will become one of a handful of countries in the world without strip joints," said Kleitos Kleovoulou, owner of the Mirage nightclub in Limassol.

Asked whether the cabarets and impresarios might not find a way to work with the new system, Kleovoulou said he could not think of any.

Operators of gentlemen's clubs insist the new criteria are impossible and will force many, if not most, establishments to shut shop.

The new blanket rules apply to girls employed in cabarets as well to any performing artist seeking entry into Cyprus—musical bands, etc.

Applications for permits will be vetted by a special committee operating under the Ministry of Labour and Social Insurance. The committee comprises officers from the Civil Registry and Migration Department, the police's Immigration branch and the Cyprus Tourism Organization. It is not a standing committee, but rather will convene about once a month to review applications.

Where cabarets are concerned, these must now hire troupes of at least four girls, all with the necessary certificates proving they have prior dance experience. In addition, authorities will require documentation showing that the four women have worked together in the past as a team.

The entry permits are valid for a year. In the event that one of the women wishes to leave the country, permission will be granted only for "valid and special" reasons, explained Lazaros Savvides, the permanent secretary of the Interior Ministry.

"For example, in the case of illness," he said.

Another restriction is that a specific dance troupe must consist of at least three members at any given time. In short, one of the girls may leave after being hired, but if a second then wishes to depart the country, then the rest have to go as well.

It's thought this measure is intended to prevent cabaret owners from hiring a troupe of four women with the intention of later "keeping the pick of the litter" and sending the rest back home.

ECHR: Cyprus failed to protect Russian dancer who fell to her death

By Charles Charalambous
Published on January 8, 2010

Oxana's father Nikolai Rantsev with a photo of his daughter

CYPRUS has been found guilty by the European Court of Human Rights (ECHR) of failing on multiple accounts to protect 20-year-old Russian dancer Oxana Rantseva, who fell to her death in March 2001 while trying to escape from a fifth-floor Limassol flat owned by a cabaret-owner's employee. "The failures of the police authorities were multiple," said the ECHR ruling, published yesterday. The ECHR said the circumstances under which Rantseva had fled the cabaret in which she worked, and had gone to the police in the first place, had been such as to give rise to a credible suspicion that she might have been trafficked. "In the Court's opinion, there were sufficient indicators available to the police authorities, against the general backdrop of trafficking issues in Cyprus, for them to have been aware of circumstances giving rise to a credible suspicion that Ms Rantseva was, or was at real and immediate risk of being, a victim of trafficking or exploitation," it added. "However, in the present case, it appears that the police did not even question Ms Rantseva when she arrived at the police station. No statement was taken from her. The police made no further inquiries into the background facts. They simply checked whether Ms Rantseva's name was on a list of persons wanted by the police and, on finding that it was not, called her employer and asked him to return and collect her." Hours later she was dead. Rantseva arrived in Cyprus on March 5, 2001 on a temporary visa, having been tricked by a "recruiter" into coming to work in Cyprus as a translator. She found herself employed at Zigos Cabaret in Limassol. A week later she fled the flat she shared with other young women working at the cabaret, leaving behind a note that read: "I'm tired. I'm leaving for Russia." The cabaret-owner, who was well-known locally, informed the Immigration Office in Limassol that Rantseva had abandoned her place of work and residence. On March 28 – nine days later – she was spotted in the early hours at a local disco by another cabaret artiste, who tipped off Rantseva's employer. The cabaret-owner, accompanied by a security guard from the cabaret, picked up the young woman and took her to the police. Officers then contacted the duty passport officer at his home and asked him to look into whether Rantseva was in Cyprus illegally. After investigating, he told them that her name was not in the database of wanted persons, but also that there was no record of the cabaret-owner's complaint and that, in any case, a person did not become illegal until 15 days after a complaint was made. The passport officer contacted Aliens and Immigration, who gave instructions that Rantseva was not to be detained and that her employer, who was responsible for her, was to pick her up and take her to their Limassol Office for further investigation at 7.00am that day. The police officers contacted the cabaret-owner to ask him to collect Rantseva, saying that their instructions were that if he did not take her they were to allow her to leave. The station duty officer released her into the custody of her employer, who was told to come back with her the next day to clear the issue up with immigration. She was taken to a fifth-floor apartment belonging to another of the cabaret-owner's employees at around 6.00am and locked in. At 6.30am Rantseva was found dead on the street below the apartment. It is thought she slipped and fell while trying to escape from a window. A first-floor neighbour told police that he was smoking on his balcony. "I saw something resembling a shadow fall from above and pass directly in front of me. Immediately afterwards I heard a noise like something was breaking ... I told my wife to call the police ... I had heard nothing before the fall and immediately afterwards I did not hear any voices. She did not scream during the fall. She just fell as if she were unconscious." After undergoing an autopsy in Cyprus, Rantseva's body was transferred to Russia in April 2001, and a second autopsy was carried out, resulting in alleged inconsistencies in the forensic evidence. The ECHR ruling said there were "a number of elements of the

Cypriots admit to widespread discrimination

Published on July 8, 2008

HOMOPHOBIA is rampant throughout Cypriot society, according to a recent EU survey, which found that almost three-quarters of all Cypriots admitted to discriminating against homosexuals.

The figure puts Cyprus higher than any other member state of the European Union, according to the Eurobarometer survey on discrimination.

Of the 506 people who were surveyed in March 2008, 61 per cent of respondents said they had issues with people of other races.

According to the study, the highest level of discrimination in Cyprus is reserved for sexual orientation, with 73 per cent of those questioned saying they discriminate against homosexuals. The figure puts Cyprus 20 per cent higher than the European average.

The second highest level of discrimination is ethnic origin (61 per cent), which is in line with the 62 per cent European average.

Around one in three Cypriots admitted to negative feelings towards people with disabilities, which is lower than the EU average of 45 per cent.

While admitting prejudices, Cypriots buck the EU averages when it comes to socialising with people from different minorities, with 63 per cent of respondents saying they had friends of a different religion and almost 75 per cent saying they had friends of a different race. The EU averages are 61 and 55 per cent respectively.

The figure for having a friend of a different race forms a bell-curve when split into age-groups, with the current generation of overseas university graduates (25-39), having the larger percentage (86%). Even though only 63 per cent of people over 55 said they had a friend of a different ethnic origin, this was still way above the EU average for the same age group of 41%.

Those surveyed were also asked if they had experienced discrimination over a twelve month period. Around 85 per cent felt they were not but of the 14 per cent who said they had felt they a victim of bias, most said it was for reasons other than age, ethnicity, gender or religion.

No one had felt discriminated for their disabilities or sexual orientation.

Comfort with having a minority group as one's neighbour varies in Cyprus, depending on which minority was presented: respondents felt they would be most comfortable with having a disabled neighbour; a person with a different religion or belief or having a homosexual as a neighbour. They seemed more hesitant about having a Roma as a neighbour.

Concerning politics, Cypriots feel most comfortable having a person from a different religion, a woman or even a disabled person elected in a political position rather than having a homosexual. According to the results, Cypriots feel more comfortable with a political leader aged under 30 than one over 75 years of age, though both these figures are betrayed by a quick look at our House of Representatives.

One in two Europeans feel that enough effort is made in their country to fight all forms of discrimination, with two-thirds of Cypriots agreeing.

Cypriots aged 25-39 feel that the efforts to stop discrimination are not enough. Those who have finished their education (aged over 20) are the most aware that not enough effort is made.

The majority of Cypriots are more in favour of providing equal opportunities for employment in the areas of disability, age, gender, religion, and sexual orientation than the rest of Europe. Cypriots and the EU are in equal favour for providing equal opportunities for ethnic groups.

As far as knowing their rights go, Cypriots are split down the middle, with half saying they do and half saying they don't know their rights.

Influence of Church in politics is waning

Published on July 29, 2008

THE CYPRUS Church, historically, has played a leading political role on the island. It bankrolled and led the anti-colonialist struggle in the '50s while after independence, with the late Archbishop Makarios as president, it had a stranglehold on the state as well as a big influence on politics. With the death of Makarios in 1977, Church and State finally separated and, despite the destruction of '74, our society became more democratic, more tolerant.

His successor tried to play a political role, but his influence was limited, even though this did not stop him from making fiery speeches against a federal settlement and what he saw as a sell-out of Greek Cypriot ancestral homes. This hard-line tradition was witnessed in the run-up to the referendum in all its glory, with several bishops, including the man who is now Archbishop, campaigning against the Annan plan. One bishop, illustrating the pitiful level of debate the Church cultivated, warned that Greek Cypriots who voted for a settlement would go to hell.

It was no wonder that the new Archbishop openly sided with Tassos Papadopoulos in the last presidential elections. He had served notice that the Church would remain faithful to its hard-line stance that tolerated no concessions being made to the Turkish Cypriots for the sake of a settlement. Partition would be preferable to a federal settlement he declared, when it became apparent that the meetings between the new president and Mehmet Ali Talat were opening the way for a new round of talks. Earlier this month, speaking at the University of Athens, the Archbishop expressed his opposition to the opening of crossing points and suggested their closure.

With direct talks set to begin on September 3, the Church leadership is certain to step up its hard-line, nationalist rhetoric in the hope of mobilising opposition against a settlement. The extremist Bishop of Kyrenia went on the offensive on Sunday, accusing the president of not being entirely honest. "The people are not hearing the whole truth," he said, disingenuously, in an attempt to stir opposition. The bishop who had made the warning about hell is hardly one to talk about the truth, and neither is the Archbishop who had told refugees to vote 'no' in the referendum as the Church would give them land to build on – a promise he subsequently dismissed as a joke.

We will hear a lot more patriotic platitudes from our Church leaders, over the next few months. However their political influence is fading as an opinion poll published in Politis on Sunday showed. Only 26 per cent of respondents approved of the way the Archbishop was behaving in relation to the Cyprus problem; an overwhelming 63 per cent did not approve. The poll results were very encouraging, suggesting that people have finally wised up to the catastrophic role played by the Church leadership in Cyprus politics. It was about time people stopped listening to demagogue priests.

Liite 5 TIP minimistandardit

Trafficking Victims Protection Act of 2000, Div. A of Pub. L. No. 106-386, § 108, as amended.

(A) Minimum standards For purposes of this chapter, the minimum standards for the elimination of trafficking applicable to the government of a country of origin, transit, or destination for victims of severe forms of trafficking are the following:

- (1) The government of the country should prohibit severe forms of trafficking in persons and punish acts of such trafficking.
- (2) For the knowing commission of any act of sex trafficking involving force, fraud, coercion, or in which the victim of sex trafficking is a child incapable of giving meaningful consent, or of trafficking which includes rape or kidnapping or which causes a death, the government of the country should prescribe punishment commensurate with that for grave crimes, such as forcible sexual assault.
- (3) For the knowing commission of any act of a severe form of trafficking in persons, the government of the country should prescribe punishment that is sufficiently stringent to deter and that adequately reflects the heinous nature of the offense.
- (4) The government of the country should make serious and sustained efforts to eliminate severe forms of trafficking in persons.

(B) Criteria

In determinations under subsection (a)(4) of this section, the following factors should be considered as indicia of serious and sustained efforts to eliminate severe forms of trafficking in persons:

- (1) Whether the government of the country vigorously investigates and prosecutes acts of severe forms of trafficking in persons, and convicts and sentences persons responsible for such acts, that take place wholly or partly within the territory of the country, including, as appropriate, requiring incarceration of individuals convicted of such acts. For purposes of the preceding sentence, suspended or significantly reduced sentences for convictions of principal actors in cases of severe forms of trafficking in persons shall be considered, on a case-by-case basis, whether to be considered as an indicator of serious and sustained efforts to eliminate severe forms of trafficking in persons. After reasonable requests from the Department of State for data regarding investigations, prosecutions, convictions, and sentences, a government which does not provide such data, consistent with the capacity of such government to obtain such data, shall be presumed not to have vigorously investigated, prosecuted, convicted or sentenced such acts. During the periods prior to the annual report submitted on June 1, 2004, and on June 1, 2005, and the periods afterwards until September 30 of each such year, the Secretary of State may disregard the presumption contained in the preceding sentence if the government has provided some data to the Department of State regarding such acts and the Secretary has determined that the government is making a good faith effort to collect such data.
- (2) Whether the government of the country protects victims of severe forms of trafficking in persons and encourages their assistance in the investigation and prosecution of such trafficking, including provisions for legal alternatives to their removal to countries in which they would face retribution or hardship, and ensures that victims are not inappropriately incarcerated, fined, or otherwise penalized solely for unlawful acts as a direct result of being trafficked, including by providing training to law enforcement and immigration officials regarding the identification and treatment of trafficking victims using approaches that focus on the needs of the victims.
- (3) Whether the government of the country has adopted measures to prevent severe forms of trafficking in persons, such as measures to inform and educate the public, including potential victims, about the causes and consequences of severe forms of trafficking in persons, measures to establish the identity of local populations, including birth registration, citizenship, and nationality,

measures to ensure that its nationals who are deployed abroad as part of a peacekeeping or other similar mission do not engage in or facilitate severe forms of trafficking in persons or exploit victims of such trafficking, and measures to prevent the use of forced labor or child labor in violation of international standards.

(4) Whether the government of the country cooperates with other governments in the investigation and prosecution of severe forms of trafficking in persons.

(5) Whether the government of the country extradites persons charged with acts of severe forms of trafficking in persons on substantially the same terms and to substantially the same extent as persons charged with other serious crimes (or, to the extent such extradition would be inconsistent with the laws of such country or with international agreements to which the country is a party, whether the government is taking all appropriate measures to modify or replace such laws and treaties so as to permit such extradition).

(6) Whether the government of the country monitors immigration and emigration patterns for evidence of severe forms of trafficking in persons and whether law enforcement agencies of the country respond to any such evidence in a manner that is consistent with the vigorous investigation and prosecution of acts of such trafficking, as well as with the protection of human rights of victims and the internationally recognized human right to leave any country, including one's own, and to return to one's own country.

(7) Whether the government of the country vigorously investigates, prosecutes, convicts, and sentences public officials who participate in or facilitate severe forms of trafficking in persons, including nationals of the country who are deployed abroad as part of a peacekeeping or other similar mission who engage in or facilitate severe forms of trafficking in persons or exploit victims of such trafficking, and takes all appropriate measures against officials who condone such trafficking. After reasonable requests from the Department of State for data regarding such investigations, prosecutions, convictions, and sentences, a government which does not provide such data consistent with its resources shall be presumed not to have vigorously investigated, prosecuted, convicted, or sentenced such acts. During the periods prior to the annual report submitted on June 1, 2004, and on June 1, 2005, and the periods afterwards until September 30 of each such year, the Secretary of State may disregard the presumption contained in the preceding sentence if the government has provided some data to the Department of State regarding such acts and the Secretary has determined that the government is making a good faith effort to collect such data.

(8) Whether the percentage of victims of severe forms of trafficking in the country that are non-citizens of such countries is insignificant.

(9) Whether the government of the country, consistent with the capacity of such government, systematically monitors its efforts to satisfy the criteria described in paragraphs (1) through (8) and makes available publicly a periodic assessment of such efforts.

(10) Whether the government of the country achieves appreciable progress in eliminating severe forms of trafficking when compared to the assessment in the previous year.

(11) Whether the government of the country has made serious and sustained efforts to reduce the demand for

(A) commercial sex acts; and

(B) participation in international sex tourism by nationals of the country.